

Pierre d'Ervais

ROSVOJOUKKO

PEKKA ERVASTIN ROMAANI

(1888)

2012

I. PAINOS 2012.

KUSTANTAJA: KIRJAKAUPPA AATMA
WWW.AATMA.FI

ISBN 978-951-8995-17-6 (SID.)

RUOTSINKIELISESTÄ KÄSIKIRJOITUKSESTA *RÖFVARBANDET* SUOMENTANUT: ERIK GULLMAN
KANSI & TAITTO: KANE KANERVA.
COPYRIGHT © AATMA 2012.

TAVOISTA JA KEINOISTA RIIPPUMATTA OSITTAINENKIN KOPIOINTI TAI JÄLJENTÄMINEN
SÄHKÖISEEN TAI MIHINKÄÄN MUUHUN MUOTOON ON EHDOTTOMASTI KIELLETTY.

PAINO: SCANSERI OY, HELSINKI 2012.

Pierre d'Ervais

ROSVOJOUKKO

ROMAANI

1888

SISÄLLYSLUETTELO

Ensimmäinen kirja

I. Ilmoitus	3
II. Montpas tohtorin luona	5
III. M. Portmontean	7
IV. Ritari du Luc-Esprit.	9

Toinen kirja

I. Postivaunut	13
II. Matkustajat	14
III. Onnettomuus.	16
IV. Hyökkäys.	17
V. Luola.	22
VI. Macalotti.	25

Kolmas kirja

I. Herra du Boscqnormand.	31
II. Herra du Boscqnormand (jatkoa)	35
III. Kummittelu, Kauhea tarina. Muukalainen	39
IV. Boscqnormand on joku muu, miltä hän näyttää.. . . .	46

Neljäs Kirja

I. Kuka on tämä Boscqnormand?	49
II. Pergamentti.	53
III. Käsikirjoitus.. . . .	58

Viides Kirja

I. Kirje	72
II. Murha.. . . .	80
III. Lähtö.	87
IV. Keskustelu.. . . .	93

Kuudes Kirja

I. Asianajaja ja hänen asiakkaansa	104
II. Juan Montepacino	113

ESIPUHE

124-vuotta sitten 12-vuotias PEKKA ERVAST kirjoitti tämän romaanin äidinkielellään ruotsiksi. Takakannesta voi lukea mitä hän itse kertoi Teosofissa muistelmia -kirjassaan sen synnystä. AIMO MELAN kirja Pekka Ervast kirjailija — teosofian tutkija — kristillinen mystikko valaisee lisää kirjan syntyhistoriaa. Alkuperäinen käsikirjoitus on luettavissa pekkaervast.net -sivustolta. Nyt käsissämme on ERIK GULLMANIN tekemä suomennos käsikirjoituksesta, joka on mitä mukaansatempaavin ja joka valitettavasti loppuu uskomattoman jännittävään kohtaan. Ehdotankin pientä kirjoituskilpailua: kirjoita jatko ja loppu kirjalle. Parhaat julkaistaan pekkaervast.net -sivustolla.

14.6.2012 Pirjo Aalto

ENSIMMÄINEN OSA

ENSIMMÄINEN KIRJA

I.

Ilmoitus

Pariisin sanomalehdissä oli 19.6. vuonna 1850 seuraava ilmoitus:

”Allekirjoittaneella on kunnia ilmoittaa, että täällä oleskeluni aikana tulen harjoittamaan hammaslääkärin ammattia. — Hampaiden poiston yhteydessä käytän aivan uutta menetelmää: potilas nukutetaan, niin että hän ei tunne mitään kipuja. — Muutoin allekirjoittaneella ovat hyvät todistukset.

Hammaslääkäri M. Portmontean.

N:o18 rue de Mondétour. Tavattavissa 9–12 välillä.”

Tämä ilmoitus herätti paljon huomiota pääkaupungissa. Sanoitiin: ”täytyy olla ihanaa antaa sellaisen tohtorin vetää hammas pois. Ei mitään kipuja! Se on jotakin aivan uutta,” tai: ”luultavasti kaikki on vain pilaa. Nähdään vaan, niin viikossa tämä hammaslääkäri on häipynyt!”

Ranskan pääkaupungissa eli siihen aikaan hyvin varakas porvari nimeltään Montpas. Hän oli koroillaan elävä poikamies.

Herra Montpas asui rue de la Verreriellä olevassa talossa. Hänen luonaan vierailleet sanoivat, että se oli erinomaisen hienosti sisustettu.

Herra Montpas oli noin 50 vuoden ikäinen mies, voimakas ja terve. Hän ei juuri koskaan, tai vain äärimmäisen harvoin, ollut sairas. Siten hän oli niin onnellinen kuin poikamies vain voi olla; hän oli rikas ja hänellä oli hyvä terveys.

Mutta 12. heinäkuuta 1850 sattui niin huonosti, että herra Montpas sai hammaskipuja. Hänellä ei ollut ollut aiemmin hammassärkyä, niinpä se oli hänelle kauheata piinaa. Herra Montpas kysyi neuvoa hammaslääkäriltä toisensa jälkeen, mutta kaikki vastasivat: ”Särkevä hammas täytyy vetää pois.”

Herra Montpas ei voinut suostua siihen. Hän oli kuullut erältä ystävältä, että hampaan poistaminen on kauhean kivulias-ta. Lääkärit esittivät tietysti vastaväitteitä, mutta herra Montpas uskoi enemmän ystäväänsä.

Eräänä aamuna, kun herra Montpas oli syönyt aamiaisensa ja juonut kaksi kuppia kahvia (niin kuin hän teki joka aamu), hän istui tavalliseen tapansa tutkimassa sanomalehtiä.

Aina vähän väliä hänen täytyi lopettaa lukemisensa, koska hammas aiheutti kauheita kipuja.

Herra Montpasilla ei ollut tapana lukea ilmoituksia. Kun hän nyt, hampaan vihlovan kivun vuoksi, melkein hyppäsi ylös tuoliltaan ja heitti sanomalehden läheiselle pöydälle, sattui hänen katseensa erääseen lehden ensimmäisellä sivulla olevaan ilmoitukseen, jossa hänen silmiinsä sattuivat sanat: hammaslääkäri, M. Portmontean.

Herra Montpasin uteliaisuus heräsi. Hän unohti kipunsa, otti lehden käteensä, istui nojatuoliin ja katsoi uudelleen ilmoitusta.

Lukemisen jälkeen hän istui hetken ajatuksiinsa syventyneenä, sitten hän soitti kelloa. Palvelija saapui paikalle.

– Vaununi! sanoi herra Montpas.

Palvelija kumarsi ja poistui.

Puoli tuntia sen jälkeen hän palasi ja sanoi:

- Vaunut odottavat pääportaiden edessä, Monsieur.
- Hyvä.
- Onko herralla muita käskyjä?
- Kyllä; olkaa hyvä ja auttakaa päällystakki ylleni ja ottakaa esille käsineet, keppi ja hattu!

Kaksi minuuttia myöhemmin seisoi herra Montpas alhaalla isojen portaiden edessä.

- Rue de Mondetourin talo numero 18:aan, hän sanoi ajurille.

II.

Montpas tohtorin luona

Kun oli tultu rue de Montétourin numero 18:aan, astui Montpas ulos vaunuista, meni sisälle taloon, nousi hienot portaat ylös ja tuli komeaan eteiseen. Siellä hänet otti vastaan palvelija, joka, otettuaan pois Montpas'in päällystakin ja ripustettuaan sen henkariin, pyysi häntä menemään sisälle seuraavaan huoneeseen.

Herra Montpas sai odottaa joitakin minuutteja tässä tyylikkäästi sisustetussa odotushuoneessa. Sitten astui huoneeseen palvelija, joka sanoi kumartaen:

– Monsieur voi mennä sisälle; tohtori Portmontean ottaa herran vastaan.

Herra Montpas seurasi palvelijaa. Tämä johdatti hänet tohtorin vastaanottohuoneeseen. Tohtori oli lukemassa sanomalehtiä. Kun ovi avattiin, hän nousi tuolilta ylös, kumarsi sanomatta sanaakaan herra Montpas'ille, joka vastasi hänen kumarrukseen, ja kysyi:

- Herra toivoo, että hammas otettaisiin pois?
- Kyllä; mutta eihän hammasta poistettaessa tunnu mitään kipuja?

– Ei; herra nukutetaan oopiumin avulla ja toimenpide tapahtuu muutamassa silmänräpäyksessä, ilman että herra tietää siitä mitään.

– Hyvä; annan teidän vetää pois kipeän hampaan.

– Siinä tapauksessa herra on hyvä ja istuu tähän tuoliin, sanoi tohtori Portmontean.

Montpas istuutui nojatuoliin. Sen jälkeen antoi tohtori hänen hengittää sisään oopiumia, jolloin herra Montpas ensin tunsij leijuvansa ilmassa ja sitten vajoavansa ja menettävänsä tajuntansa.

Kun hänen tietoisuutensa taas palasi, huomasi hän istuvansa samassa nojatuolissa. Tohtori seisoi hänen edessään ja sanoi:

– Nyt se on hoidettu, Monsieur.

Herra Montpas huomasi, että hammassärky oli todellakin poissa ja että suussa oli yhtä hammasta vähemmän.

Montpas nousi ylös tuolista ja kysyi:

– Mitä tämä maksaa?

– Tuhat frangia, tuli lakoninen vastaus.

Herra Montpas hämmästyi hieman, mutta kirjoitti kuitenkin 1 000 frangin maksusuosituksen.

Antaessaan kuittia tohtorille hän kysyi:

– Onko minulla paljon huomioitavaa hampaitteni suhteen?

– Ei, ei muuta kuin, että herra on hyvä ja tulee luokseni, jos sattuu tulemaan hammaskipuja.

– Hyvä; pidän sen mielessäni, sanoi herra Montpas ja kumar-si lähtiessään.

Puoli tuntia sen jälkeen hän istui kotona nojatuolissaan ja jatkoi keskeytynyttä sanomalehdenlukuaan, tosi onnellisena, että hammassärky oli poissa.

III. M. Portmontean

Nyt on kai aika tarkastella tohtorin persoonaa.

Tohtori Max Portmontean oli englantilainen. Hän oli nimittäin syntynyt englantilaista vanhemmista 29. heinäkuuta 1820, mutta oli viiden vuoden ikäisenä muuttanut äitinsä (isä oli kuollut) kanssa mannermaalle. Hän kävi siellä koulunsa ja jatkoi sitten opintojaan Englannissa ja Ranskassa.

Portmonteanin isä oli alun perin hammaslääkäri. Mutta sitten hän lankesi juoppouteen. Sinä aikana hän piteli pahoin puolisoaan, ja hänen poikansa, pikku Max, sai kulkea pitkin katuja huonossa seurassa. Sitä myöten hän omaksui monia pahoja tapoja, kuten esimerkiksi näpistelemään isänsä rahoja.

Maxin äiti, joka oli huomannut poikansa tulevan pahemmaksi päivä päivältä, yritti tietysti varoittaa häntä, mutta poika ei ottanut sitä kuuleviin korviinsa.

Sitten tapahtui hänen isänsä kuolema. Max sekä hänen äitinsä eivät kuitenkaan jääneet täysin ilman apua maailmaan, sillä edesmennyt hammaslääkäri Portmontean jätti jälkeensä noin 500 punnan omaisuuden.

Miehensä kuoleman jälkeen leskirouva Portmontean päätti muuttaa Ranskaan. Sitä varten hän myi kaiken irtaimiston, otti mukaansa ainoastaan vaatteita ja hopeaa ja matkusti mannermaalle Max -poikansa kanssa.

Poika laitettiin nyt kouluun. Kummallista kyllä Max oli aika ahkera. Se ilahdutti hänen äitiään, joka antoi hänen jatkaa opintojaan.

Lopulta hänestä tuli ylioppilas ja lääketieteen tohtori.

Elinaikanaan äiti piti häntä ojennuksessa ja huolehti, että hän pysyi hyvässä. Mutta kun äiti kuoli, oli hän kyllin iso itse ymmärtääkseen, mikä on oikein, mutta se ei juolahtanut hänen mieleen-

sä. Hän vietti tovereineen iloista opiskelijaelämää: Syötiin, juotiin, käytiin oopperassa.

Erään kerran, se oli hänen 20-vuotissyntymäpäivänään, tulivat hänen toverinsa herättämään häntä. Eräs heistä soitti tavalliseen tapaan porttivahdin kelloa ja kysyi ovimieheltä:

- Onko herra Portmontean kotona?
- Ei.
- Miksi ei?
- Koska hän on muuttanut.
- Muuttanut! . . .
- Tosi on.
- Voitteko sanoa minulle, minne hän on muuttanut?
- Joo.
- Hyvä; olkaa hyvä ja antakaa minulle osoite.

– Katsokaa! sanoi arvonsa tunteva porttivahti ja antoi ylioppilaalle paperilapun. Siinä luki Servandorikatu n:o 27.

Saint-Germain.

M. Portmontean.

Ylioppilas näytti lappua tovereilleen ja antoi sen takaisin porttivahdille. Sen jälkeen hän sanoi toisille:

– On kummallista, että hän ei sanonut sanaakaan muutostaan parhaille tovereilleen! Erittäin outoa. On kai meillä nyt lupa mennä käymään tämän kiittämättömän luona.

– On, on, säestivät muut ylioppilaat. Kun tämä päätös oli tehty, ottivat he ajurin ja ajoivat Servandorikatu numero 27:ään.

– Asuuko täällä eräs herra Portmontean? kysyi sama ylioppilas porttivahdilta, kun he olivat perillä.

– Mitä? Mikä hänen nimensä on?

– Portmontean? En tunne ketään sen nimistä; hän ei asu täällä.

– Ohoh! nyt oli ylioppilaiden vuoro olla hämmästyneitä. — Eikö tämä ole Servandorikatu 27?

- Kyllä.
- Mutta silloin herra Portmontean on muuttanut tänne.
- Ei; mutta odottakaas, milloin se olisi tapahtunut?
- Viimeistään eilen.
- Ei; silloin te erehdytte herraseni.

Ylioppilaat menivät noloina matkoihinsa ja ottivat tilkan samppanjaa ärtymykseensä.

— — —

Niin siinä sitten kävi. M. Portmontean oli kadonnut.

Me taas olemme nähneet, että hän ilmestyi näkyviin Pariisissa vuonna 1850. Tähän aikaan hän oli noin 30 vuoden ikäinen.

Hänen kohtaloistaan vuosina 1840–1850 saamme sitten tietoa edempänä.

IV.

Ritari du Luc-Esprit.

Tohtori oleskeli Pariisissa noin kaksi vuotta, jona aika, hän, kuten sanottu, harjoitti hammaslääkärin ammattia. Potilailtaan, jotka kärsivät hammassärkyä ja tulivat hänen luokseen joka päivä lehdissä luettavien ilmoitusten houkuttelemina, vaati tohtori aina niin suuren palkkion vaivoistaan, kuin mitä hän arveli potilailla olevan vara maksaa. Kuitenkin hänen vaatimuksensa jäi harvoin alle 250 frangin.

Tällä tapaa hän haali 23 kuukauden kuluessa kokoon noin $\frac{3}{4}$ miljoonaa, 750 tuhatta frangia.

Tämä ei tyydyttänyt tohtoria. Hän oli laskenut, että $1\frac{1}{2}$ vuoden kuluttua kasassa pitäisi olla miljoonan verran. Sen verran aikaa hän oli päättänyt viipyä Pariisissa.

Mutta, kun hän huomasi erehtyneensä laskelmissaan, kirjoitti hän kirjeen osoitteeseen M. F. Bellen, New York, Amerika. Jonkun aikaa myöhemmin hän sai siihen vastauksen.

Tohtori jäi edelleen Pariisiin.

Hän päätti haalia kuukaudessa kokoon 250 tuhatta frangia.

Ja se onnistui.

17. heinäkuuta 1852 kysyi eräs vanhempi ohikulkeva herra tohtorin talon porttivahdilta:

– Asuuko herra Portmontean täällä?

– Kyllä, vastasi porttivahti, jonka jälkeen vanha herra poistui.

Yksi tohtorin palvelijoista, joilla kaikilla oli käsky heti ilmoittaa isännälleen, jos jotakin epätavallista tapahtuu, kertoi tästä hänelle. Tohtori antoi palvelijalle käskyn seurata tuntematonta herraa.

Palvelija puki yllensä pitkän päällystakin ja silinterihatun, ja lähti seuraamaan herraa.

Tämä kaikki tapahtui niin nopeasti, että Ritari du Luc-Esprit (se oli herran nimi), joka kulki hitaanpuoleisesti, ei ollut kerinnyt ensimmäistä kadunkulmaa pitemmälle. Palvelija tavoitti hänen nopeasti. Hän seurasi ritaria matkan päästä.

Tohtori odotti sen ajan palvelijaansa.

Tämä palasi puolen tunnin kuluttua.

– No? kysyi tohtori.

– Seurasin häntä, kunnes näin, että hän meni erääseen pankkiin. Odotin aivan pankkirakennuksen lähellä ja olin katselevinani kultasepäni liikkeen ikkunassa olevia koruja. Hetken kuluttua herra tuli ulos. Silloin näin hänen asettavan pullean lompakon povitaskuunsa. Sitten kiiruhdin tänne.

– Hyvä, sanoi tohtori mutisten samalla itsekseen: ”minä olen saanut idean!”

Palvelija poistui. Tohtori istui lukemaan.

Yhtäkkiä soi ovikello.

Portmontean nousi ylös tuolilta ja odotti kärsimättömänä.

Palvelija tuli sisään.

– Minä otan vastaan, sanoi tohtori oikopäätä.

Palvelija avasi ovet ja ritari du Luc-Esprit astui sisään.

Tervehdyksen jälkeen ritari sanoi:

– Toivon, että yksi hammas otetaan pois.

– Kuten herra haluaa, sanoi Portmontean vähän ironisesti ja pyysi herraa istuutumaan nojatuoliin.

Tämä sai sen jälkeen hengittää sisään oopiumia ja menetti tajuntansa. . .

Kun Luc-Esprit oli lähdössä, hän kysyi:

– Paljonko olen velkaa?

– Viisituhatta frangia.

Se maksettiin viieleen ylhäisesti.

Ritarin mentyä huudahti tohtori.

– Kassassa on nyt rahaa miljoona ja minulla on vielä sen lisäksi noin 10 000 frangia käteistä! Oivallista! Eipä tässä nyt muuta kuin lähdetään matkaan. Hyvästi Pariisi!

Kotiin palattuun istui ritari du Luc-Esprit laskemaan rahojaan. Hän oli nimittäin nostanut korkonsa, jonka tuotto oli 490 000 frangia vuodessa.

– Minulla pitäisi olla jäljellä 485 000 frangia, mutisi ritari ottaen lompakkonsa esille. Hän laski seteleitä:

– 5 000 frangia, 5 000 frangia, 5 000 frangia, 5 000 frangia, 5 000 frangia, se tekee 25 000 frangia; tässä on 100 000, tämä tekee 125 000 frangia; tässä on toiset 100 000 frangia, se tekee yhteensä 250 000 frangia; tässä on 5 000 ja tässä 5 000, se tekee yhteensä 235 000 frangia. Mutta mitäs tämä on?! hän lisäsi hämmästyneenä, — Siinä on kaikki rahat, minua on petetty . . . katsotaanhan:

485 000 frangia miinus 235 000, se tekee 250 000 frangia . . .
250 000 frangia puuttuu, minulta on varastettu 250 000 frangia.
Uskomatonta! Kuka tämän on tehnyt? Pankki? Ei, se on mahdotonta . . . Mutta . . . ah . . . minä tiedän! Tohtori! 250,000 frangia!

Seuraavana päivänä oli Pariisin lehdissä luettavissa:

”Hammaslääkäri M. Portmontean on oleskellut täällä viimeiset kaksi vuotta. Häntä kohtaan ei ole herännyt mitään epäluuloja, ennen eilistä päivää 17. heinäkuuta, jolloin koroillaan elävältä herra ritari du Luc-Espritiltä varastettiin 250 000 frangia. Tohtori on nimittäin muuttanut koko palvelusväkensä kera. Selvityksiä on tehty, mutta Portmontean on kadoksissa.”

TOINEN KIRJA

I.

Postivaunut

22. syyskuuta 1852 kuusi henkilöä nousi Bentonissa San Franciscoon meneviin postivaunuihin. Viitisen päivää myöhemmin vaunut olivat puolimatkan tienoilla.

Oli yö. Raskaat, toisiaan takaa-ajavat pilvimassat peittivät taivaan. Vain silloin tällöin heitti kuu hopeaisen hohteensa vuoristen ja metsänpeittämien seutujen ylle.

Tie, jota pitkin vaunut ajoivat, oli kapea ja ahdas, ja se oli johdettu kulkemaan vuorensolaa pitkin. Sellaisena se tulisi jatkumaan aamunsarastukseen saakka.

Oli vasta satanut; siksi tie oli liukas, niin että hevoset olivat usein kompastua.

Kaikki oli hiljaista ja rauhallista. Vain vaununpyörien ratina ja hevosten kavioiden kalahdukset jotakin kiveä vasten erottuivat yössä jollakin kuivemmalla paikalla.

Jotakin synkkää lepäsi luonnon yllä; se aavisteli tulevaksi jotakin pelottavaa näytöstä.

Myös matkustajat aistivat yön tunnelmia. Oli pimeää ja oli kylmä, niin että heidän oli täytynyt kietoutua shaaleihin ja viltteihin ja koettaa nukkua. Viideltä heistä se oli onnistunut, mutta ei kuudennelta. Hän istui viltti ympärillään yhdessä nurkassa, siellä hän oli aivan varjossa.

Matkaseurueeseen kuului neljä miestä ja kaksi naista; miehet olivat nimeltään Williams, Stowe, Chendik ja Maracco. Naiset olivat Stowen puoliso Elisabeth ja toinen oli rouva Jensen, eräs nuori leski.

II.

Matkustajat

Mr. Williams istui oikealla puolella lähellä kuskia olevassa vaunun osassa. Hän oli noin 45 vuoden ikäinen englantilainen. Hän oli kylmäverinen ja rauhallinen mies, kuten kaikki tähän kansaan kuuluvat. Mr. Williams oli aseistautunut kahdella yön alle pistetyllä kuusipiippuisella pistoolilla sekä harteilla roikkuvala kiväärillä. New Yorkissa asuva Mr. Williams oli suunnattoman rikas kauppias. Hän matkusti liikeasioillaan San-Fransiscoon ja hänellä oli mukanaan noin 100 000 punnan edestä San-Fransiscossa sijaitsevan Bethson & Comp. yhtiön maksuosoituksia.

Mr. Stowe istui rouvineen samalla penkillä Mr. Williamsin kanssa. Hän oli nuori amerikkalainen; hänen puolisonsa oli kaunis ja eloisa, syntyjään oikeastaan ranskalainen, vaikkakin oli aivan pienenä muuttanut Amerikkaan vahvempiensa mukana. Stowella oli vyöllään pistooli ja teräväksi hiottu veitsi. — Mr. Stowe oli amatiltaan rakennusmestari, hän oli menossa Bentonista, tulevaan asuinpaikkaansa San-Fransiscoon, lisätäkseen tietojaan arkkitehtuurissa ja sitten mahdollisesti asettuakseen sinne asumaan. Hän ei ollut erityisen rikas; vaimonsa puolelta Stowe oli perinyt pienen pääoman, joka hänen oman omaisuutensa kanssa, tuotti noin 1 000 dollarin vuotuisen koron. Sen lisäksi Stowella oli mukanaan käteistä matkarahaa noin 500 dollarin edestä.

Monsieur Chendis, ranskalainen, istui vasemmanpuoleisella penkillä herra Williamsin vastapäätä. Hän näytti olevan 35 ikävuoden tienoilla. Chendis oli huimapäinen ja kiivas luonteeltaan.

— Monsieur Chendis oli Ranskassa erään suuren kauppayhtiön osakas; yhtiö oli saanut kuulla, että Amerikassa lähellä San-Fransiscoa oli myynnissä kultakaivos, jonka yhtiö oli päättänyt ostaa. Koska Chendis oli nuorin ja kielitaitoisin, oli hänet lähetetty tekemään kauppa kaivoksen omistajan kanssa. New Yorkissa sijaitseva pankkiiriliike Thomas & Laguerre oli erittäin läheisissä suhteissa Ranskassa sijaitsevaan kauppahuoneeseen Satzbreuch & Chendis & co. Chendis oli ottanut yllämainitusta liikkeestä New Yorkissa 200 000 dollarin pankkiosoituksen, joka oli määrä nostaa San-Fransiscossa olevasta pankista, jossa New Yorkin pankilla oli talletettuna suuri rahamäärä. — Chendisillä oli kaksi pistoolia housuntaskuissaan ja pyssy olkapäällä.

Rouva Jensen oli leski avioliitosta tanskalaisen virkamiehen kanssa. Heillä oli ollut poika, joka kahden vuoden ikäisenä oli tullut siepatuksi. Tämä oli rouva Jensenille suuri suru, mikä vielä lisääntyi hänen miehensä kuoleman myötä. Kun hänen sukulaisensa ja useimmat hänen ystävästään olivat muuttaneet pois Tanskasta, ja rouva Jensen olisi, vielä menetettyään miehensäkin, jäänyt yksinäiseksi synnyinmaahansa, hän päätti matkustaa erään sukulaisen luo, joka asui San-Fransiscon lähellä. Sitä ennen hän kuitenkin kävi New Yorkissa, koska hänellä oli siellä toinen sukulainen ja koska hän halusi nähdä Pohjois-Amerikan suurinta kaupunkia. — Rouva Jensen oli sivistynyt ja hienotunteinen nainen, ja vieläpä melko kaunis; kovin rohkea hän ei ollut, sillä hän oli vain 24 vuoden ikäinen.

Aiemmin mainittu, hereillä oleva matkustaja oli Maracco. Oletettavasti hän oli italialainen, espanjalainen tai portugalilainen. Nimi ainakin viittasi johonkin näistä kansallisuuksista. Siitä tosin saattoi syntyä epäilystä, sillä hän puhui englantia kuin syntyperäinen. Maracco oli puettu mustiin kiireestä kantapäähän. Aseistuksenaan hänellä oli vain yksipiippuinen pistooli, joka oli ladattu.

III.

Onnettomuus.

Vaunut jatkoivat rauhallisesti matkaansa tien kummallakin puolen pilviä kohti kohoavien vuorten välissä.

Matkustajat nukkuivat, paitsi englantilainen Mr. Williams, joka oli vastikään herännyt. Hän yritti nyt virittää keskustelua Maraccon kanssa.

– On tämä väsyttävää, hän sanoi, — ja samaa eteenkinpäin. . .

– Joo, keskeytti Maracco.

Mr. Williams ei kadottanut rohkeuttaan, vaan jatkoi:

– etenkin kuin tiet monin paikoin, niin kuin tässäkin, ovat erittäin vaikeakulkuisia.

– Totta, myötäili Maracco.

Hetken hiljaisuus, jonka jälkeen Williams jatkoi:

– Sää ei ole hyvä, taivas on niin synkkä. — Mitähän kello on? hän sanoi itseksensä ja otti esille kaksinkertaisen kuoren suojaaman kultaisen taskukellon.

– Minun kelloni näyttää olevan varttia yli yhden. Pitääkö se paikkansa herra. . .

– Maracco.

– Vai niin, Maracco, niin se oli. — Niin, näyttääkö kelloni samaa kuin herra Maraccon?

– Minun kelloni on vartin yli yksi.

– No niin, silloin se pitää paikkansa. Muutoin, herra Maracco, olen kuullut sanottavan, että näillä tienoin mellastelee hyvin vaarallinen rosvojoukko.

– Vai niin; minä taas olen kuullut, että tämä pahamaineinen rosvojoukko on häipynyt tältä seudulta ja mennyt jonnekin muualle, sanoi Maracco, joka vasta nyt pääsi kiinni puheeseen.

– Voihan se olla mahdollista, pian nähdään, mikä kertomus pitää paikkansa.

- Mitä, tiedättekö? . . .
- Sanon vaan, että täällä vuori. . .

Sen enempää ei Mr. Williams kerinnyt sanoa. Vaunu oli törmännyt kiveen, niin että oikeanpuoleinen pyörä irtosi akselistasta ja vierähti matkoihinsa; iskun voima pudotti hevoset samalla polvilleen.

Pyörän irrotessa akseliltaan vaunu kaatui kyljelleen, ja tämän tapahtuessa Williams lopetti äkkiä puheensa, ja muut, unessa olleet matkustajat, heräsivät. Kaikki nousivat ulos vaunuista; kukaan ei ollut loukkaantunut.

Samalla hetkellä tuli kuu esille onnettomuuspaikkaa valaisten. Williams, joka silmäili ympärilleen, huomasi oikealla puolella korkean vuoren, jota voisi verrata nukkuvaan jättiläiseen, ja vasemmalla puolella tiheän metsikön; sen pitemmälle ei voinut nähdä, sillä edessä tie kaartoi oikealle metsän sisään.

Taivas oli kirkas; pilvet olivat kadonneet; tähti siellä täällä tuikki himmeästi pimeässä yössä.

Tämä pimeä metsä, tämä korkea vuori, tämä pilvetön taivas, nämä himmeät tähdet ja tämä kirkas kuutamoinen, nämä kaikki tulivat todistamaan outoa tapahtumaa.

IV. Hyökkäys.

Yhtäkkiä kuultiin laukaus.

Mr. Williams laittoi oikean käden yhdelle pistooleistaan; toisessa hän piti arvokasta matkalaukkuaan. Samoin teki Mr. Stowe; puoliso piti kiinni hänen käsivarresta ja heidän matkalaukustaan. Monsieur Chendis otti pyssynsä olkapäältään ja viritti hanan. Rouva Jensen seisoi pelästynein kasvoin vaunujen lähellä. Maracco oli ampunut laukauksen! Hänen pistoolinsa sauhusi vielä. Kuski ja postimies astuivat rauhallisesti paikaltaan.

Kaikki odottivat ääneti mitä piti tuleman. Monsieur Chendisiä hämmästytti, että kuski ja postimies istuivat kaikessa rauhassa syömään sen asemasta, että olisivat yrittäneet nostaa ylös hevosia ja vaunuja. Hän ajatteli, että he olivat joutuneet pyörälle päästään ja tulleet hulluiksi.

Yhtäkkiä huudahti Mr. Stowe, joka oli pitänyt katseensa suunnattuna vuorille:

– Katsokaa! katsokaa! Voitteko kuulla, miten vuorella liikkuu aivan kuin kiviä vierisi alas?

Melkein samalla hetkellä huudahti monsieur Chedis:

– Metsä avautuu ympäriltämme.

Kaikki kerrottu tapahtui muutamassa sekunnissa.

Kenenkään tietämättä mitä tuli tapahtumaan, heidän kaikkien ympärillä seisoivat mustiinpuettuja henkilöitä, joilla oli naamiot kasvoilla. Jokaisella oli pistooli oikeassa kädessä ja heidän vasemmat kätensä pitivät kiinni vyöllä roikkuvasta tikarista. Yksi heistä näytti olevan johtaja, sillä hänellä oli kummassakin kädessä pistooli. Hän ryhtyi puhumaan ja sanoi monsieur Chendikselle, joka juuri aikoi ampua:

– Tuo on turhaa puuhaa, herraseni; te ette voita sillä mitään; meitä on kaksitoista; teitä on kolme, jos ette halua, että lasken naiset mukaan.

– Kolme! Te erehdytte, herra rosvopäällikkö, sanoi Chendis, — meitä on kuusi miestä ja hyvin aseistettuja.

– Te tässä erehdytte, opasti rosvopäällikkö, — katsokaa ympärillenne!

Chendis katsoi ympärilleen, ja todellakin Maracco oli poissa; kuski ja posteljooni istuivat syöden edelleen kaikessa rauhassa.

– Missä on Maracco?

– Täällä! kuului ääni rosvojoukosta.

Mr. Stove ja Chendis kääntyivät hämmästyneinä sinne päin; Mr. Williams näytti täysin rauhalliselta ja mutisi: ”minä aavistin

sen.” — Maracco seiso i toisten rosvojen vierellä ja oli juuri asettelemassa naamiota kasvoilleen.

Johtaja oli jälleen ryhtymässä puheisiin, kun Mr. Chendis, joka ei enää voinut hillitä vihaansa, laukaisi pistoolinsa yhtä rosvoa kohti. Tämä vavahti.

Samassa silmänräpäyksessä ryntäsivät rosivot matkustajien kimppuun. Chendis ampui toisella pistoolillaan erästä toista rosvoa keskelle naamaa; tämä päästi heikon huudahtuksen, jonka jälkeen kaksi muuta kantoi hänet pois.

Chendiksellä oli nyt jäljellä vain pyssynsä. Hän kumartui ottaakseen sen maasta, jonne hän oli laittanut sen, kun hän oli viritänyt hanan, silloin hän huomasi, että se oli poissa. Chendis oli aseeton. Kaksi rosvoa heittäytyi hänen kimppuunsa ja sitoi hänen kätensä ja jäi vartioimaan häntä.

Samaan aikaan Mr. Williams ampui ensimmäisen laukauksensa, mutta hän ei osunut kehenkään. Sen jälkeen hän ampui toisen laukauksen ja osui yhtä rosvoa kylkeen. Heti sen jälkeen kolme miestä syöksyi englantilaisen kimppuun, ennen kuin hän ehti ampua kolmatta laukausta ja teki hänelle samoin kuin kaksi muuta Chendikselle.

Stowe oli juuri ampumassa, kun hyvin suunnattu laukaus riisui hänet aseista, jonka jälkeen kaksi rosvoa sitoi hänen kätensä kiinni selän taakse, jääden vartioimaan häntä.

Rouvat eivät kyenneet tekemään mitään, vaan olivat vielä enemmän peloissaan.

– Teillä ei ole mitään pelättävää, hyvät naiset ja herrat, minä olen sydämellis in mies, mitä voi ajatella olevan. Siksi olen päättänyt, että te kaikki saatte säilyttää henkenne, ja että te jätätte minulle vain rahanne. Sen lisäksi aion ottaa asunnossani vastaan herrat Williams ja Chendis. Olkaa nyt hyvät ja antakaa minulle kulta ja hopea, mitä teillä on. Sen, joka ei vapaaehtoisesti täytä minun käskyjäni, perii paavin parta, hän ei myöskään pääse hengissä käsistäni. Ja ottakoon minut paholaisen isoäiti, en halua ot-

taa väkisin keneltäkään teistä kampeitanne, vaan teidän on itse annettava ne minulle.

Tämä, ensi alkuun kohtelias, mutta loppua kohti kiivastuva puhe, herätti kummassakin naishenkilössä kauhistusta.

Rouva Jensen säikähti kovasti, sillä hänellä oli suuri summa rahaa mukanaan, mutta hän pysyi silti aika rauhallisena eikä sanonut sanaakaan. Sen sijaan rouva Stowe tuli hyvin levottomaksi ja pelkäsi miehensä puolesta, niin että hän puhkesi nyyhkytyksiin ja alkoi anoa armoa. Oman puheensa kiihdyttämä johtaja, alkoi raivota vielä enemmän ja huusi.

Minä en välitä naisten ruikutuksesta. Tuhannen turkasta! Älkää kuvitelko voivanne parantaa asiaa. Päinvastoin! hän lisäsi ilkkuvasti naurahtaan.

– Kyllä, mutta minä rukoilen teitä polvillani. . .

– Rauhoitu, rakas Elisabeth, keskeytti Mr. Stowe.

Rosvopäällikkö ei vaivautunut kuuntelemaan rouva Stowen viimeistä huudahtusta, vaan kääntyi kolmen vangin puoleen ja sanoi:

– No niin, herrani ja rouvani, antakaapa lompakkonne tänne, eikös niin? Sillä minun on paljastettava teille yksi salaisuuteni, hyvä herrasväki, periaatteeni on, jos saan luvan sanoa, että aina kaikki käy niin, että minä olen viaton. Näin ollen te annattekin kilisevät kolikkonne minulle itse. Käteinen raha tänne!

Mr. Stowe, joka oli valmis antamaan kaikkensa, henkeään myöten, vaimonsa puolesta, kysyi:

– Me saamme lähteä pois vapaina, jos annamme rahamme lunnaiksi?

– Kyllä, te saatte lähteä vapaasti; mutta Mr. Williams ja Mr. Chendis tulevat saamaan kunnian seurata minua.

Mr. Williams ja Mr. Chendis eivät sanoneet mitään, mutta näyttivät hämmästyneiltä. Mr. Stowe pyysi ranskaksi vaimoaan antamaan heidän laukkunsa rosvopäällikölle.

– Merci, madame, sanoi tämä yhtä lailla ranskaksi, eikä näyttänyt huomaavan sitä halveksuntaa, jolla rouva Stowe ojensi hänelle laukun.

– Nyt on teidän vuoronne, rouva Jensen. Rouva luovutti rahansa. Rosvopäällikkö kiitti, sen jälkeen hän otti haltuunsa kaikki kilisevät metallirahat, joita molemmissa laukuissa yhteensä oli noin 20 000 frangia kullassa. Sitten hän antoi matkalaukut takaisin kummallekin rouvalle ja sanoi:

– Ribi ja Daco, päästäkää tämän rouvan, (osoittaen rouva Stowea) mies vapaaksi.

Kaksi miestä, Ribi ja Daco, tekivät kuten heidän johtajansa oli käskenyt.

– Te, Mr. Stowe, ja teidän puolisonne, sekä te, rouvani, voitte mennä minne haluatte, sanoi johtaja, — annan teille neuvon: menkää lähimpään asuttuun paikkaan (sinne on noin 4 englannin mailin matka); sieltä te löydätte aina jonkun joka majoittaa teidät. Voitte kertoa seikkailustanne, niin paljon kuin haluatte, sillä kukaan ei uskalla tulla laajalti tunnetun ja pelätyn rosvopäällikkö Macalottin luo. Hyvästi, ja onnellista matkaa!

Stowe rouvineen ja rouva Jensen pitivät hyvänä seurata Macalottin neuvoa, kun ei ollut muutakaan mahdollisuutta.

– Mister Williams ja monsieur Chendis viedään palatsiini, käski päällikkö alaisiaan. — Tulkaa!

Kaikki lähtivät liikkeelle; neljä rosvoa johtivat herroja Williams ja Chendis. Haavoittuneet oli viety jo aiemmin pois paikalta.

V. Luola.

Kun lähdettiin liikkeelle, huomasivat Williams ja Chendis hämmästykseseen, että metsä, joka äsken oli avautunut, sulkeutui jälleen. Kumpikaan heistä ei ollut kiireessä huomannut muuta, kuin vain sen mitä heille itselleen oli tapahtunut. Mutta tämän arvoituksen selitys tuli pian, kun kolme rosvoa meni Macalottin käskystä ja otti pois joitakin kuusia metsän reunalta, joka oli kaikkialla niin tiheä, että sen läpi ei voinut nähdä. Näin avautui tie; kaikki menivät sille; ja tämän jälkeen, kolme rosvoa asetti jälleen puut paikoilleen maassa oleviin reikiin, niin että ne näyttivät olevan tavallisia kasvavia puita.

Hetken päästä tie päättyi; sen sulki seinän tavoin edessä kohoava vuori. Vuoren paljaalla seinällä ei ollut mitään nähtävissä. Samaan aikaan kaksi miestä siirsi joitakin kiviä, jotka lojuivat maassa vuoren edessä; niiden alla oli piilossa suuri sorkkarauta. He pistivät sen ensin tiettyyn paikkaan kalliota ja väänsivät sen avulla syrjään lohkareen, tai miten sitä nyt olisi kutsuttavakaan, suuren neliskulmaisen kiven, lähinnä muistuttaen sellaisia joita käytetään rakennusten kulmakivinä, niin että edessä avautui aukko.

Siitä mentiin sisälle ja tultiin, kun oli laskeuduttu muutamia porrasaskelmia, maanalaiseen käytävään, joka johti varttitunnin kävelyn jälkeen taas metsään. Jatkettiin pientä tietä pitkin, kunnes saavuttiin luolalle.

– Diallo, Macalotti oli pahalla päällä, — sytytä soihtu. Sillä, jos päällikkö olisi ollut hyvällä tuulella, olisi hän ilman muuta ”alaisensa” kanssa kulkenut pimeässä ja nauranut, jos joku olisi kellahdannut kumoon. Macalotti oli epäviireessä siksi, että hän oli pitkään odottanut turhaan (lukija saa tulevassa tähän selvyuden) ja oli nyt odottanut saavansa suuremman saaliin, kuin mitä oli saanut.

Diallo otti käteensä soihdun, joka oli pistetty seinässä olevaan rautarenkaaseen ja sytytti sen. Soihdun valossa huomasivat

Williams ja Chendis, että luola oli aivan tyhjä, arviolta 40 jalkaa pitkä ja 20 jalkaa leveä ja että seinät olivat muhkuraiset; suuria kivenlohkareita sojotti siellä täällä eri puolilla. Kun vangit tulivat etemmälle näkivät he yhden sellaisen takana pienen aukon, suunnilleen niin ison, että sinne saattoi pistää käden. Macalotti laittoi sinne kätensä ja työnsi sitä, niin että osa seinää painui lattiaan, avaten siten noin kaksi jalkaa leveän ja korkean aukon.

Williams ja Chendis johdettiin tästä sisään; he huomasivat olevansa käytävässä, jonka päässä vastakkaisella seinällä näytti olevan neljä ovea, joiden edessä riippui punaiset samettiverhot. ”Näyttääpä komealta”, ajatteli Chendis, ihmetellen tätä ryöväri-kolon loistoa. Mutta hänen ihmetyksensä tuli vielä lisääntymään.

Vangit johdettiin oven läpi oikealle pimeään huoneeseen, joka yhtä lailla sai pian valoa sisälle tuodusta soihdusta. Huone oli melko suuri ja mukavasti sisustettu. Lattiaa peitti kallisarvoinen turkkilainen matto ja seinillä oli kultanahkatapetit. Taaempänä oli kaksi pylvässänkyä, joiden verhot olivat sinistä silkkiä. Kaksi lepotuolia oli oikealla seinustalla ja niiden edessä pieni pyöreä sohvapöytä, jonka päällä oli taivaansininen samettiini ja kaidenlaisia sikareja, savukkeita, tupakkaa ja piippuja. Kirjoituspöytä tarvittavine välineineen, ruokapöytä, jonka ympärillä seisoivat neljä korkeaselkäistä tuolia, kaksi vaatekaappia sänkyjen luona, kaunis toalettikaappi, korkea seinäpeili ja muutamia nojatuoleja täydensivät huoneen kalustusta. Williams ja Chendis luulivat olevansa jossakin ”Tuhannen ja yhden yön” Aladdinin lumotussa luolassa. Vangit jätettiin yksin.

– On täällä tosi hienoa! huudahti Chendis.

– Vai niin! englantilainen näytti mietiskelevän jotakin.

– Toivotteko minun puhuvan vai olevan väiti? Chendis halusi olla kohtelias.

– Miten vain haluatte.

– No joo! En minä halua kruusilla. Mehän voimme keskustella.

– Kyllä se minulle sopii, tuli välinpitämättömästi.

– Ehkä meidän pitäisi ensin esitellä itsemme? ehdotti ranskalainen leikillisesti.

Williams vastasi kumarruksella.

– Minun nimeni on Chendis.

– Ja minun nimeni on Williams.

He istuivat hetken vaiti. Chendis vaipui ajatuksiinsa; äkkiä kulki synkkä pilvi hänen otsallaan ja hän sanoi huoaten itsekseen.

– Voi! jos sinä tietäisit, Julie!

– Mitä sanoitte? Williams havahtui aatoksistaan. — Sanoit-teko te jotakin?

– Joo, ajattelin itseäni, että tämä on aika ikävä juttu, vastasi Chendis, joka ei tahtonut peittää Williamsilta salaisuutta ja vastasi siksi totuudenmukaisesti hänen kysymykseensä, joka osoitti, että englantilainen ei ollut kuullut hänen sanojaan.

– Tosi on; voi jos olisin aavistanut vähänkin, että jotakin tällaista tapahtuisi meille.

– Vai niin; herralla oli tietoa siitä, Chendis oli hyvin viileä.

– Eihän toki; minä vain ajattelin. . .

– Herran olisi ollut hyvä jakaa meille muillekin ajatuksiaan, niin että olisimme voinut ryhtyä tarvittaviin toimenpiteisiin.

– Olisin tehnyt sen mielelläni. Mutta kaksi syytä esti minua.

– Voisinko saada kuulla ne syyt?

– Ilomielin! Ennen kaikkea, kun en tullut ajatelleeksi asiaa ennen tätä yötä, kun te kaikki nukuitte. . .

– Olitteko te valveilla, herra? kysyi Chendis, keskeyttäen Williamsin.

– Kyllä; minä olin valveilla.

– Ja toinen syy? ranskalainen oli utelias.

– Syy oli se, että ei ollut varmuutta, toteutuvatko olettamukseni vai ei, ja siksi en tahtonut asettaa itseäni teidän kaikkien pilkan kohteeksi tai tehdä itseäni naurettavaksi.

– Selvähän se, Chendis oli nyt vakuuttunut Williamsin syytömyydestä, — mutta en oikein ymmärrä, miten saatoitte odottaa hyökkäystä tulevaksi? hän katsoi kysyvästi Williamsiin.

– Hyvin yksinkertaista! Maraccon koko käyttäytyminen oli luonnotonta ja kummallista; hän oli melkein puhumatta koko matkan ajan; kun häntä puhuteltiin, hän antoi vain silloin tällöin vastaukseksi yksitavuisen sanan, kuten nyt tänäkin yönä, kun yritin jutella hänen kanssaan, niin kauan kuin puhuin yleisistä asioista, sitä vastoin kun sanoin, että näillä seuduilla kuuluu olevan pelätty rosvojoukkue, hän oli heti valmis karkottamaan epäluulojani.

– Tuo Maracco, Chendis oli ironinen, — hän näyttää olevan vasta-alkaja teeskentelyn taidossa.

– Siltähän se näytti, vastasi Williams hymyillen. Molemmat vangit olivat jatkamassa keskusteluaan, kun verho vedettiin syrjään ja Macalotti astui sisään. Hän oli hyvällä tuulella ja oli komea ilmestys. Moni prinssi olisi voinut kadehtia hänen kallisarvoisten helmien peittämää, kullallakirjaitua asuaan, joka oli tehty vihreästä silkkisametista. Siinäpä vasta korkea-arvoinen persoona!

VI.

Macalotti.

– Hyvää iltaa, hyvää iltaa, tai oikeammin hyvää aamua, herraseni! Näen, että te sovitte tänne kuin nenä päähän.

Vangit eivät vastanneet mitään.

– Tulen tänne tietystä syystä. Teidän on syytä tietää, hyvät herrat, että minä en koskaan ryhdy mihinkään, ilman että on tärkeitä asioita toimitettavana, sillä muutoin lähetän jonkun asiamiehistäni tai annan kutsua luokseni kyseessäolevat henkilöt. Minä tulen tänne, kuten sanottu, selvittääkseni liikeasioitamme meidän kaikkien tyytyväisyydeksemme. Kuten jo mainitsin, minä olen hy-

vin jaloluonteinen mies; joo! miksipä en sanoisi kaikkein jaloluonteisin, lisäsi hän omahyväisesti hymyillen, — niinpä te tulette jopa säilyttämään henkenne, minkä olisin voinut helposti ottaa ja mikä olisi ollut minulle aika yksinkertainen juttu, hän kohautti harteitaan, — ja edelleenkin te saatte laukkunne takaisin. Enkö olekin ”kauhean” kiltti?

– Tosi on, sanoi Chendis satiirisesti. Macalotti tunsi itsensä imarrelluksi; hän ei ymmärtänyt, että hän oli päästänyt suustaan tyhmyden.

– Daco, noudapas herrojen tavarat.

”Tavarat” käsittivät kaksi tyhjää matkalaukkuja.

– Paljonko menetitte, Mr. Williams?

– Viisisataakaksikymmentä tuhatta dollaria.

– Mitä! Sehän on kauhea summa! Minulle tämä ”liiketoimi” maksoi satatuhatta dollaria.

Aika paljon teille, oletan?

– Kyllä; yhtiömme omistaa 12 miljoonaa frangia, niin että puoli miljoonaa oli kuitenkin yksi kaksikymmentäneljäs osa. Kuinka suuri on teidän omaisuutenne?

– Shh! Williams osoitti Macalottia.

– Voi! ei mitään vaaraa! Puhukaa hiljaa, herra. Nämä asiat minä tunnen ennestään. Sanon vielä teille yhden asian, jota ette tiedä. Juttu on niin, että olen jälleen vetänyt teitä nenästä. Sillä ette te niin helposti livahda käsistäni. Satatuhatta dollaria. Viisisataa tuhatta dollaria! Taskurahoja! Mutta jospa ottaisimme viisi kertaa niin paljon, se tekee kaksi miljoonaa viisisataa tuhatta frangia ja 12 500 000 frangia. Se sopisi vähän paremmin minulle. Pikkujuttu Mr. Williamsille, sillä hänen omaisuutensa nousee 120 miljoonaan frangiin. Eikös niin? Onko se sopiva summa? Riittävä? Eikös niin?

Ei vastausta.

Te siis myönnätte että se ei ole riittävän paljon! Annetaan sen kasvaa oikeaan suuruuteensa. Nolla vain perään ja summa nousee

125 000 000 frangiin. Sehän on koko teidän omaisuutenne, Mr. Williams!

– Osaatteko latinaa? Sillä minulla on idea, kysyi Williams Chendisiltä, kun Macalotti kääntyi kutsuakseen Varinin ja Ribin sisälle.

– Kiitos ystävällisestä ajatuksesta, mutta minulla on oma ideani. Varini ja Ribin tulivat sisälle. Macalotti lausui:

– Katsokaas näitä kahta riskiä kaveria. Jos ette tottele minua, saavat nämä kaksi ainakin sen aikaiseksi. Eikös niin?

– Joo, vastasivat molemmat yhdestä suusta ja selvensivät sanomaansa levittämällä kätensä. Williams ja etenkin Chendis kauhistuivat vähän katsellessaan näitä paljaita, lihaksikkaita ja jänteviä käsivarsia, jotka kuuluivat parille muinaisia atleetteja muistuttavalle jättiläiselle.

– No niin! sanoi Macalotti: — Nyt toimeen eikä enää istuta täällä jutustamassa. Herrat Williams ja Chendis, olkaapa nyt hyvät ja istukaa tuonne kirjoituspöydän äärelle ja raapustakaa muutama rivi ystäville.

– Mitä meidän pitää kirjoittaa? kysyi Chendis.

– Herra utelija saa pian tietää sen. Teidän on kirjoitettava saneluni mukaan. Yksi hyväätarkoittava neuvo sitten, hyvät herrat: teidän ei ole syytä kirjoittaa väärin ja töhertää sellaisia tyhmyyksiä paperille, kuten vaikkapa, että tovereittenne pitäisi lähettää apua ja muuta semmoista. Sillä tavalla saatte itsellenne vain lisävaivaa: silloin nimittäin saatte kirjoittaa uuden kirjeen. Oletteko ymmärtäneet minut. Kuten aiemmin tuli sanottua, voin mainita, että rosvopäällikkö Macalotti lukee ja ymmärtää englantia, ranskaa, espanjaa ja italiaa. No niin, istukaapas nyt alas.

Kumpikin otti kynän käteen ja alkoi kirjoittaa.

Macalotti saneli seuraavaan tapaan, kävellen samalla huonetta ympäriinsä:

– Pyydän teitä, niin pian kuin mahdollista, lähettämään miljoona dollaria Bentoniin, joka on täällä päin rautatien päätekohta.

Olen suuressa rahapulassa, jonka vuoksi minun on mahdotonta palata New Yorkiin ennen kuin olen saanut tarvitsemani miljoonan. Asia on kiireinen!

– Laittakaa nimenne alle, niin kaikki on tehty.

Williams oli, tarkkaan Macalottin sanelun mukaan, kirjoittanut kirjeensä englanniksi. Mutta sillä aikaa kuin viimeksi mainittu piti tauon ensimmäisen lauseen jälkeen, hän otti nopeasti takintaskustaan käteensä pienen maitoa sisältävän lasipurkin, pisti kynän siihen huomaamatta ja kirjoitti paperin ylänurkkaan seuraavat sanat:

”Huomatkaa! Minä olen vankina ja tarvitsen apua. Olen rosvoluolassa viiden päivämatkan päässä Bentonin kaupungista. Voitte kysyä näiden seutujen asukkailta, missä on Macalottin rosvoluola; asukkaat osaavat varmasti opastaa teitä asiassa.”

Chendis kirjoitti puolestaan saksaksi: ”Nopeasti apua! Olen rosvojen luona Bentonin ja San-Fransiscon välillä, viiden päivämatkan päässä kummastakin. Rosvopäällikön nimi on Macalotti. Tulkaa apuun monen miehen voimin, sillä rosvoluolassa on voimakas miehitys. Siksi vielä kerran: kiiruhtakaa apuunne! Chendis.

– Onko valmista? kysyi Macalotti.

– Kyllä, vastasivat molemmat.

– Lukekaa kirjeenne, Mr. Williams.

Williams teki sen, lukuun ottamatta maidolla kirjoitettuja sanoja.

– Monsieur Chendis, nyt te voitte lukea omanne.:

– Chendis luki saksaksi, saman mitä Williams oli lukenut englanniksi, niin hyvin kuin osasi. Mutta jo seitsemän ensimmäisen sanan jälkeen hänet keskeytti Macalottin voimakas vihanpurkaus.

– Mitä? Mitä pirua tuo meinaa. Oletteko järjiltänne, Mr. Chendis?

– Toivon, että asia ei ole niin. Sehän on saksaa, mitä kirjoitin.

– Kuka teille, hitto vieköön, on sanonut, että teidän pitää kirjoittaa saksaksi?

- Ei kukaan muu, kuin minä itse.
- Te! ha, ha, ha! Te! Ottakaa heti toinen arkki paperia ja kirjoittakaa englantia, ranskaa, espanjaa tai italiaa.
- Mahdotonta!
- Mitä, mitä uskallatte sanoa?
- Ja miksi, jos saan luvan kysyä?
- Siksi, että se, jolle kirjoitan, ei ymmärrä muuta kuin saksaa.
- Kenelle kirjoitatte?
- Yhdelle ystävälle.
- Hänen nimensä?
- Sehän on sivuseikka.
- Hänen nimensä? Macalotti painoi päälle.
- Miksi te haluatte tietää hänen nimensä?
- Tuo ei ole mikään vastaus kysymykseeni.
- Kuka sen on sanonut sitä olevan?
- Vaikene ja kerro hänen nimensä.
- En voi tehdä sitä.
- Miksi ette?
- Koska en ole oppinut taitoa (joka todella on kullan arvoinen) puhua ja vaieta samalla kertaa.

Macalotti ei voinut olla nauramatta ja Williams ja Chendis tekivät samoin.

– No niin, jatkoi Macalotti, — tähän on silkkaa soopaa! Nyt teidän täytyy vastata kysymykseeni: mikä on tämän teidän ystävänne nimi?

– John Stalingstone.

– John Stalingstone! mutta hänhän on New Yorkissa Thomas & Laguerren ensimmäinen kirjanpitäjä.

– Herra Macalotti näyttää olevan hyvin perillä monista asioista. Chendis imarteli!!!

– Hm! Mutta. . . hm! John Stalingstone osaa varmasti englantia.

– Ei; te erehdytte.

– Kuka voi taata siitä?

– Minä, vastasi Williams, joka halusi auttaa Chendisiä selviämään valheestaan, sillä hän tiesi, että edellemainittu henkilö osasi niin englantia, ranskaa kuin saksaakin.

– Ei riitä! arveli Macalotti. — Mutta. . . Kutsukaa Maracco sisään!

– Maracco kutsuttiin sisään.

– Osaako John Salingstone englantia?

– Maraccon silmät pyöristyivät! Hän oli kuullut väärin

– John Sailingtone! — Ei, monsignore. Hän puhuu vain saksa. Macalottikin kuuli nimen väärin.

”Onnen jumalatar on puolellani” ajatteli Chendis ilahtuneena.

– Hyvä! Macalotti viittasi kädellä ja Maracco meni ulos. — Lukekaa nyt kirjeenne saksaksi Mr. Chendis, mutta mistä minä tiedän, että se on oikein?

– Monsignore! Minä osaan saksa, uskalsi Varini huomauttaa.

– Ah! Tosi on.

Sitten kun Chendis oli lukenut kirjeen läpi, kysyi Macalotti Varinilta, oliko se oikein, ja kun tämä vastasi myöntävästi, otti hän kirjeet Williamsilta ja Chendisiltä ja tarkasteli niitä. Havaittuaan, että kaikki oli järjestyksessä (hän ei tietenkään ollut huomannut näkymätöntä kirjoitusta), hän antoi kirjoittaa osoitteet.

Kun tämä oli toimitettu, hyvästeli Macalotti ja meni pois Varinin ja Ribin seuraamana.

Hän vei kirjeet mukanaan eikä tuntenut pienintäkään epäilystä niitä kohtaan.

KOLMAS KIRJA.

I.

Herra du Boscqnormand.

Nyt palaamme kertomuksessamme muutamia päiviä ajassa taaksepäin. 23. syyskuuta, eli päivää myöhemmin, kun kuusi matkustavaistamme nousi Bentonissa postivaunuihin, astui eräs äärimmäisen hienosti puettu herra sisään kyseisen kaupungin parhaaseen hotelliin. Hän oli vanhahko mies; sen saattoi nähdä hänen harmaista hiuksistaan ja parrastaan. Kotkannenä näytti viittaavan ylhäiseen syntyperään. Hän ei ollut iän painama, sillä hänellä oli nuorteva ryhti. Hän kantoi kädessään matkalaukkuaan.

Siinä hetkessä, kun hän astui hotellin aulaan, koko palveluskunta säntäsi hänen eteensä hänen kalliin pukunsa ja ylhäisen ulkonäkönsä houkuttelemana, kysellen toinen toisensa jälkeen:

– Mitä teidän ylhäisyytenne tahtoo?

”Hänen ylhäisyytensä” kääntyi yhden lähimpänä seisovan puoleen ja sanoi aika nuorekkaalla äänellä:

– Haluaisin mieluiten rauhallisen huoneen ja mieluiten ensimmäisestä kerroksesta.

– Huone numero 10, ensimmäisessä kerroksessa, on vapaa.

– Onko se kadun vai pihan puolelle?

– Kadun puolella, teidän ylhäisyytenne.

– Kutsukaa minua monsieur’iksi.

Palvelija kumarsi.

– Tässä on matkalaukkuni! Viekää se huoneeseeni.

Palvelija poistui. Herra Boscqnormand, se oli matkustajan nimi, istui nojatuoliin ja otti sanomalehden käteensä.

– Käskeekö monsieur vielä jotakin muuta? kysyi paikalle palannut palvelija.

– Ei. . . tai. . . tähän voitte näyttää minulle tien huoneeseen.

Kun oli tultu sinne, hän aikoi sulkea oven, jolloin palvelija kysyi:

– Anteeksi, monsieur, mutta mikä on teidän nimenne?

– Minun nimeni! . . . du Boscqnormand.

– Monsieur on ranskalainen?

– Kyllä! hän hymyili.

– Monsieur on matkoilla?

– Kyllä!

– Monsieur on aatelismies?

– Kyllä!

– Paroni?

– Tosi on, mutta miksi nämä kysymykset?

– Pyydän anteeksi, mutta järjestyksen vuoksi jokaiselta matkustajalta, joka vieraillee tässä hotellissa kirjoitetaan ylös nimi, kansallisuus ja syntyperä, sekä joskus ammatti.

– Hyvä! Kiitos tiedoista, ja katsohan, tässä on vähän juomarahaa. Boscqnormand antoi palvelijalle viisi dollaria.

Palvelija poistui syvään kumartaen.

Herra Boscqnormand sulki oven, otti matkalaukustaan esille yhden osan Shakespearen draamoja, heittäytyi leposohvalle, ja uppoutui, vähintäinkin kahdettakymmenettä kertaa, lukemaan näytelmää ”Hamlet”, Tanskan prinssi.

Tämä tapahtui kello 10; kello 12 soitti Boscqnormand kelloa, jolloin sama palvelija tuli huoneeseen.

– Tuokaa minulle tänne huoneeseeni niin kutsuttu neljän ruokalajin ”dejeune dinatoire”, jonka saatte itse valita.

– Tulee tapahtumaan, monsieur.

Puolen tunnin kuluttua, kun Boscqnormand oli päättänyt ateriointinsa, hän kutsui palvelijan jälleen luokseen.

– Olisiko täällä saatavissa hevonen?

– Vain vanha koni.

– Vai niin; se ei kelpaa. Onpa ikävää, mitä nyt tehdään?

– Tuota. . . en tiedä.

– Kestääkö kauan, ennen kuin joku toinen tulee?

– Ainakin pari tuntia, sanoi palvelija kelloonsa katsoen.

– Voi! . . . aivan liian pitkä aika. Mutta. . . odottakaapas. . . eikö täältä kaupungista voisi saada jonkun toisen?

– Enpä oikein usko.

– Entä sitten ostaa?

– Joo. . . se on mahdollista.

– Tunnetteko jonkun, jolla on myytävänä?

– Kyllä, tiedän yhden.

– Onko se hyvä hevonen?

– Kyllä, oikein hyvä tamma, olen kuullut.

– Voitteko huolehtia sen oston?

– Miksipä ei.

– Olkaa hyvä ja tehkää se. Mikä on hevosen hinta?

– Tuhat dollaria.

– Tässä on tuhat dollaria. Koettakaa kiiruhtaa!

– Kyllä, kyllä!

– Milloin oletatte, että olette takaisin?

– Tunnin kuluttua.

– Vai niin; eikö se voisi tapahtua nopeammin?

– Tuskin.

– Tässä on teille 50 dollaria juomarahaa. Pitäkää kiirettä!

- Olen takaisin puolen tunnin kuluttua.
- Hyvä on!

Palvelija, joka ei nyt tiennyt vain, että vieras oli korkea-arvoinen, vaan myös rajattoman rikas, kiiruhti niin paljon kuin kykeni.

Boscqnormandin mieleen juolahti vanha suosittu fraasi: ”kullalla on suuri valta ihmisiin”. Sen jälkeen hän vaipui taas lepotuoliin ja silmäili tällä kertaa ”Romeota ja Juliaa”.

Sovitun ajan kuluttua, kello oli siinä kahden tienoilla, ilmoitettiin herra du Boscqnormandille, että hevonen oli pihalla valmiina portaiden edessä. Maksettuaan hänelle osoitetun las-kun, puki Boscqnormand päällystakkinsa ja meni pihalle matkalaukkua kantavan palvelijan seuraamana. Hevonen seiso i aivan portaiden vieressä ja suureksi tyytyväisyydekseen Boscqnormand näki sen olevan erinomainen tamma. Hän nousi ylös satulaan, ja pyysi samalla palvelijaa kiinnittämään matkalaukun ”kunnolla” satulanuppiin.

Kun tämä oli tehty, herra Boscqnormand ratsasti pois; ensin hän antoi hevosen käydä ja juosta hitaasti, mutta päästyään kaupungin tullin ulkopuolelle, nosti hän sen laukkaan, hämmästyttäen suuresti vastaantulijoita, jotka ihmettelivät, että päältä päin niin vanha mies, ja kaiken lisäksi niin tukeva, saattoi ratsastaa niin kovaa. He ajattelivat, että ”niin eivät vanhat herrat tehneet minun lapsuudessani”, mutta

O, tempora, o, mores!

II. Herra du Boscqnormand. Jatkoa.

Noin kello kymmenen tienoilla saapui herra du Boscqnormand ensimmäiseen Bentonin ja San-Fransiscon välillä sijaitsevan kestikievariin. Tämä majatalo oli hyvin mukava ja maa-lauksellinen, siinä oli jollakin tavoin miellyttävä tuntu. Polku kulki maantieltä verannalle tuuheiden kuusten välistä ja polun vieressä oikealla puolella tuli ajotie pihaan. Boscqnormand valitsi jälkimmäisen tien. Takapihalla, oikealla puolelle, oli talli, joka oli osittain suurten puiden varjossa. Isäntä itse, joka oli seisonut verannalla ja havainnut ratsastajan tulevan takapihalle vievää tietä, kiiruhti vierastaan vastaan.

Hän tervehti kohteliaasti, auttoi Boscqnormandin alas hevosen selästä ja käski ”Jeiniä” tulemaan ja pitämään ”huolta hevosesta” sekä ”katsomaan, että se sai kunnolla ruokaa.”

Sen jälkeen hän pyysi ”mylordia” olemaan hyvä ja tulemaan sisään. Isäntä näytti tietä kantaen ”mylordin” matkalaukkaa. Kuljettuaan verannan yli, he astuivat tilavaan saliin, jossa vieraat eivät, niin kuin asia tavallisesti on majataloissa, nauraneet ja laulaneet, vaan puhelivat oluttuopin ääressä keskenään hillitysti — ei kuitenkaan kuiskaten —, lukivat sanomalehtiä ja pelasivat casinoa.

Boscqnormand istui yhden pöydän ääreen ja pyysi isäntää olemaan hyvä ja laittamaan pöytään parhaan mahdollisen illallisaterian, sillä herra Boscqnormand oli hyvin nälkäinen.

Isäntä teki, niin kuin Boscqnormand oli käsenyt, jonka jälkeen tämä pyysi häntä ottamaan osaa ateriaan. Isäntä vastasi ujosti, että hän ei olisi kyllin arvokas syömään niin hienon herran seurassa, mutta ”mylordin” pyynnöstä, hän otti kuitenkin lopulta vastaan ”suuren armon”. Isäntä oli puhelias mies, sekä iloluontoinen ja mukava, ja että hän vietti kissanpäiviä, todisti hänen iso, pyöreä mahansa.

- Oletan, että mylord viiptyy yön yli?
- Sen teen. Löytyykö teiltä minulle huone?
- Tottahan toki! Löytyy hyvinkin, minulla on kaksi huonetta, jotka ovat mylordin käytettävissä. Toinen on takapihalle päin ja toinen kuusikujanteelle. Pyydätkö laittamaan valmiiksi huoneen, joka on kuusikujalle päin?
- Ei.
- Miksi ei?
- Koska haluan syrjäisemmän.
- Senkö takapihalle päin olevan? Rehevä isäntä oli hiukan hämmästynyt, sillä se huone oli tapetoimaton ja kehnosti kalustettu, hän oli maininnut sen vain, koska hän piti selvänä, että ”mylord” ottaisi paremman.
- Kyllä, juuri sen.
- Voi! Mylord pilaillee!
- Miksi pilailisin?
- Eikö se olekaan pilaa! Mahdotonta!
- Mahdotonta?
- Kyllä. Mylord ei toki halua valita huonompaa huonetta, kun parempikin on saatavissa.
- Kyllä, minä nyt haluan saada sen.
- Mutta, mylord, mylord, älkää sitten rusentako minua vihalanne, kun huomaatte, että se on tapetoimaton. . .
- En, olkaa rauhassa. Ei se tee mitään, jos se on tapetoimaton.
- Mutta, mylord, siellä on lisäksi, vielä pahempaa, niin kehnot huonekalut. . .
- Älkää surko sitä asiaa! Jos siellä on sänky, pöytä ja tuoli ja parhaassa tapauksessa pesukaappi, niin kaikki on hyvin.
- Nämä kaikki siellä kyllä on, mutta. . .
- Ei enää mitään muttia, sanoi Boscqnormand vähän kärsimättömänä, jonka jälkeen isäntä ei enää rojhennut vastustaa häntä. Keskustelunaihetta vaihtaen Boscqnormand jatkoi:

- Onko täältä pitkä matka seuraavaan kestikievariin?
- Kyllä, noin päivän matka.
- Ai, ai, se on pitkä matka.
- Niinhän se on.
- Mitä minä sitten teen hevoseni kanssa?
- Mitä mylord tarkoittaa?
- Tarkoitan, että hevoseni ei voi juosta koko päivää.
- Kyllä, kyllä, mylordin täytyy levätä.
- Ulkosalla?
- Kyllä.
- Eipä tunnu erityisen houkuttelevalta.
- Ei, mylord.
- Onko teillä minulle mitään muuta neuvoa?
- Ei. . . no tuota, mylord voi yöpyä jossakin maalaistalossa.
- Kas, se oli hyvä neuvo, kiitos teille siitä. Isäntä oli hyvillään. ”Mylord” kiittää häntä, vähäpätöistä maalla asuvaa majatalonisäntää, maailman yksinkertaisimmasta neuvosta! Kunnan ukko oli vähällä puhjeta kyyneliin.

– Ehkä voimme nyt mennä siihen huoneeseen, joka kauhistuttaa teitä, sanoi ”lordi” hymyillen, ennen kuin isäntä kerkesi sanoa sanaakaan. Boscqnormand oli päättänyt ateriansa. He nousivat pöydästä ja menivät huoneeseen, isäntä edellä lamppu kädessään.

– Tässä se nyt on, mylord, sanoi isäntä, vaikka siinä ei ole muuta seinillä kuin paljaat hirret ja se oli, kuten isäntä oli sanonut, kehnosti kalustettu. Kuitenkin siellä oli kaikki mitä tarvittiin, lumivalkealla lakanalla ja ruusunpunaisella peitolla katettu sänky, tavallinen suuri pöytä, kolme tuolia, joista tavallinen ihminen saattoi istua vain yhdellä, sillä kaksi muuta oli korjauslistalla, min-kä vuoksi ne oli nyt asetettu nojaamaan seinää vasten, ja kunnollinen pesukaappi. Kokonaisuus näytti kuitenkin melko kutsuvalta, etenkin jos katsottiin sänkyä.

- Ai! M–i–t–ä! huudahti isäntä sanaansa venyttäen.
  - No? Mitä nyt?
  - Ei, ei, mylord, mylord! M–i–t–e–n!
  - Mikä se on?
  - Oi, mylord! Ei tänne!
  - Mitä pirua te haluatte? ”Lordi” oli kärsimätön.
  - Antakaa anteeksi mylord! Minä olen vanha mies, 60 vuotta täyttänyt, puolisoni on 56; kaksi lasta on naimisissa ja heidän lisäksi minulla on yksitoista kotona. . .
  - Tuhannen tulimmaista, minä en ymmärrä tästä yhtään mitään. ”Lordilla” oli purskahtamaisillaan nauruun.
  - Mylord, täällä kummittelee! sanoi isäntä pelosta kalpeana.
  - Kummittelee! Oliko se se, jonka tahdoitte sanoa? ”Lordi” hymyili.
  - Kyllä, mylord, ja. . . ja. . .
  - Ja?
  - Ja niin. . . niin. . . minun. . . pitäisi. . . pyytää. . .
  - Pyytää mitä?
  - Pyytää. . . pyytää. . . mylord on hyvä ja ottaa toisen huoneen.
  - Siinäkö kaikki?
  - Kyllä, mylord! Tahdotteko?
  - En!
  - Eikö? . . .
  - Ei! oli selvä vastaus.
  - Mylord! Mutta sanoinhan, että täällä kummittelee.
  - Vaikka!
  - Mutta, mylord, joka yö kello kaksitoista kulkee ihminen huoneen läpi. Se on kauheata!
- Boscqnormand katsoi kelloaan:
- Kello on varttia vaille kaksitoista, hyvää yötä, herra isäntä.

– Te ette siis aio vaihtaa huonetta mylord?

– En. Hyvää yötä!

– Hyvää yötä, mylord! Isäntä kumarsi ja poistui mutisten jostakin ”ohikulkijoista ja vanhoista narisevista lordeista, jotka eivät anna puhua itselleen järkeä jne., jne.”

”Viimeinkin pääsin eroon vanhasta ukon nahjuksesta! Oli jo korkea aika. Mitä se niin hullutteli. Kymmenessä minuutissa hän on täällä. Nyt on kiire panna itseni kuntoon! ja näin sanoen, herra du Boscqnormand sulki oven, käänsi lukkoa kaksi kertaa, riisui pois saappaat, takkinsa, peruukin! ja näytti aivan nuorukaiselta mustine hiuksineen ja myös maha oli hävinnyt, sillä takin myötä häipyi suurin osa hänen lihavuudestaan. Herra du Boscqnormand, paroni, hänen ylhäisyytensä, ja mylord olivat muuttuneet. . . ja miksikä?

Jos joku heistä, jotka olivat tavanneet hänet hänen ratsastuksensa aikana, nyt olisi nähnyt hänet, olisivat he jälleen ajatelleet: ”eipä meidän lapsuudessamme nuorilla miehillä ollut tapana tähän tapaan alkaa kummitella vanhoina lordeina.” Mutta jälleen: O, tempora! O, mores!

Herra Boscqnormand ei mennyt nukkumaan. Kello 12 kummitteli, oli henkien ja kummitusten tunti.

Mitenkä se oli?

III.

Kummittelu, Kauhea tarina. Muukalainen

Seuuraavana aamuna kello 8 nousi herra du Boscqnormand ylös, Spuki asusteensa ja avasi oven ja meni anniskeluhuoneeseen, jossa isäntä kaikessa loistossaan istui tiskin takana. Hän näytti puheliaalta ja pelästyneeltä.

– Hyvää huomenta, herra isäntä! Boscqnormand näytti myöskin aika pelästyneeltä. Isäntä vastasi siihen kömpelöllä kumarruksella.

- Mitä kuuluu?
  - Kii. . .tos, my. . .l. . .oord! Mi. . .tä!
  - Oli se todellakin kauheata!
  - Sitä minä arvelinkin.
  - Ihan varmasti joku kummittelija.
  - Minähän sanoin.
  - Kauheata! Hän puhuikin!
  - Minä kuulin.
  - Kuulitteko te? ”Lordi” oli hieman levoton.
  - Joo; kuulin selvästi.
  - Saatoitteko erottaa, mitä hän sanoi? ”Lordi” oli vieläkin le-
- vottomampi.
- En!
  - ”Lordi” päästi helpotuksen huokauksen.
  - Minä puhuin hänen kanssaan.
  - Mylord puhui?
  - Joo.
  - Eikö mylord ollut peloissaan?
  - En aluksi; mutta sitten, kun hän vastasi, silloin rohkeuteni oli koetteella.
  - Sen voi uskoa. Viipyikö hän pitkään?
  - Ei; noin varttitunnin verran.
  - Mitä sitten tapahtui?
  - Sitten hän katosi.
  - Savupiipun kautta?
  - Ei; ikkunan kautta.
  - Avasiko hän ikkunan?
  - Ei!
  - Herra Jiessus, kyllä mylordin täytyi olla peloissaan!
  - Tottahan toki olin.

- Ja miksi mylord ei vaihtanut huonetta?
- Se ei tullut mieleenikään. Ajattelin niin sanoakseni, että koska hän nyt on poissa, niin ei enää ole syytä olla peloissani ja niin minä asetuin makuulle.
- Mylord, te olette rohkea! Minä en olisi uskaltanut!
- Mylord hymyili; häntä näytti koko ajan huvittavan, että isäntä oli unohtanut kaikki etikettiin kuuluvat muodollisuudet.
- Onko täällä kummitellut aiemmin? Lordi jatkoi keskustelua.
- Joo, mutta ei koskaan niin kauheasti kuin viime yönä.
- Miten kummittelu on täällä oikeastaan alkanut?
- Oh, mylord! Se on pitkä tarina.
- Ettekö haluaisi kertoa siitä minulle? Lordi näytti kiinnostuneelta.
- Hyvin mielelläni, mylord; mutta kestää pitkään kertoa se läpikotaisesti.
- Kyllä, kyllä! Se on tietty. Mutta entä lyhykäisyydessään!
- Kuten mylord käskää.
- Ottakaa ja laittakaa pieni aamiainen ja lasi viiniä, niin voimme syödä ja juoda. Onko teillä hyvää viiniä?
- Kyllä, mylord. Aitoa Malagaa, hienoa portviiniä, hyvää Sherryä ja erinomaista unkarilaista Tokayaviiniä.
- Jaha. Laittakaapa Sherryä, Tokayaa; onko teillä Bordeaux'ia?
- Kyllä, mylord.
- Joo! Sitten myös yksi pullo Bordeaux'ta.
- Kyllä! Katanko teille tänne vai mylordin huoneeseen?
- Voitte valita parhaan huoneenne, sen jota tahdoitte eilen tyrkyttää minulle, niin voimme keskustella häiriöittä.
- Se sopii, mylord. Anteeksi, mylord, hän lisäsi samalla, kun meni kutsumaan hakemaan Janie puolisoaan. Janie rouva tuli, hän oli melko kaunis, kuitenkin hän ei koreillut vaatteillaan, vaan hänellä oli yllään vain yksinkertainen kotikutoinen villalaininki.

– Puolisoni; korkea-arvoinen lordi, joka on kunnioittanut vaatimatonta taloani vierailullaan, esitteli isäntä.

– Mistress Janie niiasi, samalla kuin ihastuttava hymy karehti hänen huulillaan. Lordi lateli joitakin kohteliaisuuksia, joilla ei ollut penninkään arvoa, ja esittely oli tehty.

Isäntä pyysi sen jälkeen rouvaa pitämään huolta ”hotellista”, kun hän keskusteli mylordin kanssa. Sillä aikaa kun ensin mainittu touhusi tarjoilupöydän äärellä, jonka takana misstress Janie istui, tämä kysyi:

– Kertoisitko nyt keltaisen kammarin historiasta? sanoi rouva kysyvästi katsahtaen.

– Hys, hys, neiti Pulisija, varoitti hänen miehensä. Rouva ei vastannut siihen mitään.

– Mylord, nyt on kaikki valmista.

– Hyvä! Isäntä johdatti mylordin kuusikujan puoleiseen huoneeseen, siellä he istuutuivat mukaviin nojatuoleihin houkuttelevan aamiaispöydän ääreen.

Sitten kun he olivat päättäneet aterian, kysyi herra Boscqnormand:

– No mitenkäs se sitten on sen historian kanssa?

He alkoivat poltella piippujaan ja isäntä aloitti kertomuksensa:

– Se on hyvin surullinen tarina. Ja myös kauhea. Ehkä on parasta, että aloitan aivan alusta. Siitä on nyt noin 60 vuotta sitten, kun eräs herra Montepacino, — luullakseni hän oli italialainen, asettui asumaan tälle seudulle. Hän osti tämän pienen rakennuksen sekä pienen läntin maata, jota viljeli yksi renki, jonka hän toi mukanaan. Hänen sanottiin olevan suunnattoman rikas, mutta miksi hän oli muuttanut tänne, sitä ei saatu koskaan tietää. Minä olin siihen aikaan vastasyntynyt, niin että minulla ei ole omaa tietoa, mutta myöhemmin on isäni kertonut tästä minulle. Herra Montepacinolla oli yksi poika ja yksi tytär. Tytär oli erinomaisen kaunis. Todellinen kaunotar. Luullakseni pojasta ei

ollut mihinkään, hän vain eli isänsä koroilla ja matkusti ympäri maailmaa. Poika oli silloinkin poissa, jossakin Euroopassa, sinä kauheana syysiltana, kun Montepacinon perheen draama alkoi. Sinä iltana satoi aivan kauheasti. Yhtäkkiä koputettiin salin oveen (nykyinen ateriointihuoneeni) jossa herra Montepacino ja hänen tyttärensä istuivat takkatulen äärellä. Kaksi miestä astui sisään. Heidän hattunsa oli vedetty niin syvälle otsan ylle, että ei voinut nähdä keitä he olivat. Herra Montepacino toivotti heidät tervetulleiksi taloonsa. He kiittivät ja jäivät kahdeksaksi päiväksi herra Montepacinon luokse. Sinä aikana kumpikin nuorista miehistä rakastui Lucinaan, se oli Montepacinon tyttären nimi. Hän sitä vastoin rakastui vain yhteen, niin kuin luonnollista onkin. Hänen valittunsa oli hyvän näköinen, komea ja hänellä oli luutnantin valtakirja. Ei toinenkaan olisi näyttänyt niin kovin huonolta, ellei hänen tukkansa olisi ollut aivan mahdoton, se oli nimittäin oljenkeltainen ja siinä oli punainen tupsu keskellä otsaa. Ensimmäinen oli rehellinen, avoin ja vapaamielinen, toinen sitä vastoin ovela ja liehrittelevä. Tämä ei tehonnut tyttäreen, mutta sen sijaan erityisen hyvin isään, joka piti hänestä. Herra Montepacino vieroksui sitä vastoin toista siksi, että tämä oli sotilas. Mylord on hyvä ja antaa minulle anteeksi, että nimitän heitä ”ensimmäiseksi” ja ”toiseksi”, mutta minä en tiedä heidän nimiään.

– Ei tee mitään. Jatkakaa!

– Pellavapää oli, kuten sanottu saanut isän puolelleen ja toinen oli ilmaissut rakkautensa tyttärelle, joka otti sen ilolla vastaan. Heidän vierailunsa seitsemäs päivä oli hyvin kaunis, jonka vuoksi Lucinan rakastettu lähti metsälle. Iltapäivällä pellavapää ja Lucinan isä menivät kävelyille, mutta heidän pyynnöistään huolimatta Lucina ei seurannut heitä. Isä ja pellavapää sopivat kävelyn aikana, että edellä mainitun pitää tehdä tyttärelleen tahtonsa tietäväksi. Sinä aikana Lucina istui kotona verannalla ja rakenteli ihania tulevaisuudenunelmia. Luutnantin paluu keskeytti ne yhtäkkiä. He päättivät ilmaista isälle rakkautensa ja halunsa saada toistensa käden omakseen. Samassa palasivat kävelyllä olleet ja tulivat raivoi-

hinsa nähdessään kaksi rakastavaista. Herra Montepacino käski heitä seuraamaan häntä keltaiseen kamariin, siihen huoneeseen, jossa mylord nukkui viime yönä. Siellä tapahtui kauhea kohtaus, joka päättyi kaksoismurhaan. Pellavapää menetti malttinsa, hän oli niin raivoissaan, että otti pistoolin taskustaan ja ampui luutnantin, joka tähän asti oli ollut hänen paras ystävänsä. Mutta Lucina ei pyörtynyt, vaan ryntäsi sydäntäraastavan huudon päästään pellavapään kimppuun ja tempaisi vielä savuavan pistoolin hänen kädestään, viritti sen ja ampui laukauksen rintaansa. Hän kuoli. Herra Montepacino ja pellavapää eivät saaneet sanaa suustaan; he olivat niin säikähtäneitä ja tyrmistyneitä. Sanomatta sanaakaan he menivät pois ja kävivät maaten. Yön aikana herra Montepacino mietti kaiken tarkkaan uudelleen ja katui, mutta liian myöhään. Seuraavana aamuna hän ajoi liinatukan pois. Päivää sen jälkeen haudattiin luutnantti ja Lucina. Vähän tämän jälkeen herra Montepacino itse uinui surun painamana ikuisen uneen.

– Mitenkäs pojalle kävi? kysyi ”mylord”.

– Claudiukselle? Sitä en tiedä.

– Palasiko hän koskaan tänne?

– Joo, muutamia kuukausia isän hautaamisen jälkeen hän tuli, ja peri koko herra Montepacinin omaisuuden. Miten hänelle sitten kävi, sitä minä en tiedä. Luutnantti vain kulkee joka yö keltaisen huoneen läpi otsa veressä ja vaatii kosta. Niin on autuas isäni kertonut minulle. — No niin, nyt on tarina kerrottu; mitä ajattelette siitä? mylord?

– Sanon, että, kuten sanoitte, se on hyvin surullinen ja sitä paitsi, että olin hyvin kiinnostunut kuulemaan sen, erityisesti, teidän kertomananne, sillä te kerroitte kaikki oikein hyvin.

Isäntä tunsii jälleen itsensä imarrelluksi! Äkkiä hän huudahti:

– Oi, mylord, mylord! Nyt minä muistan jotakin.

– Mitä sitten?

– Nyt minä muistan, että eilen oli tämän kauhean tapahtuman vuosipäivä. Sillä se oli 23. syyskuuta 1828, uskon, sillä en

muista varmasti vuosilukua, tappoi Lucina itsensä ja pellavapää luutnantin. Siinä on syy, mylord, miksi viime yönä kummitteli niin kauheasti.

– Joo, siitä se johtui, myönsi ”mylord” majatalonisännän hyvästä muistista silminnähdessä ihastuneena.

Sillä hetkellä tuli Mrs. Janie, eli neiti Pulisija ja kertoi miehelleen, että joku ulkomaalainen oli tullut ja sanoi:

– Hän puhuu varmaankin turkkia tai persiaa, tai kuka tietää mitä mongerrusta se on. Kuitenkin se kuulostaa aika kauniilta.

– Muistatteko mitä hän sanoi? kysyi lordi.

– Hän sanoi jotenkin ”bãnsor” kun hän tuli sisään, ja kun en vastannut, vaan katsoin häntä pysyvästi, niin hän sanoi: ”nöpelle vi på frenze”.

– Ahaa! Hän puhui ranskaa, nauroi mylord.

– Mitenkä tässä nyt tullaan toimeen, Janie? Majatalon isäntä oli huolissaan.

– Ei hätää, keskeytti mylord, — minä voin puhua hänen kanssaan. Tulkaa nyt, mennään!

He menivät tarjoiluhuoneeseen, jossa joku tuntematon herra istui tuolilla. Kun he tulivat, hän nousi ja sanoi:

– Bonjour, messieurs!

– Bonjour! vastasi lordi.

– Ah! cést bien! Vous parles français?

– Qui, monsieur!

– Cette dame-lá ne má comprais pas, quand lui ai perle. Je vous prie de lu faire mes compliments!

– Avec plaisid, monsieur! vastasi lordi, jonka jälkeen hän esitti vieraan kohteliaan tervehdyksen Mrs. Janielle.

Kukaan ei ollut huomannut lordin kasvojen värähdystä, kun heidän katseensa kohtasivat toisensa ensimmäisen kerran. Luultavasti kyseessä oli joku vanha tuttavuus, vaikka kumpikaan osapuoli ei halunnut tuoda sitä esille. Oli tiettyjä syitä siihen, että

keskustelua jatkettiin ranskaksi, vaikkakaan me emme halua väsyttää lukijaa sillä puheella. Sanalla sanoen, ”mylordin” toimiessa vieraan kysymysten tulkkina, saivat majatalonisäntä ja hänen puolisonsa selvää, että hän halusi huoneen, jonka jälkeen vieras meni Mrs. Janien saattamana kuusikujan puoleiseen huoneeseen.

Heti tämän jälkeen katsoi mylord kelloaan ja mutisi: ”Kaksi-toista. Paras lähteä matkaan. Se oli hän. Hän näytti niin uhkaavalta, se vanha narri! Mutta. Mutta minä vedän sinut nalkkiin, vanha poika!” Sen jälkeen hän pyysi hevosen kievarinpitäjältä, meni huoneeseensa ja otti matkalaukkunsa, sekä palasi tarjoiluhuoneeseen, jossa isäntä sanoi hänelle, että ”hevonen on ”mylordin” ”käytävissä”. Hetkeä myöhemmin Boscqnormand lähti matkaan.

Majatalot, eli kestikievarit sijaitsivat täällä noin päivämatkan päässä toisistaan, niin että Boscqnormand aina iltaisin saapui seuraavaan kestikievariin ja lähti sieltä sitten aina seuraavana aamuna jatkamaan matkaansa.

IV.

Boscqnormand on joku muu, miltä hän näyttää.

Boscqnormand jatkoi siten matkaansa ja lähestyi 28. syyskuuta kello neljä aamulla sitä paikkaa, jossa hyökkäys oli tapahtunut.

”Kello on jo neljä. Kello puoli neljä minun olisi pitänyt, Guilion tiedon mukaan, nähdä kaatuneet vaunut. Mutta helpostihan sitä nyt puolella tunnilla erehtyy. Ja muuten. . . mutta, tässähän ne vaunut juuri ovat. Pyörä näyttää pudonneen akselilta. Tässä sen täytyi olla”, mutisi Boscqnormand ja astui alas hevosen selästä.

Tällä paikalla olivat rosvot hyökänneet matkustavaisten kimpupun. Saattoi vielä nähdä haavoittuneiden jättämiä verijälkiä.

”Taistelu näyttää käydyn täällä” jatkoi Boscqnormand muti-naansa; ”muistelen, että kuuset olivat, oikealla puolella. Joo, niin se

on. Katsotaan. Yksi kuusi on nostettava pois paikaltaan. Odotahan. . . tämä liikkuu”, jatkoi Boscqnormand, sen jälkeen hän nosti kuusen paikaltaan, kuljetti hevosen aukon läpi, asetti kuusen takaisin reikään, kulki metsän läpi vievän tien, väänsi kiven irti kalliosta, kulki maanalaisen käytävän läpi, vieden mukanaan hevostaan, jolle tie oli tosi vaikea kuljettavaksi, metsän jälkeen hänen edessään oli ryöväreiden asettama yksinäinen vartiomies, joka ojensi pistimellä varustetun kiväärin Boscqnormandia kohti ja kysyi:

– Wer da!

– Federat, vastasi Boscqnormand, johon vartiomies vielä väitti vastaan:

– Mutta Guilio on palannut.

– En minä mikään Guilio ole, vastasi Boscqnormand hymyillen.

– No, kuka sitten?

– Maximo!

– Ah, Maximo, onko se mahdollista? . . .

– Ei epäilystäkään, sillä hän seisoo ilmielävänä edessäsi, Giovanni.

– Ah! Kun kerta tunnet minut, niin silloin sinä olet kyllä Maximo. Hyvää huomenta, hyvää huomenta, vanha ystävä. Hauska nähdä sinua.

– Ja hauska nähdä myös sinua. Hyvää huomenta, hyvää huomenta, Giovanni!

He antoivat kättä toisilleen.

– Onko se onnistunut? kysyi Giovanni.

– Kyl-lä.

– Paljonko?

– Vähän yli miljoonan.

– Ah! Hienoa, hienoa! Miljoona! Ja varmasti luulen, että monsignour ottaa niin ikään kelpo osan. . . tiedätkös mitä, Maximo, viime yönä oli pieni kiista. . .

Maximo keskeytti Giovannin sanoen:

– Kerro siitä sitten toisella kertaa. Pidä nyt huolta, että hevoseni saa ruokaa ja minä itse aion tavata monsignoren. Sitä paitsi olen kyllästynyt näihin hiton selityksiin.

Giovanni, joka pimeydestä johtuen, vasta nyt huomasi Maximon pukeutumisen, huudahti:

– Ah! Sinä sitä olet puettu! Hitto, kun sinä olet paksu, ja olet kuin vanha ukonrähjä. Hän nauroi.

– Kas niin, kas niin, vie minut nyt monsignoren luo.

– Minä teen sen. Giovanni näytti Maximolle tietä luolaan; — anna minulle nyt hevosesi, niin minä pidän siitä huolta. Komea tamma! Mene tästä sisään, Maximo!

Maximo seurasi kehotusta ja meni luolaan, samalla kaikki siellä olleet rosvot ponnahtivat pystyyn. Mutta ennen kuin kukaan heistä sai sanaakaan suustaan, tuli Macalotti Williamsin ja Chendisin huoneesta, niin kuin kerroimme toisen kirjan seitsemännessä luvussa.

NELJÄS KIRJA.

I.

Kuka on tämä Boscqnormand?

Macalotti tuli, kuten sanottu luolasta, ja huudahti, nähdessään siellä hämmästykseseen vieraan, vanhan herran:

– Kuka te olette, herrani? Jos haluatte majoittua meidän luonamme, niin olkaa hyvä ja käykää sisälle, hinta on 5 000 dollaria.

– Kiitän kaikkien nöyrimmästi tarjouksestanne, mutta minulla ei ole pienintäkään halua maksaa niin mitätöntä summaa, vaan antaa sen tai ehkäpä vielä suuremman teille, monsignore.

– Monsignore! Miten te tiedätte, että minua kutsutaan siten? Se on minun tittelini.

– Tiedän varmaan, että se on monsignoren titteli. Sitä paitsi voin lisätä, että monsignoren nimi on Macalotti. Niin kuin en tietäisi näitä asioita! minä! liittolainen! Katsokaa minua, monsignore! Ettekö tunnista minua?

– Ei, mutta. . . mahdotonta. . . mutta, mutta olisiko se. . . Maximo? Mutta minä ereh. . .

– Ei, monsignore, ette erehdy, sillä minä olen Maximo.

– On se mahdollista!

– Kyllä, minä olen Maximo.

– No sitten! Hyvää huomenta, hyvää huomenta, Maximo!

– Hyvää huomenta, monsignore!

– Mutta. . . miten sinä. . . ah, ajattelen, että sinulla on valepuku?

– Oikein arvattu, monsignore!
– Ha, ha, ha, hihi, hi, hi! monsignore nauroi. Ja sitä myöten myös toiset seurasivat Macalottin esimerkkiä.

– Mielenkiintoista nähdä sinut täällä.

Maximo kumarsi vaiteten.

– Sinä olet hyvässä kunnossa, ajattelen?

– Yhtä hyvässä, kuin silloin, kun viimeksi tapasin teidät, monsignore, paitsi että minulla on kaksi vuotta enemmän harteillani.

– Tietty. Ja nyt liikeasioihin. Onnistuiko edellinen, tiedäthän?

– Kyllä, monsignore. Yli odotusten. Oletan, että minua ei epäilty, ennen kuin olin kadonnut.

– Vai niin. Paljonko sait?

– Niin kuin oli sovittu: 250 000 frangia.

– Se oli hyvin; oikke hyvin, sano entinen juutalainen. Saitko itse jotakin?

– Tottahan toki. Noin 12 500 frangia.

– Sinä sitä olet velikulta! Kuinka suuri on koko kassa?

– Miljoona kolmekymmentäviisituhatta kaksisataaviisikymmentä frangia.

– Superbo! Diavolo! Jos sinä et ystävänä Maximo, niin minä en tiedä, kuka sitä toinen sitä voisi olisi!

– Monsignore! vastasi Maximo uudella kumarruksella.

– Soo, soo! Sanoi Macalotti: — Mutta nyt kirjataan sinun saavutuksesi ylös, ja sinä saat uuden lisänimen: Superbo. Tuopa päiväkirja tänne, Velvetti.

Päiväkirja oli Maximon keksintö. Sinne kirjattiin ylös kaikki ”uroteot”, kuten rosvojen päällikkö niitä nimitti, murhat ja miten rahaa oli saatu. Yleisesti ottaen tämä rosvojoukko oli hyvin järjestetty. Macalotti oli sen päällikkö, ja kaikki tottelivat häntä sokeasti. Ankara järjestys oli tullut vallitsevaksi erityisesti sen jälkeen, kun Maximo oli liittynyt joukon jäseneksi. Sillä tavallaan hän oli

Macalottin neuvonantaja. — Useampien nimien omistaminen oli rosvojen keskuudessa suuri kunnia. Vain yhdellä heistä oli kaksi nimeä. Se oli Gulani Magnifico, joka tällä hetkellä oli poissa. Nyt tuli Maximo Suberbosta toinen, jolla oli kaksi nimeä. — Lukija muistaneet eteisessä olevan oviverhojen peittämät neljä ovea. Yksi niistä oli Macalottin huoneeseen. Toinen oli sen huoneen, jota käytettiin sellaisia vieraita varten kuin Williams ja Chendis. Kaksi muuta huonetta, joiden sisäänkäynnin edessä olivat oviverhot, oli tarkoitettu juuri sellaisille, kuin Gulani ja Maximo. Yksi näistä huoneista oli Gulanin, toisen tulisi saamaan Maximo.

Velvetti toi päiväkirjan. Macalotti otti sen vastaan, sen jälkeen hän ja Maximo menivät jälkimmäisen kabinettiin, mukavasti sisustettuun huoneeseen.

– Kirjoita sinä Maximo Superbo! Minä en viitsi, sanoi Macalotti, jonka jälkeen hän heittäytyi nojatuoliin. Maximo istuutui mahonkisen kirjoituspöydän taakse ja alkoi kirjoittaa. Kynän rapistessa paperilla Macalotti naputteli pöytää oikean käden sormilla ja piti vasemmassa sytyttämätöntä sikaria.

Hänen mielteliäs katseensa lipui ympäriinsä luolan isossa tilassa. Minkä takia hän näytti niin kaihomieliseltä. Ehkä hän ajatteli lapsuuden seesteisiä päiviä, jolloin hän, vapaana kaikista rikollisista ajatuksista, viattomana leikki tovereittensa kanssa, ystävien ja ystävättärien. Ehkä hän katuu nykyistä elämäntapaansa. Mutta ei. . . hevosen lailla hirnahaen hän tempautui ylös nojatuolistaan. Maximo, joka on tottunut herransa tämän kaltaisiin kohtauksiin, jatkoi rauhallisesti kirjoittamistaan.

Macalotti istahti takaisin nojatuoliin. Hänen tummasta ihostaan, hänen tulisesta katseestaan, hänen korpinmustista hiuksistaan näkee, että hän on etelän lapsi. Hymyn väre karehtii hänen huulillaan, kun hän ajattelee urotekojaan ja miten on aina onnistunut livahtamaan oikeuden käsistä. Hän on oikeastaan kaunis. Kallis ja aistikas pukeutuminen lisää hänen kauneuttaan.

Juuri tällä hetkellä Maximo kääntyy; hän on saanut kirjoittamisensa valmiiksi. Macalotti, joka ei ole huomannut mitään, is-

tuu liikkumatta. Maximo säpsähtää; hän huomaa, että Macalotti muistuttaa hämmästyttävän paljon jotakin. Mutta itsensä hilliten, hän sanoo:

- Se on tehty, monsignore.
- Hyvä, vastasi Macalotti ja nousi ylös nojatuolista, — tule!

He menivät suureen luolaan. Maximolla oli päiväkirja mukanaan.

Kaikki rosvot olivat koolla, sillä se, kun joku toveri oli palannut ulkomaan keikalta, oli heille juhlahetki, sillä silloin he kaikki saattoivat odottaa juomarahoja.

– Olemmeko kaikki 23 täällä? kysyi Macalotti kaikkien tultua sisään. Kun kysymykseen vastattiin myöntävästi, hän käski Maximo Superboa lukemaan, mitä oli kirjoittanut.

Maximo Superbo luki kovalla ja selvällä äänellä ja hitaasti mitä asiaan kuului eli seuraavasti:

”Kello IV aamulla 28. syyskuuta herran vuonna 1852. Me Macalotti; rosvopäällikkö; 24 miehestä koostuvan rosvojoukon johtaja Pohjois-Amerikassa, joukkojen korkein johtaja Brasiliassa, Arabiassa ja Euroopassa.

Ensimmäisen luokan alamaistemme, Maximoksi kutsuttu, mutta jonka oikea nimi on Max Portmontean, englantilainen syntyyään, on oleskeltuaan kaksi vuotta Pariisissa, eli 19:stä heinäkuuta 1850, 17:een heinäkuuta 1852, ansainnut aiemman lisäksi nimen Superbo, niin että häntä on tästä lähtien kutsuttava Maximo Superboksi.

Sen lisäksi hänellä on erikseen 12 500 frangia. Yllämainittu summa on unionin kassaan.

”1 035 250 frangin summa jaetaan seuraavasti: Maximo Superbo saa palkkiona 5 % koko summasta, s.o. 51 762 frangia 50 senttiä (noin 10 000 dollaria). Siitä vähennetään Maximo Superbon tovereille jaettavaksi tavallinen summa 2 400 frangia. Siten jokainen saa 100 frangia (20 dollaria). Neljäsosa jäljellä olevasta summasta annetaan Macalottille. Me saamme 12 340 frangia 60

senttiä (noin 2 400 dollaria). Maximo Superbolle tulee kaikkiaan 37 021 frangia 90 senttiä (noin 7 400 dollaria).

”Unionin kassaan on lisätty 983 488 frangia (noin 195 000 dollaria).”

– No niin, siinä se nyt on, lisäsi Maximo Superbo ja laittoi kirjan kiinni.

– Kiitos sinulle, vastasi Macalotti, — missä ovat rahat, että voimme jakaa ne?

– Matkalaukussani. Minä käyn hakemassa sen. Maximo meni huoneeseensa, jonne hän oli jättänyt matkalaukkunsa, ja palasi sen kanssa. Sen jälkeen hän avasi matkalaukun ja otti pienen lippaan, joka oli pakattu täyteen seteleitä. Macalotti alkoi osituksen. Ensinnä hän laittoi sivuun 9 kappaletta 100 000 frangin seteleitä, 3 kappaletta 1 000 frangin seteleitä, 4 kpl. 100 frangin seteleitä ja 88 frangia muina seteleinä; tämä oli unionin kassaan. Muut hän jakoi miesten kesken, otti omansa ja antoi Maximolle tämän osuuden. Tämän jälkeen Macalotti käski:

– No niin, tässä on kaikki. Me kaikki olemme varmaankin väsyneitä. Siksi: ”joka ukko pötkölle.” Huomenna kello viisi iltapäivällä sinä Maximo Superbo tulet minun luokseni ja kerrot seikkailuistasi. Oletan, että ne ovat hyvin mieltäkiinnittävät, lisäsi hän hymyillen ja poistui.

Myös Maximo Superbo meni huoneeseensa. Muut rosvot kääriytyivät paksuihin viltteihin ja nukahtivat luolan lattialle.

II. Pergamentti.

Yövalvomisen seurauksena Maximo Superbo nukkui seuraavana päivänä pitkälle iltapäivää. Vielä noustessaan ylös hän tunsu itsensä niin voimattomaksi, että päätti viettää päivän huoneessaan.

Niinpä hän otti esille yhden rakkaista romaaneistaan Dumas'in "Les trois mousquetaires". Hän ehti ahmia koko ensimmäisen osan, kun hänet keskeytettiin tuomalla päivällinen sisään.

Iltapäivällä hän jatkoi lukuhetkeä ja ei päättänyt ennen kuin kello oli 5. Hän nousi ylös puoliksi makaavasta, puoliksi istuvasta asennostaan mukavasta nojatuolista ja meni Macalottin huoneeseen.

Tämän huone oli tosi loistokkaasti sisustettu. Paksut silkkita-petit peittivät seiniä ja lattialla oli niin paksu, persialaista tuotantoa oleva matto, että se imi itseensä kaikki askelten äänet. Mahonkinen kirjoituspöytä, sen ohella ruokapöytä, oivallinen pianino, tyylikäs vuodekomerosänky, hieno toalettikaappi ja vaatekaappi, yhdessä marmorikommodin ja muutamien erinomaisen mukavien nojatuolien ja korkealla selkänöjällä varustettujen tuolien kanssa täydensivät huoneen kalustusta Sitä paitsi seinillä roikkui siellä täällä öljymaalauksia sellaisilta huomattavilta taiteilijoilta kuten Rubens, Raphael, Van Dyck ym.

Macalotti pyysi Maximoa istumaan saman pöydän ääreen, jonka äärellä hän itse istui. Sen jälkeen hän kaatoi lasiin vanhaa Bordeaux'ta itselleen ja Maximolle.

– Kiitos sinulle, Maximo Superbo, tässä on hedelmiä! Syö ja juo! Kippis!

– Kippis, monsignore!

He kilistivät lasejaan.

– Haluatko appelsiineja, vai ehkä viinirypäleitä. Ota vain ja ole niin kuin kotonasi! Macalotti oli hilpeällä tuulella.

– Ja nyt kerro minulle merkellisistä vaiheistasi näiden kahden vuoden aikana.

– Eivät ne nyt ole mitenkään erikoisia, totesi Maximo, — vain romaaneissa tapahtuu sankareille yhtä ja toista, joka on jotakin uskomatonta. Valitettavasti olen vain tavallinen kuolevainen. Hän hymyili.

– Kyllä, kyllä, hm. . . Aloita nyt!

– Alusta alkaen?

- Tottahan toki. Mitä sinä sillä tarkoitat?
- Aloitanko nyt siitä, mitä monsignore oli käskenyt, vai ei.
- Kertaa vaan, niin tarinasta tulee pitempi.
- Ah! On se muutenkin kyllin pitkä.
- Vai niin, no! . . . Kyllä sinä nyt kuitenkin voit. . . Minä en oikein hyvin muista käskyjäni. . . Aloita nyt vain niistä!

– Hyvä. Minulla oli viisi tehtävää. Monsignore antoi ne Italiassa. Ensimmäinen oli, että minun piti käyttää oikeata nimeäni, siis Portmontean. Toinen oli, että minun piti mennä Pariisiin. Kolmas oli, että minun piti oleskella siellä korkeintaan 1½ vuotta ja koettaa sinä aikana, niin ovelasti kuin mahdollista, haalia kokoon miljoona frangia; neljäs käsky oli, että minun piti tuona aikana kertoa siitä monsignorelle kirjoittamalla osoitteeseen M. F. Bellen, New York. Viimeiseksi monsignore kielsi minua muutoin kuin yllämainittuun tapaan kirjoittamasta monsignorelle, koska kirje voi helposti joutua vika teille, koska sitä ei voisi osoittaa mihinkään osoitteeseen, kun monsignoren olinpaikka vaihtuisi vähän päästään; monsignore kertoi, että monsignore luultavasti tulisi oleskelemaan Itävallassa, Unkarissa, Venäjällä, Saksassa ja Tanskassa. Muutoin saisin toimia, niin kuin hyväksi näen.

– Aivan oikein; sinulla on mainio muisti Maximo Superbo, huomautti Macalotti. — Minä oleskelin todellakin edellä mainituissa valtakunnissa. Voin kertoa sinulle pienen jutun, joka sattui minulle Saksassa ja Tanskassa. . . Mutta samahan se. . . Ehkäpä jatkat kertomustasi, niin jätetään se minun toistaiseksi.

– Ei, kaikin mokomin, monsignore. Minä olen hyvin utelias kuulemaan teidän tarinanne, sanoi Maximo, joka olisi mielellään saanut vähän aikaa voidakseen miettiä miten hänen pitäisi alkaa.

– No niin, nyt sitten saat uteliaisuuttasi tyydytetyksi.

– Se oli Saksassa, alkoi Macalotti. — Olimme leirissä korkean Harzegriben luona (niin kuin tiedät, en osaa saksaa, niin että en niin hyvin muista nimeä) . . . mutta Saksasta puheen ollen, niin. . .

– Niin? kysyi Maximo, kun Macalotti piti taukoa puheessaan.

– Ei, ei... saat kuulla myöhemmin... se saa jäädä yllätykseksi... Minä jatkan nyt vain kertomustani: Kuten sanoin, minä ja minun kaksikymmentä miestäni olimme leiriytyneenä suuren vuoren luona, en muista sen nimeä niin tarkkaan. Olimme asettuneet syrjäiseen mökkiin voidaksemme levähtää pari päivää; aioimme jatkaa sitten Tanskaan. Määräsin rakennuksen peräkammarin itselleni, muut saivat jakaa suuren tuvan. Toisena iltana, kun istuin huoneessani kirjoittamassa päiväkirjaa, koputettiin oveen voimakkaasti ja Pietro ja Jean tulivat sisään tuoden mukanaan tuntemattoman miehen, joka minut nähdessään huudahti:

– ”Onko tämä johtaja?” Kun vastasin myöntävästi, hän pyysi hetken yksityistä keskustelua kanssani. Hän puhui italiaa, mutta luulen, että hän oli mustalainen. Kun en heti suostunut hänen pyyntöönsä, hän kertoi, että hänellä olisi minulle jotakin tärkeätä sanottavaa. Tulin uteliaaksi ja käskin miehiä päästämään hänet irti. Pietro huomautti, että minun olisi ehkä paras olla varovainen, sillä ei voi tietää, mitä sellaisella pirulla on mielessään, minkä vuoksi otin vielä pistoolin käteen. Miehet menivät ja minä kysyin, mitä hänellä olisi sanottavanaan. Hän kertoi silloin minulle, että hän hautoi kostoa eräälle tanskalaiselle herralle. Vastasin, että asia ei kuulu minulle. Hän alkoi silloin rukoilla, että auttaisin häntä ja että voisin odottaa suurta voittoa, sillä tanskalainen oli hyvin rikas. Sanoin silloin, että jos suostun hänen pyyntöönsä, niin vaadin itselleni kaiken kullan, hopean ym., joka saadaan tanskalaiselta. Hän vastasi, että se käy hyvin päinsä. Vastasin, vähän hämmästyneenä, mitä hän itse ottaisi. Hän vastasi: ”lapsen, lapsen”. Ajattelin, että oli sama auttaako häntä vai ei, etenkin kun oli niin lupaavia näkymiä, ja siksi päätimme lähteä seuraavana päivänä jatkamaan matkaa miehen kanssa Tanskaan. Tanskaan tultuamme menivät Pietro ja mies (mustalainen) yhtenä iltana tanskalaisen luo ja pelastivat miehen lapsen, pojan. Unohdin sanoa, että se oli Kööpenhaminassa. — Saalis ei ollut suuri, sillä Pietro kertoi, että poika oli alkanut kiljua, niin että heidän piti paeta päätä pahkaan. Hän (Pietro) sieppasi kiireessä mukaansa yhdeltä hyllypöydältä pienen

rasian, ja minulla on nyt se (laatikko) täällä. Siinä on pergamentti, johon on luultavasti kirjoitettu jotakin tanskaksi.

– Olisi mielenkiintoista nähdä pergamentti, Maximo puuttui puheeseen.

– Se käy kyllä päinsä, Macalotti otti toimistolaatikosta puheenaolleen laatikon, josta hän sitten otti esille pergamenttikäärön ja ojensi sen Maximolle, joka vaahtosi:

– Monsignore! Katso! Tämä on varmaankin joku kauhea juttu, sillä sehän on kirjoitettu verellä.

– Verellä! Ah, kyllä! Katsohan, sitä en ole aiemmin huomannut. Osaatko erottaa, mikä tämä kieli on, Maximo?

– Odota, monsignore; tämä on kauhean epäselvää, varmasti jonkun kuolevan kirjoittamaa, sillä kirjaimet taipuvat aivan luonnottomasti alaspäin. . . kuolevan käsi on vaipunut alas. . . Monsignore, nyt erotan. . . Se on englantia, selvää englantia. Otsikko on:

The tale of my life.

Siitä monsignore näkee, että se on englantia. Otsikko on aika mielenkiintoinen: ”Elämäntarinani”; onkohan sitten itse historia eli tarina samanlainen. Jos minä, monsignore, saan lainata tätä pergamenttia, niin voin saada selville ja kopioida sen sisällön. Kuka tietää mitä noista näöltään mielenkiinnottomista riveistä voi selvitä. Se, että tämä on verellä kirjoitettu, tekee siitä erityisen mystillisen ja sen on ilmeisesti kirjoittanut kuoleva, joka elämänsä viime hetkillä on saattanut katua syntejään ja pannut ne paperille.

– Kuka sitten on allekirjoittanut tämä kirjoituksen? kysyi Macalotti:

– Katsotaan, vastasi Maximo. — Se on Juan Montepacino.

”Outoa!” hän ajatteli. ”Korkeimmassa määrin omituista! Montepacino! Se on sama nimi, kuin mikä isännän kertomuksessa oli yhdellä henkilöllä! Monimutkainen tarina! Pergamentti on luultavasti hyvin sisältörikas. Minun täytyy ottaa selvää tästä”. Maximo kihui uteliaisuudesta eikä voinut pitää itseään kurissa,

vaan pyysi kiihkeästi lupaa saada mennä huoneeseensa ja katsoa mitä pergamentti sisältäisi. Macalotti antoi siihen luvan. Maximo kiiruhti huoneeseensa. Siellä hän istuutui kirjoitustuoliin ja alkoi kopioida pergamenttia. Hän teki sitä keskeytymättä 6 tuntia. Kello oli lähempänä kahtatoista yöllä, kun hän asettui pitkäkseen. Mutta sinä yönä uni ei tullut; niin erikummallinen oli ollut käärön sisältö. Seuraavana aamuna hän pukeutui ilostasäteilevin kasvoin ja kiiruhti Macalottin luokse. Hän näki miten Williams ja Chen-dis juuri menivät ulos vilvoittelemaan itseään, mutta seuraavalla minuutilla hän unohti kaikki muut pergamentin takia.

III. Käsikirjoitus.

Macalotti oli tänä aamuna lähettänyt Velvcettin, joukon etevimmän ratsastajan, viemään kirjettä New Yorkiin. Hän (Velvcetti) oli saanut ankaran käskyn, että ei anna kenenkään eikä minkään viivyttää itseään matkalla, ja pitää vain lyhyitä taukoja ja ratsastaa niin ison osan päivästä, kuin suinkin kykenee.

Macalotti ei halunnut puhua Maximolle mitään William-sista ja Chendiksestä, ennen kuin tämä oli kertonut seikkailunsa Macalottille. Kaikkien kolmen koplan johtaja oli niin tietoinen omasta arvostaan, että ei alentunut puhumaan asioista ”alamaisilleen”. Sitä paitsi hän ajatteli, että Maximo luultavasti saisi joltakin muulta tietoa hulppeasta saaliista; jos ei, niin se olisi yllätys.

Macalotti istuskeli omissa kammarissaan nojatuolissa ja ajatteli Velvcettiä ja hänen matkaansa, kun ovi avattiin ripeästi ja Maximo säntäsi sisään ilosta säteillen:

– Monsignore! Monsignore! Upea, ihana löytö, joka tekee meistä rikkaita kuin Kroisos. Tästä vasta tuleeikin autuaallista!

– Mitä nyt? Macalotti kohottautui hämmästyneenä mukavasta asennostaan. — Oletko järjiltäsi, Maximo?

– En suinkaan, monsignore. Minulla on iloinen uutinen teille, monsignore. Katso tätä! hän sanoi käsikirjoitusta näyttäen.

– Pergamentti!

– Juuri niin.

– Annahan kuulua! Mitä siinä on?

– Olen kopioinut verellä kirjoitetun tekstin. Oli kova työ. Mutta ei mitään siihen nähden, mitä sain selville.

– No. . . mitä siinä on?

– Ei niin helppo sanoa yhdellä sanalla. Sitä paitsi en pane juuri painoa muulle, kuin yhdelle asialle, joka on tärkein.

– Koeta selvittää minulle se niin lyhyin sanankääntein kuin mahdollista.

– Helppo juttu. Koko sisältö on yhdessä sanassa. . .

– Joka on? . . .

– Kultakaivos.

– Mitä! Kultakaivos! Puhutaanko siinä jostakin kultakaivoksesta?

– Tietty. Siellä puhutaan kultakaivoksesta, josta tulee meidän.

– Mitä! Mitä sinä sanot?

– Niin se on. Siinä kuvataan tarkoin paikka, jossa kaivos sijaitsee. Ja mikä on luonnollisempaa kuin, että me. . .

– Otetaan se; sitäkö meinaat?

– Juuri niin.

– Ja sinä sanot, että siellä on vielä kultaa?

– Kyllä. Pergamentissa sanotaan selvästi, että he jättivät kaivoksen melkein täyteen.

– Täyteen? Mitä meinaat? Kultakaivos täysi?

– Kyllä. Ja täynnä rahaa.

– Täynnä rahaa! Macalotti oli ihmetyksestä äimän käkenä. — Rahaa! Mutta sehän ei silloin ole mikään kaivos!

- Voi olla! Mutta sitä kutsutaan kaivokseksi.
- Mutta minä en voi ymmärtää, että siellä olisi silkkaa rahaa.
- Joo. . . Mutta niin pergamentissa juuri sanotaan. Se kertoo täynnä rahaa olevasta kultakaivoksesta.
- Eikö voitaisi lukea pergamenttia? Etkö viitsisi?
- Kopiosta saa paremmin selvää?
- Kyllä, kyllä; niinhän se on; sinulla on kopiosi. Luetaan sitä. He asettuivat kumpikin nojatuoliinsa ja Maximo luki:
- ”Minun elämäntarinani.

”Minä, Juan Montepacino, kirjoitin tämän omalla verelläni, muutaman mailin Lervisistä pohjoiseen ja vähän länteen Mississippin kauimpana pohjoisessa olevasta mutkasta eli aivan Pohjois-Amerikan Kalliovuorten katveessa.

”Minä, Juan Montepacino, olen kirjoittanut tämän opiksi ja varoitukseksi jälkeläisilleni, että he eläisivät elämänsä paremmin kuin minä.

”Kuoleva ei valehtele, ja siksi kaikki mitä olen kirjoittanut tähän, on päiväselvää totuutta, sillä minä teen kuolemaa.

”Synnintunnustuksestani voi nähdä, että minä olen ollut suurin rikollinen, minkä maan päällä voi tavata.

”Yhtä lailla kertomukseni tekee selkoa salaisuudesta, joka luultavasti muutoin menisi mukanani hautaan.

”Mutta samalla varokaal! Vasta nyt ymmärrän, että myös tämä salaisuus on vaarallinen. Kun luet tämän niin näet miksi.

”Minä olen italialainen, vaikkakin isoisäni oli meksikolainen. Sillä minä olen syntynyt 17. tammikuuta 1719 italialaisista vanhemmista Avellinon kaupungissa, joka sijaitsee Napolista itään.

”Vaikka vanhempani eivät olleet rikkaita, heillä oli kuitenkin rahaa kylliksi, että sain käydä koulua. Minulla ei ollut suurta taipumusta lukemiseen. Olin aina huonoimpien joukossa. Minä olin laiska.

”Äitini rukoukset, isäni rottinkikeppi, mikään ei auttanut. Vanhempani olivat ajatelleet minusta asianajajaa, mutta minä halusin merille, niin kuin niin monet muut, sekä ennen että luultavasti myös minun jälkeeni, tulevat haluamaan.

”Me asuimme erään pienen kadun varrella, ja koulussa oli paljon oppilaita. Vastapäätä poikakoulua, jota kävin, oli yksityinen oppilaitos tyttöjä varten. Siellä opiskeli eräs nuori tyttö, Annunciata Amadini, joka oli koko seudulla kuulu kauneudestaan. Hänen hienot piirteensä, mustat, suuret, eloisat silmät, kreikkalainen nenä ja pieni ruusunpunainen suu, hänen musta, kihara tukkansa, joka laskeutui marmorinvalkoiselle kaulalle, herättivät ihastusta ja rakkautta kaupungin koko miespuolisessa nuorisossa.

”Vaikka olin nähnyt hänet jo kymmenvuotiaasta alkaen, en ollut tuntenut häntä kohtaan lämpimiä tunteita, ennen kuin kuudennellatoista ikävuodellani, jolloin rakastuin intohimoisesti Annunciataan. . .”

– Hyvin romanttista, eikä ollenkaan kuin kuolevan kirjoittamaa, hymyili Macalotti ja Maximo oli samaa mieltä. Ja tarina jatkui:

”Eräänä iltana tein hänelle rakkaudentunnustukseni. Muistan hyvin, miten seisoi kadulla kauniissa kuutamossa ja lupasimme toisillemme ikuista uskollisuutta ja rakkautta. Päätimme, että tapaamme seuraavana iltana samalla paikalla samaan aikaan. Olin ikionnellinen enkä saanut lainkaan nukutuksi sinä yönä. Seuraava ilta koitti ja menin sovitulle paikalle.

”Hetken kuluttua hän tuli, ja kun olin sulkemassa hänet syleilyyni, työnsi hän minut kädellään takaisin ja sanoi:

– Ei niin kiirettä, rakas Juanini! Sinä tiedät, että minä pidän vain semmoisista miehistä, jotka ovat saaneet jotain aikaan, ovat hyvin ahkeria tai ovat vaikka tappaneet jonkun käärmeen, ovat reissanneet Afrikassa tai tehneet muuta vastaavaa. Mutta sinä et ole tehnyt oikeastaan mitään; et ole ollenkaan ahkera, kuten esimerkiksi Martini, et ole tappanut käärmettä, niin kuin Savede,

etkä ole ollut Afrikassa, niin kuin Cao. Siksi olen muuttanut mieltäni eilisestä ja ajattelen, että olisi aivan liian vähäpätöistä, että rakastettuni olisi sellainen surkimus kuin sinä! —

”Ne olivat julmia sanoja, tuosta kauniista suusta virranneet, ja minä olin aivan epätoivoissani. Olisin halunnut itkeä. Hän liikkui siitä ehkä vähän ja sanoi lempeämmin, että kunhan yritän jotakin, niin kaikki kyllä taas muuttuisi hyväksi.

”En silloin ymmärtänyt, että minun pitäisi jättää niin oikukas ja kevytmielinen nainen eikä enää pitää häntä mielessäni. Mutta olin silloin vielä nuori. Se oli minun ensimmäinen rakkauteni. Sanotaan, että se on voimakkain.

”No niin, seuraavana päivänä karkasin kotoani. Päivän vaivalloisen vaelluksen jälkeen tulin Napoliin. Ennen lähtöä olin lyönyt rikki säästöpossuni, ja huomasin, että siellä oli aika suuri summa, jonka avulla laskin voivani elää muutaman viikon.

Tultuani Napoliin, menin suoraan satamaan, sillä olin päättänyt mennä johonkin kauppa-alukseen. Paljon kysymisen ja etsimisen jälkeen sain selville, että redillä oli yksi Amerikkaan menevä purjealus. Menin pestautumaan messipojaksi kapteenille, joka oli raaka ja sivistymätön mies, ja muutamien kysymysten jälkeen, jotka koskivat persoonallisuuttani, päätti hän ottaa minun laivaan.

”Merille päästyäni tunsin saavuttaneeni sen, mitä halusin elämässäni. Matkamme ensimmäisinä päivinä sää oli erinomaisen kaunis ja minä olin niin ilon täyttämä, että unohdin velvollisuuteni. Kapteeni ei aluksi välittänyt siitä, mutta niin pian kuin olimme Atlantin valtamerellä, myrsky puhkesi. Ensimmäisellä kerralla hän sinkosi päälleni haukkumasanoja, ja minä pelästyin niin, että sen jälkeen pidin koko viikon uskollisesti huolta tehtävistäni.

”Epäsuotuisa tuuli vei meitä Azoreille, ja pelkäsimme, että voisimme haaksirikkoutua jollekin karille, sitten seitsemäs aamu nousi meille kirkkaan auringon ja raikkaan lounatuulen myötä. Se oli meille erittäin hyvä, sillä meidän tavoitteenamme oli Vera Cruz, joka oli Meksikonlahdella, ja tuuli oli sinne päin.

”Sinä päivänä kapteeni oli erityisen hyvin hyvällä tuulella, ja koska en kuuteen päivään ollut poistunut paikaltani, arvelin nyt olevan sopivan hetken pyytää kapteenilta muutaman tunnin vapaata.

– Sinä! kapteeni huusi, — sinä? Sinäkö muka vapaata, sinä p-n laiskuri! —

– Olin tehnyt suuren erehdyksen. Yritin kumarruksilla lepyttää kapteenia ja pyrin takaisin pakalleni, mutta hän huusi vielä vihaisemmin.

– Mitä? Pilkkaatko sinä minua? Laumoittain lentäviä hollantilaisia ja pieniä ja isoja pikkupiruja. . . viekään minut itse pääpaholainen. . . hitto viekään. . . mitä sinä siinä virnistelet? lisäsi hän, kun en, huolimatta vakavasta tilanteesta, saanut sanaakaan suustani hänen suunnattoman vihansa vuoksi. — Mitä? Nauratko sinä? Sinä arkkipiru! Minä kyllä opetan sinua irvistelemään! Samalla hän potkaisi minua niin että kaaduin kumoon.

”Kun tulin tajuihini, löysin itseni makaamasta lattialla pilkkopimeässä huoneessa. Vasenta kylkeäni pakotti kovasti, sillä hän oli potkaissut minua sinne.

”Luulen, että makasin neljätoista päivää, joiden aikana minulle annettiin joka päivä vähän hernekeittoa, läskiä, leipää ja vettä. Näiden päivien kuluessa minulla oli hyvää aikaa miettiä ottamaani askelta. Ja minä kaduin, mutta liian myöhään! . . .

”No niin, vankeuteni neljäntenätoista päivänä itse kapteeni tuli ja kertoi, että olimme tulleet Vera Cruzille ja että nyt oli aika häipyä tieheni. Otin tavarani ja jätin pahan laivan ja sen yhtä pahan kapteenin.

”Kolotus kyljessä oli parantunut, vaikka en ollut saanut mitään hoitoa tai huolenpitoa. Minulla oli vielä jäljellä vähän rahaa, niin että saatoin mennä, niin kuin luulin, yhteen Vera Cruzin huonompaan majataloon. Kello oli noin seitsemän illalla, niin, että tilasin yksinkertaisen aterian ja sain itselleni huoneen. Sen yön nukuin rauhallisesti, mitä en ollut pitkiin aikoihin tehnyt.

”Seuraavasta päivästä tuli sitten sitäkin levottomampi. Sillä, kun olin maksanut isännälle ruoasta ja majoituksesta, niin minulla ei ollut jäljellä enempää kuin noin 1 liira 25 senttiä. Mitä sillä voisi saada! Aterian ehkä juuri ja juuri, mutta mitä sitten sen jälkeen? Yksin, ja mikä pahempi, rahattomana suuressa kaupungissa vieraassa maassa, ja vieläpä toisessa maanosassa kuin missä olin syntynyt, mitä minä voisin tehdä muuta, kuin nääntyä nälkään tai. . . työnsin pois tämän ajatuksen, mutta se palasi taukoamatta. . . varastaa. Huh! Kauhistuin, kun lausuin itselleni hiljaa tämän ajatuksen. Huh! Mieluummin kuolla, kuin varastaa. Tapahtukoon, mitä on määrä, mutta koskaan en ala ryöstämään toiselta hänen omaansa. Ei, ei koskaan!

Tämä ajatus antoi minulle voimaa. Heitin hetkeksi mielestäni kaikki surulliset ajatukset, ja vaelsin ympäriinsä tässä Meksikon tärkeimmässä satamakaupungissa ja katselin sen nähtävyyksiä. Aina, kun kuljin komean talon tai palatsin ohi, kadehdin niissä asuvien onnea. Miten mukava olisikaan asua hienossa talossa palvelijoiden ympäröimänä ja saada vain kädenojennuksella tai yhdellä sanalla saada mitä haluaa! Oi! Miten siitä nauttisikaan!

”Näiden ajatusten myötä olin unohtanut kaiken muun ja päätynyt ulos kaupungista pienelle tielle. Aurinko oli korkealla taivaalla, linnut sirkuttivat pieniä, ihastuttavia liverryksiään, rauhallinen luonto oli täynnä iloa ja elämää. Vain minä, minä olin ainoa, joka en voinut ottaa osaa tähän iloon. Kuljin eteenpäin pääkumarassa, mieli maassa. Mihin voisin ryhtyä tässä sydämettömyydessä, suuressa maailmassa, ilman isää, ilman äitiä, ilman kaikkea muuta kuin oma elämäni, joka nyt oli taakka minulle. Mitä voisin tehdä ansaitakseni jokapäiväisen leipäni rehelliseen tapaan, maassa, jonka kieltä en edes ymmärrä, ja vaikka olisinkin ymmärtänyt, niin miten voisin ilman mitään puoltavia suosituksia tulla kylmi-en, kovien, julmien ihmisten vastaanottamaksi?

”En ajatellut, että mahdollisesti tässä maailmassa olisi joitakin lämminsydämisii ihmisiä, jotka ehkä voisivat ottaa minut huomiansa. Mutta minähän olin niin suuri!

”Mitä tässä on muuta edessä kuin kuolema!

”Väsytys havahdutti minut näistä ajatuksista. Katsoin ympärilleni. Tien kummallakin puolella oli metsä, taaempana näkyi pelto. Sen laidalla kulki tie, jota pitkin olin tullut. Vera Cruzia ei enää näkynyt. Aurinko oli laskemassa. Vielä hetki ja olisi pimeä.

”Pimeä! Ja minä yksin metsässä! Pelko alkoi herätä. Aina lapsuudesta alkaen minulla oli ollut suuri pimeän pelko, jopa toisten seurassa. Ja nyt yksin!

”Järkeni tuntui katoavan. Aloin juosta. Säntäsin eteenpäin määrän päätä tietämättä.

”Aloin laulaa hilpeätä laulua. Nauroin, hyppelin, ryntäsin eteenpäin, eteenpäin. Olisin voinut tehdä mitä tahansa! Voisin varastaa, voisin murhata, voisin juoda pääni täyteen, voisin laittaa talon palamaan, voi, se se vasta olisikin hauskaa! Minä olin villi. Olin järjiltäni. Olisin voinut käydä painiin paholaisen kanssa. Kuulin hevosen kavioiden kapinaa. Ahaa! Belsebub tulee ratsain. Minä tapan hänet.

”Hetken kuluttua näkyviini tuli ratsastaja. Olin saanut helvettillisen ajatuksen, se oli paholaisen etiäinen, että minä tulisin tappamaan hänet. Ratsastaja lähestyi hitaasti. Minä syöksyisin esiin, tartuin hevosta ohjaksista; se ponnahti ylös niin voimakkaasti, että ratsastaja putosi satulasta. Samassa silmänräpäyksessä huomioni kiinnittyi pistoolin, joka oli pistetty satulannuppiin.

Silmänräpäyksessä otin aseensa ja viritin hanan. Ratsastaja makasi vielä maassa. Kumarruin hänen ylitseen ja painoin pistoolin hänen ohimolleen sormi liipasimella.

”– Nyt sain sinut, sinä vanha kelmi! Sinä kaikkien pikkupaholaisten isä! huusin käyttäen kapteenini ilmaisuja. Mies katseli minua hämmästyneenä, ja oli aivan rauhallinen, vaikka hänellä oli kuolema silmiensä edessä.

”– Kuulepas, sinä, älä katso minua noilla silmillä. Luuletko, että en tiedä, kuka sinä olet? Sillä sinä olet itse piri, ja nyt tulet kuolemaan. —

”Olin juuri painamassa liipaisinta ja lähettämässä kuulan vanhuksen päähän, kun hän kohotti kätensä ja sanoi:

”– Seis! Miksi tappaa minua? Olen vanha mies ja tunnen jo kuoleman lähestyvän, mutta miksi en vielä saisi nauttia näistä ohikiitävistä hetkistä? Hänen äänensä oli rauhallinen ja jotenkin surullinen, ja rauhoitti minua, mutta en päässyt ajatuksesta, että silmiäni edessä oli ”hänen saatanallinen majesteettinsa”.

”– Mitä sinä yrität uskotella minulle, vanha kehno. Että olisit muka vain vanha mies! Tsoo, piru sinä olet!

”– Rauhoittukaa! Minä tarjoan teille suunnattoman summan rahaa, jos annatte minun elää. —

”– Paljonko sinä annat? —

”– Monta miljoonaa! —

”– Tänne ja heti! —

”– Ei minulla niitä täällä ole. —

”– Siispä kuolet. —

”– Mutta katso tätä, — hän sanoi ja ojensi minulle paperiin käärityn pergamentin.

”– Mitä minä tällä teen? — kysyin.

”– Lue se, niin sinusta tulee rikas, — hän sanoi.

”Miehen arvoitukselliset sanat täyttivät minut uteliaisuudella. Nousin ylös ja käänsin hänelle selkäni, avasin paperikäärön ja yritin lukea; mutta oli niin pimeä, että en voinut. Äkkiä tunsin jonkun liikkuvan takanani. Käännyin ja näin, että mies oli jo noussut hevosen selkään. Raivostuin. Hän oli ilmeisesti pettänyt minua.

”– Odotahan! — minä huusin. — Minä kostan. —

”Hän lähti nelistäen matkaan. Juoksin perään pistooli kädessä. Äkkiä tunsin itseni sairaaksi. . . Päätäni huimasi. . . En tiennyt, mitä tein. . . Olin kuulevinani laukauksen. . . Veri virtasi suustani ja nenästäni. . . Vaivuin tiedotonta tielle. . .

”Oi! Veri hyytyy suonissani, kun ajattelen tuota hetkeä.

”En voi sanoa, kuinka kauan, yhden vai useampia päiviä, makasin tiellä puolitiedottomana. Kun havahtuin, oli kirkas päivä. Ensimmäiseksi sysäsin hiukset pois otsalta, ja katsoin ylöspäin. Taivas oli kirkkaan sininen ja aurinko oli vielä näkyvässä, mutta idässä ja lännessä näkyi lähenevän mustia, uhkaavia pilviä, jotka olivat törmäämässä yhteen pääni päällä. Oli sietämättömän kuumaa. Kaikki enteili päällekkäistä myrskyä tai ukonilmaa ja sen mukanaan tuomaa sadetta ja salamoita.

”Sitten katseeni kohdistui tielle. Oikealla edessäni näin maassa lojuvan mustan möykyn. Juoksin sinne päin, mutta olin kompastua johonkin esineeseen. Kumarruin alas. Se oli pistooli hyytynessään verilammikossa. Otin pistoolin ja tarkastelin sitä. Miten se oli joutunut tänne? Mistä oli veri tullut? Yhtäkkiä huomasin veritahroja nutussani. Riisuin sen ja näin, että veren oli täytynyt virrata suustani ja sitten takista maahan.

”Omituista” minä ajattelin, ”pistooli maassa keskellä verilätäköä, joka ilmeisesti oli virrannut suustani ja nenästäni, sen näki selvästi takissani olevista tahroista. Ehkä saan selvyuden tähän arvoitukseen, jos menen tuon kasan luo, joka makaa tuolla tiellä.

”Menin sinne.

”Kuka voisi kuvata kauhistustani, kun näin, että se oli ihminen. Ja täällä oli myös verta. Astuin lähemmäksi. Mitä! Lasimaiset silmät tuijottivat elottomina minua. Kasvot olivat liidunvalkoiset, kädet olivat pudonneet kauheasti ruhjoutuneen ruumiin sivuille.

”Missä olin nähnyt tämän harmaan pään aiemmin? Ah! mikäs tämä ankkuri on, joka on tatuoitu toiseen käsivarteen. Olin nähnyt samanlaisen kaikilla merimiehillä. Hänkin oli siis merimies.

”Kaikki, kaikki oli omituista. Minä tiedotonna tien kamaralla, vieressäni pistooli, verilätäkö, myös minä itse olin verinen, läheläni ruumis, joka ui veressä. Mitä tämä kaikki merkitsee?

”Nyt olivat mustat pilvimassat tulleet yhä lähemmäksi. Puiden latvoissa suhisi jo, ja pian tulisi jälleen pimeä, niin kuin. . .

”Niin kuin mitä! minä ajattelin.” Mistä minä sain tämän ”niin kuin”. . . Ah! . . . nyt minä muistan kaiken. . . Se oli kauheaa. . . Muistan, miten pimeä tuli. . . miten aloin juosta ja laulaa. . . miten näin miehen. . . miten hyökkäsin hänen kimppuunsa, uskoen fa-naattisti, että hän oli paholainen. . . miten hän putosi maahan. . . miten uhkasin ampua häntä pistoolilla. . . miten hän ojensi minulle paperin. . . miten yritin lukea sitä. . . miten hän hypähti hevosen selkään, miten menin suunniltani ja juoksin hänen peräänsä. . . miten minulla oli ladattu pistooli kädessäni. . . ja miten! Oi, kaikista kauheinta! . . . miten tähtäsin ja ammuin. . . miten nenästäni ja suustani virtasi veri. . . niin, sitten en enää tiedä enempää. . . Se oli kamalaa, se oli kauheata, se oli hirvittävää. Minä olin murhannut tämän kapteenin.

”Murhannut!”

”Olin vähällä tulla mielipuoleksi tästä ajatuksesta.”

”Ja luulen, että olin ollut vasta nyt. . . nyt, kun ehkä pian tulen kuolemaan.

”Kauheata!” . . .

”Mutta silloin, juuri silloin, kun ensimmäiset sadeepisarat alkoivat pudota, silloin tapahtui suuri muutos minun persoonallisuudessa. Minä menetin järkeni.

”Sillä yhdellä kertaa olivat kaikki tunnontuskani poissa. Minusta oli tullut täydellinen rikollinen!

”Kun koulussa muiden aineiden ohella luimme luonnollisesti myös historiaa, niin jo silloin ihailin kreikkalaisten sankarimieltä, isänmaanrakkautta ja vielä kaikkein eniten heidän sisukkuuttaan. Erityisesti spartalaisten. Miten he saattoivat valittamatta kärsiä mitä tahansa, nälkää, kylmyyttä, kuumuutta ja ruumiillista rangaistusta! Mutta kun sitten luimme, miten nuoria spartalaisia kasvatettiin oveliksi ja viekkaiksi varkaiksi ja saaliinkätkijöiksi, niin ihastuksestamme katosi jotakin. Sillä silloin heidän kärsimyksensä olivat hyvin ansaittuja, kun he eivät onnistuneet aikomuksissaan. Tätä mieltä oli ainakin meidän opettajamme.

”Hänestä nyt ei tällä kertaa sen enempää, mutta monissa aineissa hän kylvi kummallisia näkemyksiä meidän nuoriin kokemattomiin sieluihimme. Hän oli esimerkiksi hyvin puolueellinen; siksi hän oli täysin spartalaisten puolella ja ylisti heitä heidän varkauksistaan. ”Ei se tee mitään, että ”ottaa” hän sanoi, kunhan vain pitää huolen, että kukaan ei saa sitä pois. Spartalaiset tekivät aivan oikein opettaessaan lapsiaan varastamaan, eli kuten me italiaksi kutsumme sitä ”pihistää”. Yhtälailia oli oikein rangaista heitä, jos he olivat taitamattomia. Sillä, mitä on ihminen, joka ei osaa kaikkea! Kaikkea, sanon minä, ja tarkoitan sillä, ei vain lukemista, kirjoittamista, piirtämistä jms., vaan myös ruumiinharjoituksia, taitoa liikkua, sorminäppäryys mukaan lukien. Sitä paitsi ihmisen pitää olla karaistunut niin ruumiin kuin sielunkin puolesta. Hänen pitää voida kestää kaikkia mahdollisia fyysisiä kipuja, hänen pitää voida tehdä mitä tahansa ilman turhia omantunnon tuskia. Tätä kaikkea hänen täytyy voida, ja silloin, silloin vasta hän on täydellinen. Dixi — olen puhunut.”

”Ne olivat ällöttäviä mielipiteitä. Kun hän, luokan edessä seisten, näin jutteli ja tehosti esitystään innokkain elein, niin ei 13–14-vuotias voinut muuta kuin vakuuttua niiden sisällöstä. — Sitä hän ainakin itse näytti olevan. —

”Olkoon tämä selityksenä siihen järjen pimeyteen, joka minut valtasi. —

”Ensimmäiset sadepisarat alkoivat, kuten sanottu, jo pudota, mutta minua ei enää pelottanut pimeä, joka lankesi ylläni olevista synkistä pilvistä.

”Nyt minun täytyy järjestää tämä sotku, mutisin ja potkaisin kapteenin ruumista. ”Ai. . . nyt muistin, että hän puhui jotakin paperista ja rahasta ja mitä kaikkea se olikaan. . . Täytyy ottaa asiasta selvää.”. . . annoin teon seurata päätöstä ja aloin tutkia taskuja. Niissä ei ollut juuri mitään arvokasta, joitakin minulle tuntemattomalla kielellä kirjoitettuja paperilappuja, muutama kultaraha, mikä oli tosi loistava löytö, joukko avaimia ja paperi, johon huomioni erityisesti kiinnittyi, kun huomasin, että se oli kirjoitettu

ranskaksi. Koska olin opiskellut ranskaa, niin saatoin saada selvää joistakin yksinkertaisista lauseista, niin kuin nämä olivat. Ne sisälsivät tärkeän tiedon, nimittäin, että kapteeni, kuten häntä kutsuin, todellakin oli merenkävijä, että hän oli 79 vuotta vanha, että hän asui Vera Cruzissa kadulla***, talossa numero*** ja että hänellä oli talonsa oikeanpuoleisessa siivessä olevassa sinisessä salongissa tärkeä salaisuus kätkeytyneenä pieneen jalustalla olevaan lippaaseen, jonka päällä oli Venus-rintakuva. Lippaan saattoi saada esille vain siten, että rintakuva nostetaan pois jalustalta; siinä ei ollut nähtävissä mitään erityistä, mutta kun ottaa esille jalustaa vastapäätä toisella seinällä olevasta kirjakaapista Shakespearen teokset, voi kaapin takaseinällä erottaa nimikirjaimet C. M. Kun niitä painaa, ne ovat yhteydessä piilossa olevaan jouseen, jolloin jalustan kansi aukeaa ja sen sisällä oleva pieni lokero tulee näkyviin. Siellä on myös nimikirjaimet C. M. Vielä on vedettävä kirjainta C ylöspäin ja kirjainta M vasempaan, ja pitämällä kiinni koholla olevista kirjaimista voi sitten kannen nostaa ylös. Sieltä sisältä saa sitten viimeinkin lippaan. Mutta sitä ei voi avata muutoin kuin erityisesti sitä varten tehdyllä pienellä kulta-avaimella, joka oli kapteenin pojan hallussa. Kapteenilla oli myös ollut toinen poika, mutta tämä oli ihan vasta muuttanut puolisonsa kanssa Italiaan, oli perperista edelleen luettavissa.

Maximo vaikenä. Hän oli vähän väsynyt lukemiseen, sillä hän lukenut kaiken melkein taukoamatta.

– Ei! sanoi Macalotti; — minusta tuntuu, että me lopetamme tähän tältä päivältä. Siinä ei vielä ole ollut mitään mistään kaivoksesta ja minä luulen, että sinä olet uneksinut kaiken siitä.

– Se on mahdotonta, monsignore. Muistan hyvin, että täällä kerrotaan kaivoksesta, ja tätä on vielä niin paljon jäljellä, että siihen mahtuu vielä vaikka 3 kaivosta.

– Uskotaan. Me jatkamme huomenna iltapäivällä kello 5. Kello on nyt 3 niin, että voit syödä aterian huoneessasi. Tervetuloa huomenna kello 5.

Macalotti nousi ylös ja Maximo teki samoin. Sen jälkeen edellä mainittu viittasi kädellään, ja Maximo meni. Hän kiiruhti huoneeseensa miettiäkseen asiaa, jolla oli suuri merkitys hänelle, siinä kun oli kyse hänen elämästään.

VIIDES KIRJA.

I.

Kirje

Maximo ajatteli sattumalta kohtaamaansa vierasta. Hän oli heti tunnistanut tämän ensimmäiseksi potilaakseen Pariisissa. Mies oli nimittäin Claude Montpas.

Miksi Montpas oli tullut Amerikkaan? ajatteli Maximo. Miksipä muuten kuin minun takiani. Mutta enhän minä häneltä varastanut! Ei, ei siitä tiedetä. Ehkä hän on täällä jonkunlaisena salapoliisina nuuskimassa, mikä minä olen ja sitten ottaakseen minut kiinni ja viedäkseen Eurooppaan, Toulonin vankilaan. Ei, se ei saa tapahtua. Se täytyy estää. Mutta miten, millä tavalla? Siinä onkin vaikea solmu ratkaistavaksi. Parasta, että asia ei tule Macalottin tietoon.

Mistä se johtui, että Maximo ei halunnut kertoa Macalottille mitään vieraasta? Kuunnellaan nyt mitä hän mumisee:

Ei, on se parasta. Hän voisi pilata kaikki ajattelemattomuudella. Ja sellaisen ovelan kaverin kanssa, kuin Claude Montpas, täytyy toimia varovaisesti. — Hitto, minusta monsignoressa ja tuossa Montpasissa on jotakin samaa. Hm — hm — ei sitä tiedä, ei sitä tiedä. . . Monsignorehan siepattiin lapsena. Hm. . . Italiassa. . . Monsignore on itse kertonut sitä minulle. Tässä maailmassa voi tapahtua omituisia asioita. Ajatella, jos monsignore olisi Claude Montpas'in poika. Ei, se ei voi olla totta. . . Mutta, miksi ei. . . Claude Montpas asui Italiassa vaimonsa ja lapsensa kanssa. Yks, kaks lapsi kaapataan. Vaimo kuolee suruun ja Claude Montpas on

leski. Hän on kyllin vanha ollakseen sitä. Surun johdosta hän jättää Italian ja muuttaa Ranskaan. Mutta nimi! Hänellähän pitäisi olla ranskalainen nimi, vaikka hän olikin italialainen. . . Mutta kuka tietää, ehkä hän on muuttanut nimen. . . Se olisi maailman luonnollisin asia. . . Hän asettuu asumaan Ranskaan rikkaana porvarina, eikä muutoin tee mitään. Sitten hän saa hammaskipuja ja tulee minun luokseni. Ei siinä ole mitään ihmeellistä. Sitten yhdeltä ylhäiseltä mieheltä varastetaan useita satojatuhansia frangeja, ja poliisi käy toimeen. Mutta, kun varasta ei löydetä Ranskasta, kysytään ulkomailta. Ja kun ei saada mitään aikaan, laitetaan etsiviä maailman kaikkille kulmille. Kyseistä tohtoria on luultavasti alettu epäillä syylliseksi myös muihin tekoihin, joita on tapahtunut hänen ollessaan Pariisissa ja joiden tekijää ei ole onnistuttu saamaan kiinni. Poliisille juttu on siksi vielä tärkeämpi, koska on kyse heidän kunniastaan, ja se on siksi päätynyt ratkaisuun lähettää etsiviä. Claude Montpas on tarjoutunut auttamaan poliisia, koska hänellä ei ole mitään erityistä tekemistä. Oletan, että asianlaita on näin.

Yllä olevaa kelatessaan Maximo istui kirjoituspöydän äärellä päättään käsiinsä nojaten. Tunnelma oli myrskyisiä ja hallitsemanon, mikä se voi monen lukijan mielestä vaikuttaa kummalliselta. Mutta pian Maximo tuli toisiin ajatuksiin.

Hän nousi seisomaan ja soitti kelloa. Sisään tuli yksi mies; Maximo käski häntä tuomaan aterian, ja mies teki työtä käskettyä.

Maximo istuutui pöydän ääreen. Pureskellessaan kylmää lintua, hän ajatteli, että on se vaan hyvin kummallista, että rikas porvari ykskaks ryhtyisi etsiväksi, muusta syystä kuin tekemisen puutteesta.

Se olisi tosi outoa! hän ajatteli. Ja miten poliisi olisi palkannut henkilön, jolla ei ole alan tuntemusta. Ei! Kaikki sellaiset ajatukset on pyyhittävä pois mielestä. Nehän ovat tuulesta temmattuja. Claude Montpas ei siten ole tullut tänne Amerikkaan minun takiani, vaan jostakin toisesta syystä, jolla ei ole mitään tekemistä minun kanssani.

Maximo oli lopettanut linnunjalan syömisen. Samassa mies tuli sisään mukanaan *en soupe au lait* ja *en torte á la crème*. Maximoa hämmästytti suuresti saada lämmintä ruokaa täällä rosvoluolassa, sillä edellisenä päivänä hän oli saanut vain kylmiä ruokia, niin että hän huudahti iloisena:

– Mitä! Lämmintä ruokaa! Miten täällä voi saada lämmintä ruokaa?

– Kyllä se on täällä valmistettu, signor Maximo Superbo voi olla siitä varma, vahvasti kokki salaperäisenä.

– Joo, joo! Selvähän se. Ei täältä mitenkään voi mennä lähimpään kylään laittamaan ruokaa. Ennen kaikkea täytyy pitää itsensä paikallisten vihan ulottumattomissa. (Rosvojahan tässä ollaan!) Ja toisaalta olisihan se pitkä matka. No niin, kaikesta voitte nähdä, että en epäile, että ruoka on täällä tehty. Hän hymyili.

– Selvähän se. . .

– Mutta sitä en oikein ymmärrä, miten voitte tehdä lämmin-
tä ruokaa. Onko teillä täällä savuhormeja?

– Se on salaisuus, signor!

– Ah! Se on kai niin vaarallista, että ette voi ilmaista sitä mi-
nulle, totesi Maximo kiinnostuneena.

– Joo. Se on salaisuus, toisti salamyhkäinen kokki.

– No! Te ette sitten sano minulle enempää?

– En, signor!

– Paha juttu, mutta minä taidan ottaa selvää teidän niin kut-
sutusta salaisuudestanne, sanoi Maximo vähän nokkaansa otta-
neen tuntuisesti.

– Voi! Signor! Pyydän anteeksi, mutta minun on mahdotonta
sanoa sitä.

– Joo, joo! sanoi Maximo, joka ei itsekään tiennyt, miksi oli
alkanut tiukkaamaan niin vähäpätöistä asiaa. Mutta että ei näyt-
täisi epäluuloiselta, hän lisäsi: — Mutta se ei kai ole salaisuus,
miten te saatte aikaan niin herkullisia ruokalajeja.

– Oi! Signor! Älkää houkutelko minua paljastamaan sellaisuuksia!

– Vai niin. Aina vain salaisuuksia kaikkialla. Minun täytyy sitten vain tyytyä nauttimaan tietämättä miten tämä kaikki on tehty. Hyvästi sitten herra kokkiseni!

Maximo viittasi kädellään ja kokki poistui.

Joo, hän vaipui takaisin ajatuksiinsa; epäilemättä asia on niin. Hän ei ole tullut tänne minun takiani. Ja minulle se on yhdentekevää! Mutta nyt hän on luonnollisesti nähnyt uutisen sanomalehdessä, niin että mikä olisi luonnollisempaa kuin, että hän varkaan kohdatessaan, kuten ne ilman muuta kutsuvat tuon keikan tekijöitä, antaa hänet ilmi poliisille täällä Amerikassa, tai kirjoittaa Ranskaan, mikä on vielä todennäköisempää. . . Mutta vielä yksi kohta. . . Mistä tiedän varmasti, että Claude Montpas tunnisti, että minä olin tohtori Max Portmontean! Onhan mahdollista, että hänen reaktionsa minun suhteeni on voinut johtua jostakin muusta. . . Ja kuitenkin minulla on joku tuntu, että se ei ole niin. . . Mitä minun pitää tehdä?

Maximo siveli huolissaan kädellään otsaansa. On vaikea kysymys, tämä ”mitä minun pitää tehdä”, ihmiselle ja usein se jääkin vastaamatta. Ja niin oli nyt Maximonkin laita.

Pitäisikö hänen antaa Montpasin mennä vapaasti, ja lopulta ehkä siinä asemassa päätyä teloittajan miekan heilauttajaksi, vai pitäisikö hänen murhata ehkä aivan viaton henkilö ja olla itse vapaa kuolemaansa asti, mutta omantunnon syyttävän äänen vainoama.

Hän tunsi, että murha johtaisi omantunnon pistoksiin, sillä, vaikka hän oli tehnyt isoja ja hiuksipystyynnostattavia keikkoja, niin hänen kätensä ei ollut vielä koskaan tahrautunut kanssaihminen verellä.

Pitääkö minun siis murhata? hän ajatteli rauhallisesti. Kai minun täytyy, jos ei ole muita mahdollisuuksia käytettävissä. Odotas! Jos houkuttelisin hänet johonkin syrjäiseen paikkaan,

pakottaisin hänet ilmaisemaan, onko hän ilmoittanut jollekin Pariisiin, että on nähnyt minut, ja jos hän myöntää, niin laitan hänet heti lähettämään toisen kirjeen, joka selittää, että edellinen oli erehdys tai jotakin semmoista; mutta jos Montpas todellakaan ei ole kirjoittanut Pariisiin, niin se, että hyökkäisin hänen kimppuunsa olisi minulta kauhean tyhmä teko!!! sillä siten olisin aivan ilmiselvästi yhdistänyt identiteettini Pariisiin tohtoriin, varkaaseen. Siksi täytyy tämä vaihtoehto hylätä. Oikeastaan ei ole mitään muuta mahdollisuutta kuin ottaa Claude Montpas hengiltä. *Parbleu!* Näyttää pahalta, mutta kerran täytyy aloittaa. Hm! Olisiko se minullakin niin kuin Juan Montepacino kertoi pergamenttissään. Aha! Kun nyt tulin ajatelleksi Juan Montepacinoa, niin. . . mikä kummallinen yhtäläisyys isännän kertomuksessa olleella nimellä ja tällä. Äsh! Ei minun kannata alkaa vaivata aivojani tuommoisilla tyhjänpäiväisyyksillä, vaan nyt takaisin Claude Montpasiin! Miten *au diable* minun pitää menetellä hänen kanssaan? *Morbleu!*

On mahdotonta tietää, miten kauan Maximo olisi jatkanut ajatusten kiikkulaudalla, puntaroiden mihinkä ryhtyä, so. pitäisikö hänen murhata, vai ei, vai jollakin muulla tavalla saavuttaa päämääränsä vai pitäisikö hänen odottaa kaikessa rauhassa. Odottaa rauhassa olisi luultavasti ollut viisainta mitä Maximo olisi voinut tehdä, mutta hän ei tullut kiinnittäneeksi siihen ajatustaan.

Äkkiä hänen huoneensa ovi avattiin, ja kokki tuli noutamaan ruoan pois. Mutta nyt hänellä oli vielä yksi toinen asia. Sillä kun Maximo nousi tuolistaan, jossa hän oli istunut, niin hän näki kokin kädessä paperin.

Tämä ojensi hänelle paperin, eli kirjeen, kuten Maximo huomasi sen olevan ja sanoi, että Pavolo oli antanut sen hänelle, että hän veisi sen Maximolle.

Maximo otti kirjeen vastaan ihmeissään, sillä kirjeen saaminen kuului kaikkein epätavallisimpiin eriskummallisuuksiin. Kuka sitä nyt kirjoittaisi tuntemattomalle henkilölle tai rosvoksi tunnetulle!

Kirjoitus oli suljettu sinetöityyn kuoreen, mutta ilman postimerkkiä tai leimaa. Kun Maximo tarkasteli sinettiä, niin vaikka se oli vähän epäselvä, hän saattoi aika selvästi erottaa kirjaimet C. M.

C. M! Nimi Claude Montpas tuli heti hänen mieleensä. Mitent ihmeessä tämä kirje Maximolle?

Uteliaisuudesta kihisten hän mursi sinetin ja avasi kirjekuoren. Kirjeessä oli seuraavat rivit ranskaksi:

”Monsieur!

Kaiken uhalla lähetän Teille tämän kirjeen. Olen nimittäin kuulut, että vaarallinen rosvojoukko tätä nykyä oleskelee Derbamount'in kylän läheisyydessä. Ja jos Te asutte kyseisessä kylässä, niin on aivan mahdollista että kirjeenkantaja voi tulla otetuksi kiinni matkan aikana. Kun oletin sen olevan mahdollista, en halunnut tuoda esille mitään vaarallisia asioita tässä kirjeessä. Haluan vain huomauttaa teille, että minulla on voimakkaita epäilyitä erään henkilön olevan toinen kuin minä hän esiintyy. Siksi on tärkeätä, että täytätte minun toivomukseni tavata minut pienessä Lacrianon kylässä, joka, kuten tiedätte, on noin San Fransicon ja Stocklynin puolivälissä. Tapaamispaikkamme on kylän ainoa keltaiseksi maalattu talo. Aika on kello 11 illalla ylihuomenna 30. syyskuuta. Olen aivan yksin, ja pyydän, että tekin tullette olemaan samoin. Ottakaa varmuuden vuoksi mukaan pari pistoolia. Minä olen paikalla joka tapauksessa ja suuri toiveeni on, että Te täytätte minun pyyntöni.

28. syyskuuta.

*Teidän nöyrä palvelijanne
CM.”*

Luettuuan kirjeen Maximo vakuuttui, että Claude Montpas ei ollut kirjoittanut sitä hänelle. Ja että kirjeen kirjoittaja oli Claude Montpas, siitä hän oli melko varma. Maximo päätti ottaa lähemmin selvää asiasta. Sitä varten hän kutsui sisään kokin, joka juuri oli poistunut viedäkseen pois ateriointivälineet.

– Mistä sinä sait tämän kirjeen? Maximo kysyi, osoittaen kädessään olevaa kirjettä sisälle tulevalle ruoanvalmistajalle. Tämä pelästyi hiukan Maximon äänen epätavallista sävyä ja ilmoitti, että sisällöllä ei ollut mitään tekemistä hänen kanssaan.

– Kyllä, kyllä, Maximo hymyili; — en minä epäile sinua mistään, voit olla siitä varma.

– Otin kirjeen Pavololta, joka sanoi, että. . ., sanoi kokki rauhallisemmin, mutta jätti epäröiden lauseen kesken.

– Sanoi, että. . . mitä? kysyi Maximo taas vähän kärsimättömänä.

– Sanoi. . . joo, mutta. . . Pavolo sanoi, että minun pitää antaa tämä kirje joko Macalottille tai signor Maximolle.

– Miksi Pavolo ei itse vienyt kirjettä?

– Hän sanoi, että hänellä oli jotakin asioita toimitettavana, niin että hänellä ei ollut aikaa kirjettä varten.

– Hyvä! No, rakas kokkini, miten tulitte tuoneeksi kirjeen minulle, eikä monsignore Macalottille; teidänhän oli valittava meidän kahden väliltä?

– Joo, tosi on! Signor! Mutta. . . kas. . . kas. . . kas. . . kun. . .

– Sano vaan vapaasti, mitä sinulla on sanottavana.

– Joo, kun minä ajattelin, että Signor Maximo ymmärtää paremmin näitä juttuja kuin monsignore, niin minä ajattelin itsekseni, että ehkä olisi parasta antaa se teille signor.

– Kiitos teille teidän hyvästä käsityksestänne minusta. Mutta entä jos minä puhuisin tästä monsignorelle, niin saisitte kunnan nuhteet rikkomuksestanne esivaltaa kohtaan? Mitäs sitten arvelisitte, minun hyvä mieheni?

Maximo halusi ainoastaan koetella kokkia, oliko tämä todellakin puhunut totta, mutta kokki oli vieläkin peloissaan ja alkoi anoa anteeksiantoa ja armoa.

– Oi! Signor! Älkää puhuko minusta pahaa monsignoren edessä. Se olisi teiltä hyvin epäystävällistä minua kohtaan, sillä olen ajatellut vain teidän parastanne.

– No! Hyvä. Minä en kerro monsignorelle mitään. — Oletko puhunut kirjeestä jollekin?

– En! signor!

– No hyvä! Sitten en minäkään tee sitä. Muista! Älä kerro kenellekään, oli sitten kuka tahansa ja pyydä myös Pavoloa toimimaan samoin. Oletko ymmärtänyt minut?

– Kyllä, signor!

– Tiedätkö miten Pavolo sai kirjeen?

– En, signor!

– No, joo! Samahan se. — Muista vaan lupauksesi, niin minäkin tulen muistamaan omani. Nyt saat mennä.

Kokki meni.

Maximo heittäytyi nojatuoliin. Hän oli tehnyt päätöksen. Hän aikoi nimittäin mennä tuntemattoman sijasta.

– Kuka tietää! hän ajatteli. Ehkä Claude Montpas ei edes tunne sitä henkilöä, jolle on kirjoittanut. Sillä siitä puuttuu vastaanottajan nimi. Tässä kirjeessä on paljon mystistä. Näkee, että sitä ei ole kirjoittanut laskelmoiva ja juonia punova henkilö, vaan juuri sellainen helppouskoinen narri, kuin Claude Montpas. Siispä! Minulla ei ole mitään pelättävää Montpasin taholta. On vain keksittävä mitä pajunköyttä voin syöttää monsignorelle, kun otan pari päivää ”lomaa”: *Fra diavolo!* Täytyy koettaa onneaan. Niin pitää miehen tehdä. Siispä nyt monsignore Macalottin luo.

Maximo teki niin.

II. Murha.

Nyt tapahtumapaikka siirtyy jälleen toisaalle.

Menemme sisään meille tuttuun, kuusikujaa vastapäätä olevaan kamariin, jossa Maximo Superbo, yhdessä isännän, vanhan tuttumme kanssa, nautti aamiaisensa kuunnellen kertomusta, ja missä käydyn kiinnostavan keskustelun katkaisi ranskalaisen saapuminen.

Claude Montpas istui ikkunan vieressä olevan pöydän ääressä päättään käsiinsä nojaten, eli tavallisessa mietiskelyasennossaan. Oli syyskuun 30. päivä ja kello oli kaksi.

Istuttuaan hetken tässä pohtivassa asennossa Montpas kohotti päättään ja katseli ikkunasta ulos. Hänen katseensa pyrki näkemään kuusien lomitse ja hän oli silminnähdessä hyvin kärsimätön. Näki hyvin, että hän odotti jotakin.

Ja niinhän se olikin.

Kirjeenlähettäjä oli todellakin Montpas, mutta se ei ollut tarkoitettu Maximolle, vaan eräällä vanhalla lakimiehelle, joka asui Derbamountissa, pienessä kylässä Sacramenton kaupungin lähellä. Kylän nimessä oli germaaninen sävy, mutta sen kaikilla asukkailla oli roomalaiset nimet.

Edellä mainittu henkilö, jolle Claude Montpas oli kirjoittanut, oli nimeltään Vasco del Ardini. Heidän välillään oli, ei ystävyys — vaan vanha tuttavuusuhde. Asianajaja oli miehuutensa kukoistuksessa asunut Sacramentossa ja hänen kyvykkyytensä siellä yleisesti tunnettu. Rikoksiin liittyen hän oli selvillä kaikkein kummallisimmista ja kauheimmista asioista. Vasco del Ardini oli erittäin älykäs mies ja pystyi saamaan selville ja ratkaisemaan kaikkein vaikeimmat ja toisille virkatovereilleen ratkaisemattomat juonittelut ja rikokset. Hän oli erittäin epäileväinen, osasi tekeytyä aivan yksinkertaiseksi ja kätkeä keneltä tahansa, mitä hän ei halunnut ilmaista. Hän ei ollut koskaan elämässään ollut ollut

päihtynyt, vaan eli esimerkillisen tunnollisesti ja nuhteettomasti. Siksi hyvässä Sacramenton kaupungissa herätti suuren surun, kun hän teki tunnetuksi päätöksensä muuttaa maalle. Vaikka kaikki ihmiset halusivat pyytää häntä jäämään kaupunkiin, ei kukaan uskaltanut eikä halunnut tehdä sitä, että ei olisi pahoittanut hänen mieltään. Hän oli ollut kaikkien suosikki.

45 vuoden iässä hän oli siten muuttanut pois kaupungista pienelle tilalle, jonka hän oli ostanut Sacramento-joen läheltä. Claude Montpas oli kutsuttu sinne vuonna 1810 päivälliselle, jonka Vasco del Ardini järjesti sen päivän muistoksi, kun hän oli ensimmäistä kertaa istunut käräjiä. Tuttavuutta tehtiin ja arvostettiin kummankin puolelta.

Tämä oli se mies, jonka puoleen Claude Montpas oli nyt kääntynyt. Hän toivoi nimittäin, että Vasco del Ardinilla vielä olisi hyvässä tallessa aiempi mielenkiintonsa hankaliin juttuihin.

Hän oli lähettänyt luotettavimman palvelijansa mukana kirjeen, että jos Vasco del Ardini tulisi sovittuun tapaamispaikkaan, niin hänen (palvelija) tulisi tulla Ardinin seurassa; jos ei niin hänen pitäisi välittömästi tulla Montpasin luokse.

Mutta sanansaattaja ei ollut ratsastanut montakaan tuntia, ennen kuin hän kohtasi yksinäisen vaeltajan, jolla oli aseistuksena kaksi pistoolia ja intiaanien tomahawk. Nyt vasta hän huomasi unohduksensa, joka voisi tulla vaaralliseksi. Hän ei nimittäin kiireessä ollut muistanut ottaa mitään asetta mukaansa! Mies, joka tuli häntä vastaan, näytti sitä paitsi hyvin epäilyttävältä. Häntä pelotti vielä enemmän, kun, vaikka oltiin keskellä kirkkainta päivää, millään suunnalla ei näkynyt yhtään kulkijaa tai ratsastajaa. Nyt hän muisti, että seudulla oli rosvoja, niin että hänen rohkeutensa oli tipo tiessään.

Kun he olivat kahden askeleen päässä toisistaan, yritti hän pitää äänensä niin rauhallisena kuin mahdollista, ja kysyi:

– Missä Derbamountin tie erkanee tältä tieltä?

– Jos ratsastatte vielä muutamia satoja askelia, niin näette, että tämä tie haarautuu kahtia. Teidän pitää kääntyä vasempaan, niin

tulette Derbamountiin. Mutta mitä te siellä meinaatte tehdä? kysyi Pavolo, sillä hän se oli.

– Voi! Minun pitää tavata yksi henkilö, jonka nimi on Carries. Minulla on asiaa hänelle. Kiitos, että osoititte minulle tien.

Pavolo alkoi nyt vuorostaan epäillä ratsastajaa ja aavisti, että hän voisi tehdä hyvän keikan, kunhan ottaa tarkemmin selvää vastustajastaan. Sillä Pavolo tiesi varmuudella, että Derbamountin kylässä ei ole sielun sielua nimeltä Carries, sillä kaikilla siellä oli espanjalainen tai portugalilainen nimi.

– Mitä! hän sanoi. — Carries! Silloin kyllä varmasti erehdytte. Kenenkään nimi Derbamountissa ei ole Carries.

– Ah! Anteeksi. . . minä. . . ehkä en oikein muista nimeä oikein, kakisteli Claude Montpasin sanansaattaja.

– Älä höpötä. Puhu totta. Kenet teidän pitää tavata?

– Anteeksi, mutta miksi kysytte tätä?

– Aivan yksinkertaisesti siksi, että minun tekee mieleni tietää se henkilö, jonka haluatte tavata, vastasi Pavolo tylästi.

– Ah! Täytyy sitten sanoa se: hänen nimensä on Ardini.

– Ardini! Mitä te tahdotte hänestä? huusi Pavolo, joka muisti, että Ardini oli arvostettu lakimies ja epäili heti, että tällä oli jotakin tekemistä heidän, rosvojen, kanssa.

Sanansaattaja ei vastannut, vaan yritti kannustaa hevostaan matkaan ja vapautua sillä tavoin vaarallisesta tilanteesta. Mutta Pavolo näki silmäräpäyksessä hänen aikeensa ja tarttui samalla sekuntilla hevosen ohjaksiin, tehden siten tyhjäksi palvelijan yrityksen.

– Vastaa minulle! huusi Pavolo ja otti toisen pistooleistaan vyössä riippuvasta kotelosta, sekä osoitti piipulla lähettiä, joka huomasi olevansa hukassa. — Mitä teillä on tekemistä Vasco del Ardinin luona?

– En minä tiedä. Isäntäni on lähettänyt minut hänen luokseen.

– Silloin teillä on luonnollisesti mukanaan hänelle tarkoitettu kirje, jonka nyt saatte luovuttaa minulle. Anna se tänne! huusi Pavolo ja ojensi toisen kätensä.

Palvelija oli saanut ankaran käskyn antaa ennemmin henkensä kuin luovuttaa kirjettä.

Siksi hän löi kannukset syvälle hevosen kylkiin, niin että veri virtasi, ja tämä teki epätoivoisen loikan, mutta Pavolo, joka oli valppaana, ampui laukauksen ja eläin parka vaipui maahan kuolleena kuin kivi.

– Anna kirje tänne! huusi hän suunniltaan palvelijalle.

– En koskaan! olivat hänen viimeiset sanansa tässä elämässä, sillä toinen laukaus kaatoi myös hänet maahan.

Näin sai uskollinen palvelija uhrata henkensä yhden, itse asiassa merkityksettömän asian vuoksi.

Pavolo alkoi kaikessa rauhassa tutkia palvelijan taskuja ja löysi rahakukkaron, jonka hän tyynesti siirsi taskuunsa, tottuneen käytensä varmuudella hän tunsi sen olevan täynnä rahaa.

Lopulta hän löysi kirjeen. Hän laittoi sen taskuunsa.

Nyt oli edessä vaikein, kätkeä kaksi kuollutta ruumista.

Se olisi ollut mahdotonta yhdelle henkilölle, vaikka tällä olisi-kin ollut Pavolon voimat. Myös hän tiesi sen heti, ja peitti ruumiit — *cadarve* — kuusenoksilla ja kivillä. Tämän jälkeen hän palasi rosvoluolaan. —

Ei uhri eikä murhaaja ollut huomannut henkilöä, joka tiheiden kuusten suojassa, oli koko tapahtuman todistajana.

Kun Pavolo oli mennyt, tuli edellä mainittu henkilö piilopaikastaan, tarkasteli tarkoin murhapaikkaa ja katosi sen jälkeen vastakkaiseen suuntaan, kuin minne Pavolo oli mennyt.

Tultuaan rosvoluolaan Pavolo etsi käsiinsä Antonion ja, luvaten muutamia kultakolikoita vaivan palkaksi, pyysi tätä seuraamaan yhteen paikkaan.

Antonio oli heti valmis ja Pavolo meni paikalle hänen kanssaan.

Mutta, kun he saapuivat sinne, Pavolon hämmästys oli sanoinkuvaamaton, sillä kaikki oli poissa.

Oli vain kolme tuntia siitä kuin hän oli jättänyt paikan, ja jo nyt se oli tyhjä. Hän säikähti asiasta aika kovasti, mutta ei sanonut sanaakaan Antoniolle.

Johonkin tekosyyhyn turvautuen hän antoi sitten Antoniolle kaksi punttaa. Tämä oli mielissään ja piti sisällään hämmästelevät kysymyksensä.

Niin he menivät kotio.

Me jätimme Claude Montpasin pöydän ääreen istumaan kuusikujan puoleiseen huoneeseen.

Hän oli lähettänyt sanansaattajansa 28.:na ja tänään oli viimeinen päivä, jolloin hänen olisi palattava, siinä tapauksessa, että Vasco del Ardini ei suostuisi Montpasin toivomukseen.

Hän istui pitkän aikaa; kunnes kello tuli kolme.

Isäntä tuli sisään ja sanoi, että ateria oli valmis ja kysyi samalla, haluaisiko hän, että se tuotaisiin tänne.

– Ei! vastasi Claude. — se olisi vain ajan haaskausta, ja, kuten tiedätte, minulla on hyvin kiire, sillä minun pitää lähteä matkaan kello neljä. Kello on jo kolme niin, että minulla on juuri ja juuri aikaa syömiseen.

Lukijaa ehkä ihmetyttää että isäntä ja Claude Montpas saattoivat keskustella, mutta asia oli niin, että isäntä osasi italiaa. Ja kun hän sattumalta huomasi, että Montpaskin puhui tätä kieltä, niin he olivat päässeet juttuun.

Syödessään Claudio Montpas odotti hyvin kärsimättömästi; mutta kun mitään ei tapahtunut, hän rauhoittui. Ja kun suuri, vanhanaikainen seinäkello lopultakin löi syvällä melodisella äänellään, ilmoittaen että kello oli neljä, nousi Montpas paikaltaan ja käski sisälle tulevaa isäntää sanomaan palvelijalleen ja kuskille, että heidän pitää laittaa vaunut valmiiksi matkaa varten.

– Signor, tuletteko pian takaisin? kysyi isäntä, kun Montpas nousi vaunuihin.

– Kyllä, olkaa rauhassa. Olen täällä taas viimeistään ylihuomenna.

Vaunut ajoivat pois.

Lähellä Lacrianon kylää vaunut pysähtyivät. Lakeija avasi vaununoven ja Claude Montpas astui ulos.

He olivat suuren metsän keskellä.

Kello oli vähän yli kymmenen ja kuuset kapean ja kiemuraisen, kivikkoisen tien kummallakin puolen loivat sen ylle tumat varjonsa. Kuu oli kohonnut taivaankaarelle kaikessa loistossaan.

Puiden lomassa välkehti joki, jonka aalloilla kuun satumaiset säteet leikkivät, ja johon merkillisen muotoiset pilvet kuvastuivat. Muutoin oli täysin pimeää.

Lehtikään ei liikahtanut. Koko luonto oli hiljainen ja liikku-maton.

Montpas meni lakeijan seuraaman muutaman tuhannen askeleen päässä sijaitsevaan pieneen kylään, sillä aikaa kuski vahti vaunuja ja hevosia.

Perille päästyään he menivät suoraan pieneen kylän itä laidalla sijaitsevaan keltaiseksi maalattuun taloon, joka sijaitsi hiljaisessa ja rauhallisessa laaksossa joen rannalla.

Aukean kolmella muulla sivulla, jossa kylä sijaitsi, näkyi vain metsää, joka kohosi ylöspäin terassimaisesti.

Pientä keltaiseksimaalattua taloa ympäröi myös pieni puutarhatilkku, joka, sen saattoi heti nähdä, oli tottuneen käden hoidossa. Vaikka siellä viljeltiinkin vain vaatimattomia ja hyötykasveja, se näytti hyvin luokseenkutsuvalta ja kodikkaalta.

Vanha ja ylväs kuusi kohotti latvansa korkealle keskellä pientä puutarhaa. Sen alla oli varjossa pieni penkki. Tämä paikka olisi ollut erittäin sopiva rakastavaiselle parille.

Montpas pysähtyi veräjällä ja käski lakeijaa palaamaan vau-nuille. Heidän pitäisi odottaa siellä siihen saakka, kun Montpas tulee heidän luokseen.

Koko kylässä ei näkynyt yhtään valoa. Vain tämän pienen tuvan ikkuna oli valaistu.

Lakeijan mentyä Montpas meni veräjän läpi, suuren kuusen ohi ja pikku "casa"n ovelle.

Hän koputti, ja ääni sisältä kysyi:

– Oletteko se te, signor Claudius?

Montpasin vastattua myöntävästi avasi äänen omistaja, oven. Hän oli vanha mies, jolla oli hopeanharmaat kiharat ja jalopiirteiset kasvot.

– No, isä, sanoi Montpas, — onko kaikki kunnossa?

– Kyllä, signor Claudius.

– Hyvä. Tiedän, että ette ole utelias. . .

– En, signor Claudius, keskeytti ukko.

– . . Ja siksi te saatte olla sisähuoneessa, kun me keskustelemme täällä tuvassa.

– Ymmärrän, signor Claudius.

– No, hyvä! Saatte sitten sievästi oleskella omassa huoneessanne pistämättä nenäänne tänne.

– Ah! lisäsi Montpas. — Tässä te olette! Menkää nyt, Vicillo.

Vicillo poistui toiseen pienen tuvan huoneeseen.

Uusi henkilö tuli kynnykselle. Ensi töikseen hän loi uteliaita katseita ympärilleen pienessä eteishuoneessa.

Hän oli pukeutunut avaraan viittaan ja hänellä oli naamari kasvoillaan. Suuri, lerpattava vilttihattu peitti päätä ja varjosti silmiä.

Hänen kätensä olivat viitan alla. Hänen ruumiinsa oli voimakasrakenteinen ja hänellä oli leveät hartiat.

Nyt jätämme hetkeksi Montpasin ja palaamme Maximoon.

III. Lähtö.

Tehtyään päätöksensä Superbo meni viivyttelämättä Macalottin luo.

Tämä oli erityisen hyvällä tuulella ja oli lopettelemassa ateri-aansa.

– Aha! hän huudahti, nähdessään Maximon tulevan. — Ah! Mitäs sinä tänne? Ah! Onko sinulla huonoja uutisia, katsohan! Istu alas! *Asseyez-vous, s'il vous plait!*

– Minä kiitän! Maximo vastasi kumartaen. — Kiitän; mutta ei minulla ole huomauttamista ruoanlaiton suhteen. Päinvastoin, söin juuri ja minusta se on kaiken valituksen yläpuolella, ihan superia.

– Mielenkiintoista kuulla! Silloin sen täytyi olla ihan jotakin erikoista, niin kuin nyt minullakin nyt tämä kunnia saada vastaan-ottaa sinun vierailusi.

– Monsignore on aivan liian kohtelias! vastasi Maximo, joka todellakin kiitti onneaan, että oli tullut kysymään vapaata näin suotuisana hetkenä. — Minulla on todellakin toinen syy, jonka vuoksi olen rohjennut astua monsignoren kynnyksen yli.

– Anna kuulua! Huuhdo kurkkuasi ensin lasillisella viiniä, kehotti Macalotti, samalla kuin hän otti lasin käteensä ja viittasi toisella. — No niin! Mitä sinulla on sanottavana?

– Minä toivoisin muutaman päivän vapaata tehdäkseni pienen matkan, sanoi Maximo käyden suoraan asiaan.

– Sinä kai pilaillet? huudahti hämmästynyt Macalotti. — Et kai sinä meinaa ryöstää meiltä miellyttävää seuraasi?

– Lausun monsignorelle tuhannet kiitokset, mutta asia on valitettavasti niin. Olisin mielelläni täällä kotona, mutta välttämättömyys. . . välttämättömyys. . ., sanoi Maximo teeskennellyn surulliseen sävyyn.

– No kyllä sen voi ymmärtää! Meinaatko pitää hauskaa? . . .

– Ei, en millään muodoin, monsignore! Maximo jatkoi oman osansa näyttelystä.

– Silloin minun on vain valittaminen kovaa kohtaloa. Voitko uskoutua minulle, mikä tekee tämän matkan välttämättömäksi?

– Kyllähän toki, monsignore! Minun pitää mennä ostamaan joitakin uusia kirjoja!

– Ja niiden takia sitten on käytävä läpi sellainen kidutus?

– Kyllä.

– Ha, ha, ha! Hi, hi, hi, hi! Macalotti nauroi Maximon säestämänä.

– Kun heidän hirnuntansa oli vähän laantunut, sanoi Maximo, joka itse asiassa oli aika levoton, vaikkakin koetti näyttää ulos niin rauhalliselta kuin mahdollista.

– Ei, monsignore! Totta puhuen, toivon todellakin muuttaman päivän lomaa, tai ehkä vain yhtä päivää, vaikkakaan ei tätä asiaa varten.

– Vai niin! Sitähän minä ajattelin. Täytän toiveesi, haluamatta tietää, mikä vie sinut pois meidän luotamme.

– Monsignore on erittäin armollinen! Maximo teki syvän kumarruksen.

– Ei nyt puhuta siitä! Milloin meinaat matkustaa? Et kai jo tänään?

– Kyllä, monsignore! Juuri tänään. Maximo katsoi kelloaan. — Ja ihan nyt heti, monsignore. Anteeksi, *je vous prie*, saanko poistua, monsignore?

– *Vous êtes bien pressé! Hélas!* Miksi niin kiireellä?

– *Bon! Adieu! Jésus-père vous revoir bientôt.*

Voidaan tässä ohimennen mainita että Macalotti ja Maximo tapasivat sotkea ranskaa keskusteluunsa, jota he tavallisesti kävivät englanniksi.

– Ai jaa! vastasi Maximo. — Toivon olevani takaisin enintään parin päivän päästä.

Hän lähti.

Maximo kiiruhti huoneeseensa ja puki ylleen mustat ruumiinmyötäiset housut, yhtä lailla mustan, tyköistuvan takin, pitkät metsästyssaappaat ja pitkän, tumman viitan. Mutta eipä hän unohtanut päätäkään, vaikka hän jo näytti melko mahdottomalta tuntea. Hän laittoi nimittäin kauhean pitkät viikset, peitti kuniit tummat hiuksensa peruukilla ja mustasi kulmakarvansa. Pari hienoa kuusipiippuista pistoolia vyöhön ja pitkä intiaaniensa tomahawk täydensivät hänen rosvoritarin olemustaan.

Niin, hän oli varovainen. Hän aavisti, että Montpas ei olisi aseistautumaton eikä ilman palvelijaa, minkä varalta oli hyvä valmistautua. Siksi hän otti hienon panssarin, joka oli tehty lukemattomista pienistä metallirenkaista ja taipuisa kuin kangas ja puki sen liivin tapaan takkinsa alle. Nyt hän oli hyvin suojattu, tapahtuipa mitä tahansa. Lopuksi hän katsoi itseään peilistä.

— Ah! hän huokaisi. — Onko tämä mahdollista! Voiko tämä olla Maximo, tämä kummallisen näköinen keski-ikäinen mies! Totta tosiaan! Minä olisin ihan kiinalaisen näköinen, jos minulla vain olisi palmikko ja vinot silmät! Ei h-o! Eipä tule Claude Montpas tunnistamaan Max Portmonteania. Siitä voit olla varma. — Mutta, mitähän kello on? — Neljä! Tuhannen turkasta! On pidettävä kiirettä. — Katsotaanpas! Mitenkäs se olikaan. Minä olen Vasco del Ardini ja johdattelen häntä siihen, miten olen muuttunut. Sen jälkeen näytän hänen kirjettään ja annan hänen vahvistaa, että se on hänen kirjoittamansa. Näin tuuditan hänet kokonaan ajatukseen, että minä olen hänen asianajansa. Mainiota! Hänen täytyy kertoa tarkoin epäilyksensä. Siihen minä tulen antamaan epämääräisen neuvon. Jos hän on tarpeeksi tyhmä yhtyäkseen siihen, me eroamme kaikessa ystävyydessä. Jos hän taas torjuu sen (mitä tosin en juuri usko häneltä) — no! sittenhän se nähdään!

Maximo päätti monologinsa näihin sanoihin ja tunki kirjeen taskuunsa ja kutsui paikalle vanhan tuttumme, kokin.

— No, rakas herra kokkini, sanoi hän tälle. — Olisitteko hyvä ja sanoisitte minulle ketkä joukostamme ovat luotettavimmat.

Kokki, joka jo sisääntullessaan oli huudahtanut hämmästyksestä, vastasi:

– Mitä! Kuka te olette? Miten olette voineet päästä signor Maximon huoneeseen?

Maximo oli ihastunut salapuvustaan ja sanoi:

– Kyllä! Kukas tämä on? Ettekö tunne minua?

– En tosiaankaan!

– Te olette vain tyhmä ja huonomuistinen! Ettekö kuule minun ääntäni.

– Ah! — —

– No, mitä?

– Sehän on signor Maximo.

– No, niin sitä pitää! vastasi Maximo nauraen. — Viimeinkin! Mutta, hyvä mestarikokki, ettekö tunnistanee minua ennen kuin vasta nyt?

– En! Kuinka olisinkin!

– Hauska kuulla. Mutta nyt, kun olette vakuuttunut, että edessänne seisoo Maximo, voitte kai vastata minun kysymykseeni. Ketkä ovat joukostanne luotettavimmat?

– Ah! Pavolo — — —

– Pavolo! Eikö hän juuri ollut se, joka antoi teille kirjeen — —

– Joo.

– Lisää!

– Joo! Pavolo, Antonio, Castello, Velcetti — ah! Mutta todellakin! Velcetti ei ole kotona. Hänet lähetettiin viemään yhtä kirjettä.

– Kirjettä! Maximo keskeytti hämmästyneenä. — Kirjettä! Mikähän kirje se sitten on?

– Ah! — — Eikö signor ole kuullut mitään vangeista?

– Vangeista! Mistä vangeista? Mitäs vankeja täällä on? En ole kuullut puhuttavan mitään semmoista.

– Ah! Eikö monsignore ole puhunut teille mitään hyvästä saaliistamme.

– Ei! En muista mitään semmoista. Olen hyvin hämmästynyt, että monsignore ei ole vaivautunut kertomaan minulle asiasta, jossa ehkä tarvittaisiin hyviä neuvoja. Kertokaa minulle, mikä se on. Mutta ei! Kello on niin paljon, että minun täytyy lähteä.

– Aikooko signore matkustaa?

– Kyllä. Ja teidän pitää tulla mukaani Pavolon kanssa. Suositteko ehdotukseen?

– Ilomielin, signor!

– No! Pankaa sitten itsenne kuntoon. Matkan aikana teidän pitää kertoa minulle, mitä monsignorilla on tekeillä. Muista sanoa Pavololle, että kaipaam hänen seuraansa, älkääkä unohtako ottaa aseita mukaan. Ymmärrättekö?

– Kyllä! kokki vastasi ja meni.

Maximo oli valinnut ottavansa mukaan Pavolon, siksi että hän aikoi antaa tämän kertoa kirjeestä.

Maximon varmistuttua, että Pavolo ja kokki olivat hyvin aseistettuja, he nousivat kaikki hevosille ja antoivat niiden mennä toista tietä kuin sitä edellä kerrottua maanalaista.

Kohteena oli, niin kuin tiedämme, Lacrianon kylä, ja sinne oli pitkä matka, niin että oli hyvää aikaa puhua. Kun tultiin maantielle, lähtivät hevoset itsestään, kolmen ratsastajan huomaamatta reippaaseen raviin. Mutta joka kerta, kun he kohtasivat jonkun vastaantulevan, mitä sattui tosi harvoin, rauhoittivat he aina ratsukkonsa käyntiin.

Ja he olivat todellakin tottuneita olemaan herättämättä epäluuloja sen enempää kuin pelkoakaan!

On sanottava, että Maximo, pitkässä, jalkoihin asti ulottuvassa viitassaan, kiinalaisene viiksineen, kummallisesti värjättyine hiuksineen, jotka osittain näkyivät suuren, kasvojen yläosaa peit-

tävän vilttihatun alta, niin että silmät olivat tarkastelijan katseiden ulottumattomissa, pitkine saappaineen, joista yhtä lailla näkyi vain paksut kengänpohjat ja korkeat korot messinkisine kannunsiineen, sekä piilossa olevine käsineen, sillä hän oli kätkenyt ne viitan alle, niin että vain kämmenet olivat näkyvissä, — näytti todellakin hyvin mystilliseltä.

Hänen seuralaisensa, joista Pavolo silmin nähden oli voimakkaampi, olivat puettu tummiin vaatteisiin ja samanlaisiin pitkiin ratsastussaappaisiin. Kumpikin oli, monine aseineen, ulkonäöltään yhtä pelottava kuin Maximo, jonka pistoolit ja tomahawk olivat näkyvissä.

Kokki oli pienikasvuinen, mutta lähemmältä tarkasteleva olisi hämmästynyt hänen lihaksiaan. Käsivarret olivat suhteettoman paksut ja samoin reidet. Kasvot olivat pienet, mutta silmät sitä vastoin suuret ja paksujen kulmakarvojen varjostamat. Posket olivat painuneet sisälle ja iho kellertävä. Kaukaa katsoen kokki näytti sairaalta, mutta itse asiassa hän oli freesi kuin joku hänen herkkulisistä kaloistaan. Hän oli yksi niistä tämän maailman ihmisistä, jotka, vaikka nauttivatkin hyvää ruokaa, eivät tule lihavaksi.

Pavolon olemus sitä vastoin näytti aivan toiselta. Hänen suuri, voimakas ruumiinsa teki heti mieltäkiinnittävän vaikutelman. Leveä rinta oli lisäksi niin laaja, että se ulottui huomattavasti pitemmälle ruumiista kuin vatsa, mikä antoi melkein sen kuvan, että sen omistaja taukoamatta hengitti ilmaa ulos ruumiistaan, ilman, että olisi vetänyt uutta tilalle. Mutta tästä erikoisuudesta huolimatta — joka muuten vain näytti miten voimakas ja vankka rintakehä Pavololla oli — hän näytti hyvin hyvältä, mitä kasvuun tulee. Kädet ja erityisesti jalat olivat tosin melko pitkät, mutta ne eivät olleet yhtä huomiota herättäviä kuin rintakehä. Pää oli ruumiiseen nähden sopivan kokoinen. Otsa oli korkea, mikä saksalaisen tietämyksen mukaan olisi osoitus älykkyydestä, mutta, kuten tiedämme Pavolo oli melko ajattelematon, kiivas ja raaka teoissaan. Silmät olivat tiikeriltä, ne loistivat ja salamoivat kuin tulikipunat pimeydessä.

Julmuus ja raakuus kuvastuivat Pavolon katseesta, kokin ole-
muksesta puolestaan kavaluus ja älykkyys. Kavaluus kontra älyk-
kyys, miten mielenkiintoinen vastakohta! Yhdistävänä lenkkinä
niiden välillä kokilla oli epätavallinen määrä teeskentelytaitoa ja
liehakointia. —

Sekä Pavolo että hänen arvoisa toverinsa, kokki eli Miquel,
kuten hän kutsui itseään, olivat kavereittensa piirissä yleisesti pe-
lättyjä ja he olivat sen takia kumpikin saaneet liikanimet, joista
Miquelin tosin pidettiin häneltä itseltään salassa.

Pavoloa kutsuttiin nimellä ”el gigante” (jätti) ja kokkia ”el ra-
ton fuerte” (riski rotta).

IV.

Keskustelu.

Kolme ratsastajaa kulkivat eteenpäin jonkun aikaa sanomat-
ta sanaakaan. Pavolo ja Miguel olisivat mielellään avanneet
suunsa pommittaakseen Maximoa kysymyksillään, mikä olisi hei-
dän tehtävänsä tällä matkalla, mutta he tiesivät, että Maximo oli
nyt heidän pomonsa, minkä vuoksi he pysyttelivät visusti hänen
komentossaan. Sitä paitsi kokki aavisti, että matkalla oli jotakin
tekemistä mystisen kirjeen kanssa.

Jokainen ratsasti siten eteenpäin, Maximo kärjessä ja hänen
kaksi seuralaistaan vierekkäin hänen perässään, askarrellen omien
ajatustensa ja mietteittensä kanssa.

Lopulta Maximo rikkoi hiljaisuuden, liittyen samalla Pavo-
lon ja Miguelin seuraan voidakseen esteettä ja hiljaa keskustella,
sanoen:

— Nyt pitää jutella tärkeistä asioista. Puhutaan hiljaa, rauhal-
lisesti ja hitaasti. Ei mitään äänekkäitä huudahduksia. Minä kysyn
ja te vastaatte. Mutta pitääkää mielessä! Jos me ratsastamme jon-

kun ohi tai kohtaamme jonkun henkilön, vaihdamme heti keskustelun aihetta. Minä kysyn silloin teiltä jotakin, johon vastaatte ensimmäisellä sopivalla tavalla, mitä vain saatte päähänne. Jatketaan tähän tapaan, kunnes viimein voimme puhua vapaasti, ilman että kukaan kuulee meitä. Oletteko ymmärtäneet?

– Kyllä! vastasivat molemmat samasta suusta.

– No, hyvä! Sitten teidän on vain tarkoin muistettava ne ohjeet mitä minä teille annan. Lupaan, että ette tule jäämään ilman palkkaanne.

– Yritämme parhaamme, signor! lupasivat rosvot.

– Hyvin vastattu, caramba!

– Ah, signor palkitsee meidät hyvyydellä! huudahti pikku kokki.

– No! Aletaan sitten, sanoi Maximo.

Pavolo ja Miguel kuuntelivat odottaen jännityksellä.

– Sain tänään, Maximo aloitti, — kirjeen Miguelilta. Hän oli saanut sen sinulta, Pavolo?

– Joo, minä annoin kirjeen Miguelille, mutta kuka sen sai häneltä, sitä en tiedä, vastasi puhuteltu.

– Eikö se ollut tämä kirje, jonka Pavolo jätti sinulle, Miguel, jonka sinä toit minulle? kysyi Maximo edelleen.

– Kyllä, signor Maximo, vastasi kokki. — Minä otin kirjeen Pavololta ja päätin tuoda sen teille, signor, niin kuin jo sanoin.

– Minä tiedän sen! sanoi Maximo. — Nyt toiseen asiaan. Voitteko vanna, että ette tunne sisältöä.

– Me vannomme! vakuuttivat molemmat.

– Se on hyvä! sanoi heidän kumppaninsa. — Siten te ette tiedä minne me olemme ratsastamassa?

– Emme, signor.

– Jaha! Minä teen nyt teille siitä selkoa. Millä tavoin sinä sait kirjeen, Pavolo?

– Ah! Otin sen yhdeltä mieheltä!

– Minä aavistin sen, vastasi Maximo. Se kun ei ole kirjoitettu minulle. Mutta, caramba, siitä puuttui osoite ja täydellinen allekirjoitus. Jälkimmäisen saatoinkin kutakuinkin arvata, mutta miten hitossa saan tietää kenelle se on lähetetty.

– Jos ei ole mitään muuta, keskeytti Pavolo, — mitä signor haluaa saada tietää, niin se on helposti tehty! Minä tiedän nimen!

– Oivallista! No! Mikä hänen nimensä on? kysyi Maximo innokkaasti.

– Hänen nimensä on Ardini!

– Ardini! huudahti Maximo mietteläänä. — Ardini, se kuulostaa tutulta. Odotas! Olen varmasti jossakin kuullut sen nimen. Onko sinulla tietoa hänen *caractériste*stä, Pavolo?

– Kyllä, signor hän on entinen asianajaja. Miten signor ei tunne häntä? Hänhän on niin hyvin tunnettu tällä seudulla ja moni lainrikkokojakin pelkää häntä!

Sssst! Älä puhu niin kovaa! Kielsi signor. — Nyt minä muistan. Asianajaja Ardini. Joo, joo! Hänellä on ylväs ryhti ja lyhyet viikset! Voi hitto! Silloin minun täytyy nyt heti lyhentää nämä kiinalaiset riippuviikseni, lisäsi hän osoittaen pitkiä viiksiään.

He pysäyttivät hevosensa.

– Leikkaa niitä tomahawkillasi viiksien tavalliseen pituuteen, hän käski kokkia.

Tämä täytti käskyn yhtä hyvin kuin peruukintekijä, vaikka joutui tekemään sen intiaanien aseella.

– No! Maximo ryhtyi jälleen puhumaan, kun he olivat laittaneet hevosensa liikkeelle. No nyt on yksi asia selvä. Tiedän, että se on Aldrinille. Montp –, lopun nimestä hän nielaisi takaisin kurkuunsa. . . on kirjoittanut.

Samassa hetkessä säntäsi joku hevonen villiä vauhtia heidän ohitse. Sen ratsastaja oli painunut tiiviisti hevosta vasten. Hän loi epäluuloisia katseita kolmeen kulkijaamme, mutta ei hiljen-

tänyt hevosensa laukkaa. Hetkessä hän oli kadonnut. Hän meni samaan suuntaan kuin rosvot, mutta metsän ympäröivä tie teki tällä kohtaa jyrkän mutkan.

Ei Maximo, sen enempiä kuin Miguel tai Pavolokaan tuntenut tätä miestä, mutta me voimme sanoa, että se oli sama henkilö, joka oli nähnyt Pavolon murhaavan Montpasin sanansaattajan. Hän oli kertonut siitä Bentonin poliisipäällikölle ja niistä sanoista joita hän oli kuullut Pavolon ja palvelijan keskustelusta lähettää viestinviejä (mikä luonnollisesti ei vielä ollut tapahtunut). Hän oli itse päättänyt kertoa asianajaja Vasco de Ardinille asiasta. Hän oli nyt matkalla tämän luokse, kun hän ratsasti kolmen ratsumiehen ohi, joista hän täydellä varmuudella tunnisti Pavolon eli murhaajan. Tästä hämmästyneenä hän kannusti mustanginsa vielä kovempaan vauhtiin. —

– Hitto, kun ratsasti kovaa! huudahti Maximo sitten kun ratsastaja oli jo kadonnut näkymättömiin. — Mikähän hänellä on niin tärkeä asia, joka tekee tuommoisen kiireen! Hitto! Ettekö huomannut, miten hän mulkoili meitä? Hänen silmänsä olivat suorastaan nauliintuneet Pavoloon?

– No oli se tosi p-u, sanoi Miguel. — Olen varma, että hän oli joku poliisi. Oli niin viekkaan näköinen, *fra diavolo!*

– Voi olla, niin kuin sanot, vastasi Maximo — mutta samahan se! — Pavolo! Miten se tapahtui, kun otit kirjeen?

– Joo, tämä vastasi ja kohottautui. — Minä tapasin toissapäivänä maantiellä, kun kuljeskelin siellä ympäriinsä, miehen hevosen kanssa. . .

– Odotas! keskeytti Maximo, — mikä maantie se oli?

– Vaeltelin pienellä Stocklynin ja San-Fransiskon välisellä tiellä.

– Selvä. Se sopii kuvioon. No! Sinä tapasit miehen hevosen kanssa. . . mitenäs sitten kävi?

– Sitten, Pavolo vastasi, — minä otin hänet kiinni ja näin, että hän oli aseistamaton. . .

– Silloin sinä ajattelit, Maximo kysyi hymyillen, että — ”kauppa on nuijanlyömistä myöten valmis”?

– Ei, signore, vastasi Pavolo vakavasti. — En ollenkaan. Kuten sanottu hän oli aseistamaton ja minä aseistettu. Kun olimme aivan nokakkain, näin selvästi, että se piru oli peloissaan. Virnistelin itsekseni kaverille. No! Hän kysyi minulta lyhintä tietä Derbamountiin ja minä vastasin hänelle totuudenmukaisesti. Mutta olin tullut uteliaaksi ja epäluuloiseksi, niin että kysyin mitä tekemistä hänellä siellä oli. Hän vastasi, että hänen pitäisi tavata yksi henkilö, nimeltään Garry tai Harrie tai mitä se nyt olikaan. Aha! Minä ajattelin silloin, tuo s-a valehtelee, sillä Derbamountissa ei ole ketään Garrya tai Harrieta (niin kuin signor tietää, kenelläkään ei ole siellä englantilaista nimeä).

– Kyllä, minä tiedän sen. Eteenpäin!

– Piru vieköön! Minä suutuin siihen p-een ja kysyin häneltä kuka se oli, jonka luokse hän oli menossa. Hän tutisi kuin roviolle joutuva noita-akka, ja kakisteli kurkustaan, kenen luokse oli menossa. Mutta kun sain tietää, että se oli Ardini, minunkin mieleni vähän synkistyi ja ajattelin, että tässä ei nyt ole kaikki palikat kohdallaan. Niin mä kysyin häneltä, mitä hänellä on asiaa Ardinille ja nii se vastas, että ei tiijä ja että hänen isäntänsä oli lähettänyt hänet sinne. . .

– Eikö hän sanonut isäntänsä nimeä? keskeytti Maximo.

– Ei! Vastasi Pavolo. — Hän ei sanonut. Ja enkä mä, caramba, tullut ajatelleeksikaan sitä asiaa!

– Ei se niin vaarallista ole, sanoi Maximo. Jatka!

– Piru! Minä ajattelin, kun ukko sano, että ei tiijä, mitä olisi asiaa Ardinille. ”Valehtele siinä nyt niin kauan kuin oot; jotakin asiaahan sulla kuitenkin täytyy olla”, niin tajusin, että hänellä oli varmasti mukanaan joku kirje. Niin mä sanoin sille, että pittää anta mulle se kirje, joka hänellä on mukanaan, vaikka emmä vielä ollu selevillä asiasta. Mutta sitten ukko valahti kalepeeksi kasvoiltaan ja yritti loikata hevosen selkään, piästäkseen multa karkuun.

Mutta minä näin hänen aikeensa ja samalla hetkellä, kun hän yritti pakoon, ammuin hevosta keskelle pläsiä.

Pavolo hirnui sukkeluudelleen, samoin Miguel ja Maximokin yhtyi sympatiasta, ei siksi, että hän olisi pitänyt juttua huvittavana, mutta koska hän ei halunnut häiritä kertojaa.

– Signor, mä sano, teijjän oisi pitänyt nähdä hänet, jatkoi Pavolo vielä. — Se oli kauhusta kalapeena ja minä luulen, että hän olisi ollut valmis menemään polvilleen eteeni, mutta en välittänyt mistään, vaan pyysin vielä kerran kirjettä, sillä mä olin ny varma, että hänellä oli semmoinen; mutta se lurjus vastas: ”ei koskaan”. Nyt mä en tiijä miten mä raivostuin, mutta sen mä tiijjän, että käsi nousi ja pistooli pamahti, ja ukko oli lähetetty Wacondah’in autuaammille metsästysmaille — jos se nyt sinne pääsee, ha, ha, ha! — Mutta yhen asian mä unohin sanoa, että samalla hetkellä kun kohotin pistoolin ampuakseni, kuulin pientä kahinaa lähelläni; mutta laukaus oli jo kajahtanut. Katselin ympärilläni, mutta en nähnyt mitään.

Tässä kohti voidaan sanoa, että Pavolo oli todellakin oikeassa. Se henkilö, joka Pavolon jälkeen tuli murhapaikalle, oli silloin todellakin tehnyt liikkeen vetääkseen pistoolinsa ja ampuakseen murhaajan, mutta välimatka oli niin pitkä, että hän ei ollut riskeerannut. Sillä, jos laukaus olisi epäonnistunut, niin hän olisi varmasti joutunut otteluun ”el gigantín” kanssa, mitä hän ei missään tapauksessa toivonut. —

– Pavolo jatkoi:

– Sitten aloin tarkastaa hänen taskujaan, varmistaakseni, että en todellakaan ollut erehtynyt. Enkä ollut! Löysin, aivan oikein, kirjeen, jota olin aavistellut. No, sitten oli kätkevä ruumiit, mutta en voinut tehdä sitä yksin, vaan täyty hakkee appuu. Siksi peitin ne kuusenoksilla ja muulla semmoisella ja menin kotiin. Siellä lupasin Antoniolle kultarahan ja pyysin häntä kaveriksi, kun minulla oli yksi homma, jota en voinut tehdä yksin. Hän suostui ja me lähdimme matkaan. Mutta signor voi arvata miten hämmästynyt olin, kun ruumiista ei ollut jälkeäkään nähtävillä.

– Mitä! huudahti Maximo, joka koko ajan oli kuunnellut vai-
ti kertomusta, sillä se kiinnosti häntä suuresti ja se antoi hänelle
paljon ajattelemista. Hän aavisti, että kahinalla oli jotakin yhteyttä
ruumiiden katoamiseen, mutta hän ei ollut vielä saanut selvää ku-
vaa asiasta. — Mitä! Sekä hevonen että mies olivat kadonneet!

– Joo, kunniani kautta, vahvasti Pavolo.

– Omituista! mutisi Maximo!

– Kummallista! arveli kokki.

– Kyllä, eikö totta, ihmetteli Pavolo.

Oli jo alkanut hämärtää, sillä kello oli siinä puoli kuuden tie-
noilla. Kolme ratsastajaamme olivat ehtineet erään aika korkean
mäen juurelle. Tie nousi sen päälle ja sitten alas toista puolta.

– Katsokaa tuolla ajaa vaunut! huudahti pieni kokki, joka oli
vilkkain ja valppain sillä hetkellä.

Kaksi muuta loivat pikaisen silmäyksen sinne päin, eivätkä
välittäneet sen enempää koko asiasta.

Maximo oli harkinnassaan tullut johtopäätökseen, että joku
oli ehdottomasti nähnyt koko Pavolon jutun, sillä miten muuten
ruumiit olisivat kadonneet! Ensinnäkin tällä tiellä on harvoin kul-
kijoita, ja toisaalta kukaan ei niin hyvin huomaa jotakin epäilyttä-
vää kuusenoksakan alla.

Maximo oli oikeassa arvauksissaan. Salapoliisi, joka oli näh-
nyt murhan, oli heti alkanut suunnitella miten saada vietyä pois
ruumiit, mutta tiesi yhtä hyvin kuin Pavolo, että ei itse kykene sii-
hen. Kun hän nyt seisoj siellä ja pohti asiaa, tuli kaksi talonpoikaa
rattailla ajaen. Salapoliisi pyysi heitä pysähtymään hetkeksi, sillä
hänellä oli jotakin sanottavaa heille.

– Hyvät miehet, hän sanoi, — nyt teidän pitää auttaa minua
palkkiota vastaan.

– Hyvä herra, sanoi toinen talonpojista, — autamme teitä
miehellämme, jos vaan sanotte, mitä meidän pitää tehdä.

– Saatte tietää sen, vastasi salapoliisi, — mutta ensiksi teidän
täytyy luvata minulle pari juttua.

Talonpojat loivat epäluuloisia katseita salapoliisiin, ja toinen heistä sanoi:

– Emme voi varmasti luvata mitään, ennen kuin saamme tietää, mitä teillä on mielessä.

– Katsokaa, mitä tämä on? kysyi salapoliisi ja otti muutamia kultarahoja taskusta.

Talonpojat katsoivat ahneesti rahoja, sillä kullassa on oma lumonsa.

– Tämä on äärimmäisen tärkeä asia, jatkoi salapoliisi. — Ja jos te ette auta minua, voi käydä huonosti.

– Ketä tarkoitatte: teitä vai meitä? talonpojat kysyivät.

– Meitä kaikkia, vastasi poliisi.

– Antakaa kuulua! sanoi ensimmäinen maajussi. — Mitä ehtoja asetatte meille, että saamme tuon kullan?

– Ne on helppo täyttää, sanoi salapoliisi, joka yhtä lailla vähän epäröi.

– Me suostutaan kaikkeen, vakuuttivat molemmat, kullan kiilto silmissään.

– No! Kaksi ehtoa! Ei yhtään hämmästyksen sanaa, rikkomaton hiljaisuus. Suostutteko?

– Jos ei ole muuta, se on helppo täyttää.

– Hyvä! Teidän pitää vannoa.

– Me vannomme kaiken sen kautta, mikä on pyhää, että emme päästy yhtään hämmästyksen sanaa ja että pidämme kaiken salassa, vahvistivat miehet.

– Tulkaa sitten tänne! poliisi kehotti: — ja tehkää mitä sanon. —

Ruumiit saatiin suurella vaivalla kärryihin ja vietiin vähän matkaa eteenpäin. Sen jälkeen otettiin hevosen raato alas ja haudattiin se sitä varten kaivettuun kuoppaan. Sitten kun se oli tehty, ajettiin lähimpään Bentonin suunnalla olevaan majataloon. Talonpojat saivat kunnon palkan ja pitivät uskollisesti sanansa. Salapoliisi jakoi

salaisuuden kestikievarin isännän kanssa, joka myös sai kourallisen kultaa ja teki saman valan kuin talonpojat. Hän sai käskyn pitää ruumis luonaan siihen asti kunnes salapoliisi tulee takaisin. Hän ei vielä saanut nähdä ruumiin kasvoja, sillä salapoliisi oli kieltänyt sen ankarasti. Oli jo ilta, kun saavuttiin majataloon, niin että salapoliisi päätti ratsastaa Ardinin luokse vasta seuraavana päivänä. Kuitenkin hän lähetti ensin sanansaattajan Bentoniin, kuten jo tiedämme.

Mutta tässä kävi nyt niin, että tämän majatalon isäntä, oli juuri vanha tuttumme, suulas ja utelias isäntä. Hän piti lupauksensa, että ei katso ruumiin kasvoja, niin että Montpas, joka kello neljään asti oli siellä ei tiennyt siitä mitään. Isäntä oli myös onnistunut pitämään kielensä kurissa. Ajatella miten huonosti tässä kaikki kävi, sillä jos Montpas olisi saanut tiedän murhasta ja jos hän olisi nähnyt ruumiin kasvot, niin olisi hän luonnollisesti heti tunnistanut palvelijansa eikä olisi lähtenyt ajattelemattomalla matkalleen Lacrianon kylään, mistä oli niin surullisia seurauksia, kuten etempänä tulemme näkemään. —

Nyt palaamme Maximoon ja hänen kahteen seuralaiseensa.

He ratsastivat ääneti mäkeä ylös. Heidän alapuolellaan näytti vaunu menevän nopeata vauhtia.

– Pavolo, Maximo otti jälleen keskustelun langat käsiinsä. — Pavolo, yksi asia minua ihmetyttää, se nimittäin, että et jättänyt kirjettä ennen kuin tänään.

– Signor, pyydän kovasti anteeksi, mutta minä unohdin koko kirjeen tähän päivään asti, kunnes sattumalta tulin pistäneeksi käteni taskuun, jossa sitä säilytin.

– No, miksi et itse tuonut sitä minulle, sen sijaan, että annoit sen Miguelille,

Maximo kysyi edelleen.

Minulla oli toimitettavana yksi pieni asia ja sitä paitsi ajattelin, että Miguel antaisi mielellään kirjeen signorelle, silloin kun hän tuo päivällisen. Mähän sanoin sen sulle, Miguel? lisäsi Pavolo tämän puoleen kääntyen.

– Kyllä, vahvasti kokki.

Näihin vastauksiin tyytyväisenä Maximo ei enää kysynyt enempää.

Kolme ratsastajaa keskustelivat vielä pitkään ja hartaasti kaikesta asioista, jolloin Miguel myös kertoi Maximolle rosvojen hyökkäyksestä matkavaunuja vastaan. Maximo oli hyvin hämmästynyt, että tapasi Chendisin heidän joukossaan, rosvoluolassa.

Lopulta saavuttiin Lacrianon kylää ympäröiville kukkuloille ja kello saattoi olla lähempänä kymmentä.

Maximo oli varta vasten käyttänyt kiertotietä, että ei sattuisi kohtaamaan Montpasia matkan aikana.

Tänne, ulospistävän kallionkielekkeen alle, piti Pavolon ja Miguelin jäädä odottamaan Maximoa. He eivät saisi liikkua paikalta mihinkään suuntaan yli 100 kyynärän päähän, mutta jos Maximolle sattuisi joku onnettomuus tai jos hän tarvitsisi heidän apuaan, niin hän puhaltaisi, mukanaan olevaan, pieneen, läpituokevan, terävän äänen omaavaan hopeapilliin, silloin Pavolon ja hänen kaverinsa pitäisi heti sännätä Lacrianoon tai sille paikalle, mistä ääni kuuluu.

– Muistakaa, vannotti Maximo, samalla kun kannusti hevosiaan liikkeelle. — Muistakaa! Vain yksi vihellys, terävä ja pitkä. Hypätkää silloin heti hevosen selkään ja syöksykää heti avukseni. Muistakaa! Iso palkka! Vain yksi vihellys!

– Olkaa rauhassa, signor! sanoi kokki vakuuttavasti.

Sen jälkeen Pavolo ja Miguel tekivät, yhden jättiläismäisen puun alla, pehmeä sammal alusenaan, olonsa niin mukavaksi kuin mahdollista, sidottuaan sitä ennen hevosensa lähellä olevaan puuhun ja annettuaan niille mukanaan tuomaansa ruokaa, joka hevoset olivatkin hyvin ansainneet kuuden tunnin keskeytymättömän ratsastuksen jälkeen, niin he kävivät pitkäkseen yhtä ja toista rupertellen. Itsestään selvää oli, että he eivät ruvenneet nukkumaan. –

Samaan aikaan Maximo ratsasti ripeästi, vaikka olikin jo aika väsynyt ja tuli pian pienen keltaiseksi maalatun talon luokse.

Kello oli varttia yli kymmenen.

Maximo kiinnitti hevosensa puutarhassa olevaan suureen kuuseen, antoi sille kovan leivän, katsoi hyvin huolellisesti ympärilleen, jos jotakin epäilyttävää näkyisi läheisyydessä, mutta rauhoittuneena sen suhteen, Maximo asteli rohkeasti ja meni sisälle taloon.

Maximon varovaisuustoimenpiteet olivat hyvinkin tarpeen. Ennen kuin hän astui tuvan kynnykselle, hän tunnusteli, olivatko aseet tallella.

Kaikki oli kunnossa.

KUUDES KIRJA.

I.

Asianajaja ja hänen asiakkaansa

Sisään tultuaan Maximo loi ensimmäisenä tekonaan uteliaita skatseita ympärilleen pienessä huoneessa. Silmänräpäyksessä hän huomasi, että kaikki oli järjestyksessä. Tässä öljylampun aika hyvin valaisemassa huoneessa ei ollut mitään epätavallista. Huoneessa oli vain yksi ikkuna, joka oli kyllin matalalla, että siitä voisi pelastautua hätätilanteessa. Ulkona sähkö viihertävää, sähköistä hohtoaan luoden melankolinen, kalpea kuu.

Tupa ei ollut kalustettu rikkaasti eikä ylenpalttisesti, mutta yhtä hyvin ensi silmäykseltä näki, että sen omistaja oli varakas mies, jolle oli mahdollista hankkia itselleen upeampi sisustus kuin ehkä kenelläkään koko Lacrianon kylässä. Yhdellä seinällä seisoi siro, vanhanaikainen lipasto, toisella sitä vastapäätä pylvässänky. Tämä sänky oli kuitenkin luultavasti tarkoitettu vieraille, sillä verhot oli vedetty sivuille ja sisäpuolella kaikki näytti upealta, kauliilta ja tärkätyltä. Sekä sohvut että tuolit, jotka olivat huoneessa, olivat topatut ja damastilla verhoillut. Ikkunan edessä oli runsaasti suuria ja pieniä kukkia, jotkut telineillä, toiset lattialla. Kummaltakin puolelta ja takaa ruusujen ympäröimä pieni divaani oli kuin lehtimajassa. Sohvan edessä pyöreällä pöydällä, jolla lamppu seisoi, oli joitakin kirjoja. Sen ympärillä seisoi joitakin *fauteuiller* (fauteuille — ransk. tuoli, nojatuoli).

Pitkin seinä roikkui tauluja, tosin ne kaikki olivat vaatimattomia tasoja. Niihin ei vielä ilmeisesti ollut päässyt vaikuttamaan omistajan kauneutta vaaliva käsi.

Vaikka huonekalut olivat hienoisessa epäjärjestyksessä, kaikki oli niin aistikkaasti järjestetty, että Maximo heti käsitti, että talossa asuu myös naispuolinen henkilö.

”Nainen, jolla on makuu”, hän ajatteli itsekseen; ”varmasti nuori nymfi, jonka mielelläni toivoisin näkeväni. Ja on itse varmaan yhtä ihastuttava kuin tämä pieni huone. — Hitto! En kai ala laskea lemmenthoureita päähän. Voi piru! Nyt on muuta tekemistä.”

Tämä oli tapahtunut sekunnissa.

Montpas oli tuskin ehtinyt huudahtaa ”ah, mutta siinäähän juuri olette! ennen kuin Maximo otti pois naamion, että ei näyttäisi epäilyttävältä ja vastasi samalla kuin astui esiin:

- Oletan että se on herra Claude Montpas?
- Todellakin, minä olen Claude Montpas, tämä vastasi samalla kun nousi tuoliltaan ja pudisti kättä Portmonteanin kanssa.
- Onko minulla kunnia puhutella kuuluisaa asianajaja Ardinia?
- Aivan, vastasi Maximo ja istuutui yhtä aikaa Montpasin kanssa. Hän olisi mielellään puhunut enemmän, mutta ei tiennyt oliko todellinen Ardini joskus tavannut Montpasin. Siksi hän odotti jotakin kommenttia ulkonäöstään, jonka perusteella voisi tietää, että Claude oli tuntenut asianajajan aikaisemmin.

He istuivat hetken hiljaa vastapäätä toisiaan, jonka jälkeen Montpas lopulta päästi hämmästyksensä ilmoille muutamalla sanalla, joista Maximo yhtä aikaa tunsu itsensä samalla kertaa turvallisemmaksi ja epävarmemmaksi:

– Te olette paljon muuttuneet, herrani, siitä kun viimeksi näin teidät.

– Paljon mahdollista, tai paremminkin aivan varmasti, vastasi seikkailijamme rauhallisesti. — Herra Montpas, minua ovat kohdanneet suuret surut sen jälkeen, kun tapasimme, sanoi Maximo nojaten päätään käteensä, jonka hän oli nostonut pöydän reunalle ja teeskenteli ajatuksiinsa vaipunutta.

– Se on surullista kuulla, mutta mikä on kerran tapahtunut, sitä ei ihminen enää voi muuttaa, sanoi Montpas osaaottavasti.

Maximo puhkesi puhumaan vuolaasti selittäen:

– Joo. Kun tyttäreni on nyt kerta kaikkiaan kuollut, niin ei ole minun vallassani herättää häntä enää henkiin. —

– Teidän tyttärenne — — ?

– Kyllä, vahvasti Maximo, vaikka tajusi, että oli ehkä tehnyt jonkun tyhmyyden.

– Mutta teillähän ei ole mitään tytärtä. Ainakaan ette mainnut minulle mitään siitä. Montpas oli hyvin ihmeissään.

– Enkö? Vai niin!

– Ette, kunniani kautta.

Tohtori Portmontean hymyili; herra Montpas tunsisi sisimmässään epäluulon häilähdyksen.

Se on mahdollista, jatkoi edellinen; — se on mahdollista, että en tullut kertoneeksi tyttärestäni, sillä hän oli siihen aikaan pensionaatissa.

– Minusta tämä tuntuu kummalliselta.

– Miten niin?

– Joo, että teillä olisi ollut tytär —

– Minulla on hänet vielä, tarkoitan, että hän on ajatusteni kohde, sillä hän on poissa eikä tule koskaan takaisin.

– Onpa sen kanssa miten tahansa, niin minä en tajua — — —

– Mitä sitten?

– Miten te olette voineet — —

– Ah! Ymmärrän, mitä tarkoitatte. Tässä on selitys: En ole koskaan ollut naimisissa — —

– Niin minä arvelinkin — —

– Kuulkaahan: minä olen vanhapoika, mutta en silti ollut lapseton. Margarita oli minun kasvatustyttäreni.

– Ah! Se selittää asian. Omituista, että en tullut ajatelleeksi sitä.

– Kanssaihmiisiin kohdistuva epäily kiihkon sävyttämänä voi estää pääsemästä selville hyvin yksinkertaisesta ja luonnollisesta asiasta.

Maximo hymyili jälleen.

Montpas pyysi anteeksi:

– Tuhannesti anteeksi, jos jollakin tavoin loukkasin herra Ardinia. En tarkoittanut sitä millään tavoin.

– Herra Montpas on aivan liian kohtelias. Ei puhuta enempää tästä sivuseikasta.

Näin Maximo vältti kaikki jatkokysymykset. Niinhän se käy: aletaan puhua asiasta, mutta kädenkäänteessä keskustelun aihe on jotakin aivan muuta. Jos Maximo ei olisi tullut maininneeksi tyttärtään — jota hänellä ei ollut koskaan ollut — niin ei voi tietää, miten pitkälle hän olisi sotkeutunut omiin lankoihinsa.

Montpasilla olisi ehkä puolestaan ollut halu jatkaa kysymyksiään, mutta koska olisi siten taas ehkä tullut esittäneeksi vieraalleen lisää epämukavia kysymyksiä, hän tyytyi nyt pysymään omissa ajatuksissaan asiasta. Hän ei tuntenut enää pienintäkään epäluuloa.

Montpas soitti pientä kelloa.

Vanha ukko astui sisään ovesta, jonka kautta Viello oli kadonnut sisempään huoneeseen.

– Toivooko teidän armonne jotakin? ukko kysyi.

– Kyllä, vastasi Montpas, — haluan tietää mitä hyvää sinulla on kellarissasi ja vierashuoneessasi, Viello.

– Minulla on monen sortin espanjalaisia ja eteläranskalaisia viinejä, vieläpä myös kuohuvaa shampanjaa. Minulla on kanaa, muuta lintua ja säilöttyä kalaa. Minulla on kinkkua, lammasta ja naudanlihaa. Minulla on vihanneksia, jotka olen itse kasvattanut ja joiden, itseäni kehumatta tai olematta itserakas, voin vakuuttaa olevan ensiluokkaisia. Minulla on hedelmiä, vähän konveh-teja mm.

– Hyvä, hyvä! Viello, sinähän olet niin hyvin varustettu, kuin mikä tahansa ensimmäisen luokan hotelli. Minulla ihan kieli kas-
tuu, kun ajattelen kaikkia sinun hyviä herkkujasi.

– Montpas kääntyi Maximon puoleen:

– Oletan, että te pidätte hedelmistä.

– En ole mikään hedelmien vihaaja.

– Haluatteko siten sanoa, että ette ole sen puolesta kuin vas-
taankaan.

– Ei, enhän toki. Minä pidän todellakin hedelmistä, erityi-
sesti appelsiineista ja espanjalaisista granaattiomenista sekä ana-
naksesta.

– Erinomaista! Minulla on aivan sama maku kuin teillä.
Viollo!

– Teidän armonne!

– Ole hyvä ja tuo appelsiineja, espanjalaisia granaattiomenia,
ananasta, shampanjaa ja Xeres'tä. Onko teillä niitä kaikkia?

– Kyllä on, teidän armonne, Esmeralda rakastaa hedelmiä,
sillä hän sanoo että ne ovat parasta, virkistävää herkkua, ja siksi
minulla on aina useita tynnöreitä joka lajia. Pitäisikö teidän ar-
monne melonista?

– Meloni on tosi hyvä hedelmä. Sinä voit tuoda meille vielä
pari semmoista.

– Kyllä, minun Esmeraldani on aivan ihastunut meloneihin,
joita minulla on, ne ovat niin mehukkaita ja hyvänmakuisia.

– Hyvä, rakas Violloni. Kokoa nyt tarjoilusi.

– Kyllä teidän armonne, vilauksessa olen takaisin. Sehän oli
Shampanjaa ja Oportoä.

– Oporto! Makeaa eukkojen viiniä! Ei, sinun täytyy tuoda
sherryä.

– Sherryä, siis Xaresta! Valitettavasti minulla ei ole sitä vii-
niä nyt.

– Surullista. Onko sinulla kellarissasi Chateaùta.

– Toki! Chateau la Rose, Chateau Margot, Chateau la Fite, Chateau Cos d' Etournel, Chateau Yquem. Mutta eikö teidän armonne haluaisi maistaa toisia Bordeaux-viinejä, kuten Saint Emilion tai Burgundilaisia, kuten Pomard, Chambertin tai Romanée? Minulla on myös Madeira: Reserve dark sweet ja makeaa Malvoisie Madeira.

– Minusta näyttää, että sinulla on kuninkaalliset varastot.

– Jollakin piispalla nyt saattaisi olla yhtä paljon, lisäksi Portmontean nauraen.

Montpas oli samaa mieltä ja Viello ei itsekään voinut pysytellä aivan vakavana.

– Ei! keskeytti Claude, — tähän tapaan menee koko yö. Nyt minun täytyy laittaa sinut asioillesi. Viello, ja tuo tänne parasta mitä sinulla on. Mene nyt äläkä lisää kuivan kieleni ja kitalakeni piinaa, sillä tiedä, Viello, että sitten keskipäivän en ole saanut piisaraakaan juotavaa enkä pienintäkään hiukkasta ruokaa.

Viello katosi.

Maximo aloitti puheen.

– Omistaako tämä mies, jonka kanssa äsken puhuitte, tämä ihastuttavan talon?

– Kyllä Viello Estaladona on tämän pienen asunnon laillinen omistaja.

– Onko hänen nimensä todellakin ”Viello” Estaladona?

– Kyllä! Mitä ihmeellistä te siinä näette?

– Mielestäni Viello on hassu nimi.

– Voihan se ollakin. Mutta hän on vanha: 75 vuotta.

– Se on tosi paljon ja nimi Viello on nyt erittäin osuva, mutta kun hän oli lapsi, miten hän tuli toimeen sen kanssa? Eivät kai vanhemmat ole antaneet hänelle sellaista nimeä.

– Siinä en voi todellakaan antaa teille lisävalaistusta. Mutta teidän voitte kysyä häneltä itseltään; hän kyllä tyydyttää uteliaisuutenne.

- Tarkoitatteko hänen puheliaisuuttaan.
- Juuri niin.
- Sitä paitsi, tämä Viello mainitsi erään naisennimen, Esmeralda. Onko hän naimisissa?
- Hän on leski. Hänen puolisonsa kuoli 19 vuotta sitten ja jätti jälkeläisen, muutamia kuukausia vanhan tyttölapsen. Hän on nyt 19 vuotta tai mahdollisesti kaksikymmentä, mutta ihmeellisen kaunis. Hänen nimensä on Esmeralda. Viello puhui hänestä. Tyttö on hänen aurinkonsa ja valonsa, hänen ainoa vanhojen päiviensä lohtu, kuten hän itse sanoo.

– He istuivat hetken ääneti.

Maximo oli aavistanut oikein. Tässä ”keijukaislinnassa”, kuten hän kutsui Viellon pientä asuntoa, asui myös naispuolinen olento.

Maximo oli rakastunut. Esmeralda oli hänen ihanteensa. Hän rakasti tyttöä, vaikka ei ollut nähnytkaan. Ihmeellinen, vieno tunne täytti hänen rintansa ja hän tunsu olevansa poissa raiteiltaan. Mutta nyt ei ollut enää vara perääntyä, niin Maximo ainakin itse ajatteli.

Samalla ukko tuli sisään.

Se keskeytti Maximon ja Montpasin pohdinnat.

Viello kantoi tarjotinta, jolla oli hedelmiä ja viinipulloja ja lasseja ja muita pyydettyjä herkkuja.

Ukko asetti tarjottimen pöydälle, otti siitä lamppua lukuun ottamatta pois kaikki muut esineet ja sanoi: — Tietääkö teidän armonne, että vanhan ukon, niin kuin minä olen, on vaikea mennä alas kellariin. Minua pelottaa aina, että putoan.

– Sen kyllä uskoo, vastasi Montpas. — Tarjoile nyt, Viello. Kaada viiniä, ei shampanjaa. No niin! Skål, herra Ardini!

– Skål, herra Montpas!

– Toivotan teille onnea ja menestystä!

– Juon teidän parhaaksenne.

Lasit kilisivät, shampanja kuohui, poreileva neste virtasi heidän suoniinsa elohopean lailla.

Maximo tunsi itsensä uudeksi ihmiseksi. Hänen väsymyksensä oli poissa.

– Kaada, Viello! kehotti Montpas. Lasit täytettiin uudelleen. Jälleen ne kilautettiin toisiansa vasten. Hetkessä ne olivat tyhjä.

– Kerran vielä, Viello!

Kolmannen kerran nautittiin ryyppy huumaavaa nektaria.

Montpasilla alkoivat aistit sumeta.

Maximo, tottuneena juomaan, tunsi itsensä vain vähän hilpeäksi.

– Viimeistä kertaa, Viello! sanoi Claude.

Viello totteli käskyä.

– Katsopas. Ota sinä ukko myös nyt ja kaada itsellesi! Kilistetään.

– Montako pulloa on mennyt? Kysyi Maximo, kun maljat oli juotu.

– Kuusi, teidän armonne! Vastasi Viello.

Maximo näki, että koko juttu menisi mynkään, jos vielä kilisteltäisiin. Siksi hän sanoi aivan äkkiä.

– Herra Montpas! Minä olen asianajaja. Minä olen lakimies. En ole tottunut juomaan. Annetaan näiden kuuden pullon olla tarpeeksi. Teillä oli tärkeää asia sanottavana minulle, herra Montpas.

Maximo puhui rauhalliseen, viileään, liikemiestapaan.

Montpas tuli heti tajuihinsa. Hän oli hetkeksi unohtanut, että hänen piti keskustella vanhan lakimiehen kanssa.

– Kiitän teitä, sanoi hän lakimiehellä. — Pyydän anteeksi. Te sanoitte totuuden. Minä olisin unohtanut koko asian, joka johti meidät tänne, ellette olisi muistuttanut minua siitä. Vielä kerran: Kiitän teitä.

Myös Montpasin ääni oli nyt juuri sellainen, kuin kahden herrasmiehen keskustelussa tulee ollakin: kylmä ja harkitsevainen.

Hetki sitten oltiin menossa veljesmaljojen kumoamiseen, mutta nyt tässä olivat jälleen juristi ja hänen asiakkaansa.

Viello lähetettiin pois.

Hän meni omaan sisempään huoneeseensa ja sulki oven.

Maximo otti isännän roolin ja sanoi: — Noustaan ylös näistä nojatuoleista, jotka ovat liian mukavat ruumiille, mutta aivan epä-mukavat sielulle, ja siirrytään noille koville tuoleille tuon pienen pöydän ääreen. Istutaan sinne. Voimme helpommin pitää ajatuksemme kurissa, meidän ei tarvitse perätä unta tai torkahtamista tai kiusausta ryypätä, kun olemme siellä kauempana näistä houkutuksista.

Montpas totteli ilman vastaväitteitä. Hän otti kuitenkin mukaansa yhden appelsiinin vateineen ja sujautti samalla hedelmäveitsen mukaan.

Maximo ei katsonut sitä karsaasti. Viaton appelsiini on ihan jotakin muuta kuin huumaava shampanja.

Siksi hän ei lyönyt laimi pitää yllä samaa tahtia kuin signor Claudius Montpas.

He istuutuivat seinän vierellä sijaitsevan pienen pöydän ääreen. Sen yllä riippui värikylläinen taulu.

Se esitti kolmeakymmentä hopearahaa vastaan ottavaa Juudasta.

Maximo tunsi piston sydämessään.

Mutta se kesti vain hetken.

Hän istui selkä seinää päin.

II. Juan Montepacino

- Te olette kirjoittaneet minulle kirjeen? aloitti Maximo.
  - Kyllä.
  - Siinä te pyysitte minua tulemaan tähän paikkaan syyskuun kolmantenakymmenentenä kello yksitoista, eli toisinsanoen; tänään.
  - Aivan niin.
  - Tehän tunnette käsialanne?
  - Epäilemättä!
  - Se on hyvä! Tässä on kirje!
- Maximo otti esille Montpas'in kirjeen ja ojensi sen hänelle. Montpas tunnisti tietysti heti kirjeensä ja sanoi.
- Tämä on todellakin minun kirjeeni.
  - Aivan niin! Kuulkaahan nyt herra Montpas!
- Maximo luki kirjeen sisällön Montpasille. Kun lukija on saatanut unohtaa sen, me toistamme sen tässä:

”Monsieur!

Kaiken uhallakin lähetän Teille nyt tämän viestin. Olen nimittäin kuullut, että tätä nykyä vaarallinen rosvojoukko oleskelee Derbamount'in kylän lähistöllä. Ja kun te asutte juuri siinä kylässä, niin kirjeentuoja on aika suuressa vaarassa tulla otetuksi kiinni matkan aikana. Sen huomioonottaen, en tuo esille mitään vaarallisia asioita tässä kirjeessä. Mainitsen vain teille Herra asianajaja, että epäilen vahvasti erään henkilön olevan muu kuin minä hän esiintyy. Siksi on tärkeää, että täytätte pyyntöni tavata pienessä Lacrianon kylässä, joka, kuten tiedätte, on suunnilleen San-Fransiskon ja Stocklynin puolivälissä. Kohtaamispaikkamme tulee olemaan koko kylän ainoa keltaiseksi maalattu talo. Aika on yksitoista illalla ylihuomenna, 30.

syyskuuta. Minulla on läsnä pari palvelijaa ja pyydän teitä tekemään samoin, sillä ei voi koskaan olla ihan varma. Pari pistoolia ei ole pahitteeksi. Minä tulen sinne joka tapauksessa ja olen Teille hyvin kiitollinen jos täytätte pyyntöni.

28. syyskuuta.

*Teidän nöyrä palvelijanne
CM.”*

– Allekirjoitukseksi olette merkinnyt CM, jatkoi Maximo, — ja minä yhdistin sen heti Claude Montpasiin. Olin oikeassa arvattessani niin.

– Olette tosi etevä! Miten ymmärsitte, että kirjaimet C ja M yhteenkirjoitettuna ovat minun monogrammineni.

– Yksinkertainen juttu.

– Olen hyvin utelias.

– Selvitän teille arvoituksen, vaikka se nyt ei kuulukaan tähän.

– Ah! Älkää vaivautuko, minä pyydän.

– Ei se mitään. Muuten ette voisi vastata oikein seuraaviin kysymyksiini.

– Eikö! Onpa kummallista!

– Ei! Sillä jos ette saa tyydytetyksi uteliaisuuttanne, niin ette pääsisi eroon ajatuksista, jotka eivät liity siihen mitä me tulemme käsittelemään.

Montpasin veri oli kuohahtaa. Mutta hän hillitsi itsensä ja sanoi:

– Olen pelkkänä korvana.

– Kuulkaahan: tehän muistatte, että teillä oli tapana vieraila luonani nuoruudessani?

– Kyllä.

– Teidänpiti piti kerran tulla isoille juhlapäivällisille luokse-
ni. Oli kutsuttu useita kymmeniä ihmisiä. Muun muassa herrat

de Frontignac, de la Sainte-Marie, du Bodé, Duquesne, Fougaret, Respadan, Regnard, Regnault, Lawather; Auvesquerquen ja Karborough'in kreivit, asianajat Willethron, Charteley ja Rich, tohtorit Angelclerk, Ingramwin ja Portmontean mm., mm., joita en nyt voi muistaa. Muistattehan tekin tämän?

Maximo oli myös ollut kutsuttu päivällisille. Häntä ei oltu koskaan esitelty lakimiehelle. Hän tunsikin tämän vain nimeltä. Hänellä oli ollut eräs ystävä, tohtori Ingramwin, joka oli järjestänyt tohtori Portmonteanelle kutsukirjeen. Portmontean oli esitelty muutamille herroille, heidän joukossaan Montpasille, mutta ei itse isännälle.

Sillä aikaa Montpas oli alkanut katsoa ulos vastapäisestä ikkunasta. Nimen Portmontean myötä välähti hänen tajuntaansa kirkas valo.

– No niin! Siinä se on! hän huudahti äkkiä ja löi otsaansa.

– Mikä sitten? Maximo yritti saada äänensä kuulostamaan niin hämmästyneeltä kuin mahdollista, vaikka tiesikin tarkkaan, mikä olisi tuleva vastaus.

– Joo! Voitteko tajuta! Henkilö, josta minun oli määrä puhua, on juuri tämä sama Portmontean.

– Mitä, mitä te sanotte!

– Joo, todellakin. Nyt muistan selvästi hänen piirteensä. Ne ovat samat kuin minunkin tarkoittamani henkilön. Se on tohtori Portmontean.

– Kummallista! En olisi koskaan voinut ajatella, että minun vieraani kerran tulisi syytetyksi edessäni.

– Kohtalon polut ovat kummallisia, kuten sanoitte.

– Tässä maailmassa on kaikki mahdollista.

– Aivan niin.

– Mutta nyt asiaan. Kello on jo yli kaksitoista ja olette luultavasti väsynyt matkan jälkeen.

– Ah! Ei se minulle ole niin vaarallista, mutta tähän olette paljon vanhempi.

Maximo ei voinut olla hymyilemättä.

Mutta hän keksi heti sopivan vastauksen ja sanoi:

– Olen tottunut yötöihin. Asianajajana sai usein istua valveilla öitä ja päiviä.

– Teiltä kai meni terveys sillä tavalla?

– Kyllä. Se on juuri syynä siihen, että muutin pois maalle.

– Te sanoitte minulle kerran, että ette viihdy luonnossa.

– Totta. Mutta nyt näen kaiken toisessa valossa.

– Teillä on kai ollut ikävä aiempaa asianajajan tointanne?

– Eipä ollenkaan.

– Välistä minulla on tapana auttaa kyläni tuomareita pienillä neuvoilla siinä sun tässä.

– Ehkä se oli sitten sopimatonta, että pyysin teitä tulemaan tänne?

– Ei ollenkaan! Jos olisin kieltäytynyt, niin olisin lähettänyt palvelijanne takaisin ilman minua.

– Ah! Muuten palvelijani, niin, sopiiko kysyä, missä hän nyt oleskelee?

– Kaikin mokomin! Hän on hyvässä tallessa vaunuissani siellä metsässä.

– Minä kiitän teitä.

– Te haluatte toisin sanoen sanoa, että olitte huolissanne hänestä.

– Kyllä, minun täytyy todellakin myöntää tämä minun heikkouteni.

– Ei siinä ole mitään hävettävää. Palvelijoistaan pitää pitää huolta ja kohdella heitä kuin omia lapsiaan. On aivan oikein, että olitte huolissanne palvelijastanne. Mutta ei, Maximo jatkoi, — nyt pitää lopultakin puhua järkeviä.

– Kuten haluatte, vastasi Claude Montpas, vaikkakaan hän ei tajunnut, mitä ”järjetöntä” he olisivatkaan puhuneet.

– Mitä teillä on sanottavana tästä Portmonteanista, herra Montpas?

– Aika paljon.

– Antakaahan kuulua.

– Tätä nykyä tämä henkilö on Amerikassa.

– Siihen ei ole mitään huomauttamista.

– Minä tiedän sen.

– Jatkakaa.

– Sama henkilö oli vuosi sitten Pariisissa.

– En voi nähdä siinä mitään pahaa.

– Kuulkaa! Hän oli, kuten sanottu Pariisissa ja toimi siellä tohtorina.

– Mistä te sen tiedätte.

– Minähän asun Pariisissa.

– No, entä?

– Hän oli hammaslääkäri ja minun on sanottava, että hän hoiti tehtävänsä hyvin. Mutta yksi huono puoli hänessä oli, hänellä oli liian korkeat taksat.

– Se oli hänen oma asiansa.

– Mutta niin kohtuuttomat hinnat kuin 1 000 frangia yhden hampaan poistosta!

Lakimies ei innostunut empatioimaan:

– Olisi vain pitänyt olla menemättä hänen luokseen.

– Mutta, Montpas huomautti siihen, — kukaan muu lääkäri ei hoitanut hommaansa yhtä hyvin.

– Herra Montpas! Tosi kummallinen syytös. Teillä ei ole sen enempää hyvää kuin huonoakaan sanottavaa ”*reus*” (syytöksiä lat.) vastaan.

– Kärsvällisyyttä! Minäkin kävin hänen luonaan ja hän hoiti minua. Minä maksoin 1 000 frangia — —

– Muuten, mitä nimeä hän käytti?

- Omaa kummallista nimeään: Portmontean.
- Hyvä. Jatkakaa!
- Hän oleskeli vähän yli vuoden kaupungissa eikä hänestä ollut muuta sanottavaa kuin hänen taitonsa ja ahneutensa. Sitten yhtenä kauniina päivänä tämän Portmonteanin luokse meni kunniotettu ja arvostettu vanha aatelismies, nimittäin chevalier du Luc Esperit. Ritari on suunnattoman rikas ja hän oli juuri samana päivänä nostanut pankista 500 000 frangia.
  - Kuulostaa mielenkiintoiselta.
  - Ja jatkuu: Portmontean oli hyvin ystävällinen Luc-Esprit’iä kohtaan, joka luotti häneen täydellisesti. Hän halusi saada uuden hampaan ja vedättää toisen pois.
    - Miten te tiedätte kaikki nämä yksityiskohdat näin tarkkaan?
    - Ah! Koko juttu oli monen päivän ajan Pariisin jokaisessa lehdessä.
      - Se oli skandaali.
      - Todellakin.
      - Saanko kuulla kertomuksen lopun?
      - Ilomielin!
      - Toimenpide tehtiin puolessa tunnissa, ritari maksoi 5 000 frangia ja meni tyytyväisenä kotiin. Mutta voitteko ajatella, millaisen järkytyksen chevalier du Luc-Esprit koki, kun huomasi tulleensa — — —
      - Ryöstetyksi, keskeytti Maximo täydentäen.
      - Aivan niin.
      - Siinä se sitten on. Miten Portmonteanille kävi?
      - Hävisi
      - Ja tuli tänne Amerikkaan. Te olette tavanneet hänet täällä, mutta hän ei enää käytä samaa nimeä kuin Pariisissa.
        - Aivan niin. Tehän tunnette asian niin hyvin kuin olisitte itse Portmontean.

Montpasin viimeiset sanat saivat Maximossa aikaan pienen järkytyksen, mutta hän toipui ja jatkoi:

– Tai, kuin minä olisin herra Montpas.

– Ah! Ei siinä vähässä mitä minä tiedän ole paljon kehumista.

– Ette siis tiedä sen enempää?

– En, kunniani kautta. Olen halunnut juuri tavata teidät saadakseni neuvoja tässä asiassa.

– Selvitetään asiaa parhaan kykymme mukaan. Mitä nimeä Portmontean käyttää täällä Amerikassa?

– Ah! Minä unohdin! Kysyin sitä kyllä sen kestikievarin isännältä, jossa oleskelin ja näin siellä Portmonteanin, mikä hänen nimensä oli, mutta en enää muista hänen nimeään.

– Teidän täytyy yrittää palauttaa muistiin hänen nimensä, sillä se on hyvin tärkeä asia.

– Odotahan! Se oli jotakin kuin Bosquemard tai Boscqnormais, en saa sitä mieleen.

– Minä autan teitä. Muistan koko joukon tavallisia ja epätavallisia Bosq-alkuisia nimiä. Kuulkaa ja sanokaa, mikä tuntuu sopivalta, herra Montpas.

– Minä terästän kaikki aistini.

– Ah! Jos pidätte kuulonne ja ajatuksenne hereillä, se kyllä on tarpeeksi.

– No?

– Boscqueguillard, Bosquonzie, Bosgerard, Beauharnais, Beauclerc, Borncval, Bornivalix, Beaurien, Bosequillet, Bosequenois, Bosqnormand — —

– Boscqnormand! huudahti Montpas ihastuneena — Boscnormand! Siinä se on.

– Boscqnormand! Ettehän ole vain mitenkään erehtynyt? Tunnen pari sen nimistä vanhempaa herraa, ja he ovat kaikkea muuta kuin varkaita. Harkitkaa tarkoin, oletteko mahdollisesti jollakin tavoin erehtynyt oletuksessanne.

Maximo toivoi, että ei olisi antanut Montpasille mitään aiheutta epäilyksiin. Mutta hän pettyi toiveissaan sillä Montpas huuhahti innokkaana:

– Ei, ei! En miltään osin. En sekoita helposti kunniallisia henkilöitä lurjuksiin.

– Oletteko fysionomi? kysyi Maximo, joka ei ollut vielä menettänyt kaikkea toivoaan.

– Ah! Sitä en voi väittää, tämä vastasi, vähän asianajajan äänen ironian hämmentämänä. — Mutta ei tarvitse olla fysionomi tunnistaakseen henkilön, jonka kanssa on aiemmin puhunut.

– Ah! Te olette nähneet, olette puhuneet Portmonteanin kanssa aiemmin? Sitä en tiennyt.

– *Parbleu!* Sanoin muutama minuutti sitten, että kävin hänen luonaan Pariisissa vedättämässä pois yhden hampaan, ja josta operaatiosta maksoin 1 000 frangia.

– Ah! Totta tosiaan! *Mondieu!* Missä minun ajatukseni harhailevat! Näyttää ihan siltä, että lakimiehen päiväni ovat ohi!

– Tuomitsette itsenne liian ankarasti, herra Ardini. On ihan tavallista, että unohtaa jonkun asian, niin kuin meillekin on käynyt, kun olemme pähkäröineet ja turisseet monta tuntia. Pääasiahan on että asia tulee selvitettyksi ja ratkaistuksi. Siksi minä nyt pyydänkin teidän neuvoanne.

– Ennen kuin voin tehdä mitään selvää päätöstä, minun täytyy tehdä teille muutamia kysymyksiä.

Maximo katsoi Montpasia, ikään kuin kysyen, oliko tämä valmis vastaamaan. Montpas näytti ymmärtävän eleen, sillä hän vastasi.

– Kysykää vaan rauhassa, olen valmis vastaamaan niin hyvin kuin voin, herra asianajaja. Ymmärrän, että teillä on yhtä ja toista kysyttävänä minulta.

– No, tottahan toki! jatkoi Maximo. Asutteko Pariisissa?

Montpas loi hieman hämmästyneen katseen Maximoon, ja vastasi:

– Kyllä.

– Älkää ihmetelkö, ojensi Maximo, — sitä mitä kysyn. Ette ehkä koskaan ole ollut läsnä oikeudenkäynnissä?

– En.

– No se tekee ymmärrettäväksi sen, että te ette tiedä, että tuomari kysyy sekä syytetyiltä että syyttäjiltä asioista ja seikoista, joita hän voi edeltäkäsinkin tuntea, mutta joista yhtä hyvin hänen toimensa vaatii häntä kysymään.

– Mutta eihän tämä ole mikään oikeudenkäynti, sanoi Montpas hymyillen.

– Ei, ei toki, mutta toisaalta en oikein hyvin muista kaikkea teitä koskevaa. Te itse sanoitte, että ihminen voi unohtaa.

– Kyllä, kyllä. Olkaa hyvä ja jatkakaa.

Maximo otti esille pienen muistiinpanokirjan ja lyijykynän, asetti kirjan pöydälle ja otti kynän käteensä, sekä kirjoitti: Claude Montpas, koroillaaneläjä, asuu Pariisissa, kadulla

– Millä kadulla asutte?

– Rue de la Verrerie, hôtel Grand-Maison n:o 30.

Maximo jatkoi: rue de la Verrerie, hôtel Grand-Maison n:o 30.

– Paljonko korkonne tekevät vuodessa?

– 768 000 frangia, kertoi Montpas hienoisella ylpeydellä.

Maximo kirjoitti: — —, korkoja 768 000 frangia.

– Oletteko itse hankkineet nämä rahat?

– Enhän toki. Minä olen perinyt ne. — Montpas näytti vähän katuvan antamaansa tietoa, sillä hän säpsähti itseään hallitsematta ja heikko puna kohosi hänen kasvoilleen.

Maximo huomasi tämän ja kirjoitti: — —, kaikki perittyjä rahoja;

– Oletteko perineet nämä rahat isältänne.

Montpas käänsi kasvonsa lakimieheen ja sanoi:

– Sillä ei ole merkitystä.

– Minua kuitenkin kiinnostaa tietää niistä vähän tarkemmin. Tehän lupasitte vastata vapaaehtoisesti kysymyksiini.

Montpas harkitsi hetken. Hän kysyi itseltään, oliko hyvä kertoa lakimiehelle sellaista, jonka vain hän itse tiesi. Mutta hän ei myöskään löytänyt mitään, mikä olisi varoittanut häntä siitä. Siksi hän vastasi:

– Kyllä, olen perinyt varallisuuteni isältäni.

Maximo jatkoi kysymistään: — Ja teidän isänne?

– Hän peri ne. . . ei, ei, hän ansaitsi ne itse.

– Te ette näytä olevan oikein varma. Millä tavoin isänne hankki nämä rahat?

– Herra asianajaja! Onko teidän todellakin välttämätöntä tietää kaikki tämä?

Maximo ymmärsi äänenpainosta ja Montpasin sanoista, että tämä ei ainakaan vielä epäillyt mitään. Sen tähden hän hyväksyi Montpasin kysymyksen, sillä hän tahtoi päästä lähemmäksi erään tietyn salaisuuden paljastumista, joka oli viime päivänä askarruttanut häntä.

Hän uudisti äskeisen kysymyksensä ja Montpas vastasi:

– Isäni sanoi minulle kerran, että hän, ennen naimisiin menoaan, eräällä mielenkiintoisella tavalla, joka oli vähällä maksaa hänen henkensä, päätyi niin suunnattoman rikkauden omistajaksi, että jos se kaikki olisi muutettu dukaateiksi, jotka olisi asetettu neliöksi, niin se olisi kattanut koko Lontoon alan, so. suunnilleen kolme neliömailia.

Maximo ei voinut olla huudahtamatta: ”suunnatonta!” mutta Montpas ei kiinnittänyt siihen huomiota, vaan jatkoi mielenkiintoista tarinaansa:

– Edelleen isäni sanoi minulle, että hän oli sijoittanut rahoja kaikkiin suuriin pankkeihin, mutta että tämä ei ollut sadattakaan osaa siitä, mitä hän omisti.

– Mistä hänellä sitten oli nämä kaikki rahat? huudahti Maximo ihmeissään ja siinä määrin rahanhimon riivaamana, että oli vähällä unohtaa asianajajan roolinsa.

Montpas, joka ei ajatellut muuta, kuin isänsä suunnattomia aarteita, vastasi huoaten.

– Epäonneksi hän ei sanonut sitä minulle suullisesti. Hän mainitsi vain, että hänen kuolemansa jälkeen saisin lukea hänen testamenttinsa ja sen lisäksi löytäisin toisen, huomaamattoman, näkymättömillä kirjaimilla kirjoitetun paperin, joka paljastaisi tärkeän salaisuuden. Paloin tietysti kärsimättömyydestä ja usein melkein toivoin, että isäni olisi kuollut, niin että minun ei enää tarvitsisi kärsiä tietämättömydessä. Viimein isäni muutti maallisesta majastaan ja saisin uteliaisuuteni tyydytetyksi. Olin siinä määrin hyvä poika, että viikon ajan isäni kuoleman jälkeen jätin kaikki koskematta.

Maximo nousi paikaltaan, meni pöydän luo, jolla lamppu paloi ja väänsi liekkiä hieman pienemmälle, niin että huone jäi puolihämärään. Tämän teon syynä oli, että hän ei halunnut Montpasin mahdollisesti huomaavan sitä liikutusta ja kiihkoa, joka valtasi hänet, sillä hän tiesi varmasti, että ei voisi pitää yllä ulkoista näkyvää rauhallisuutta.

– Mitä nyt? Miksi teitte niin? kysyi Montpas hämmästyneenä, keskeyttäen kertomuksensa.

– Minusta tuntui, että lamppu vähän savutti, vastasi Maximo; — mutta eihän tämä haittaa. Pimeässä on hyvä puhua. Voisitteko olla niin hyvä ja jatkaisitte?

Montpas, joka odotti asianajajalta jotakin apua kertomukseen liittyviin tiettyihin kysymyksiin, jatkoi:

– Siis, kun kahdeksan päivää isäni kuolemasta olivat kuluneet, avasin laatikon, jossa testamentti oli. Halusin nimittäin, ennen testamentin laillista avaamista, ottaa pois sen pienen paperilapun, joka oli niin suunnattoman summan arvoinen. Tutkin laatikon perin pohjin; löysin testamentin ja ravistelin sitä, että pieni paperipala olisi pudonnut siitä. Ehkä niin tapahtuikin, mutta en havainnut sitä. Tulin epätoivoiseksi ja myllersin laatikkoa kuumeenomaisella kiihkolla ja tietysti sillä tuloksella, että en tullut hullua hurskaammaksi.

Jos olisin ottanut laatikon tyhjäksi, niin ehkä paperi olisi lopulta löytynyt. Mutta en tullut ajatelleeksi sitä. Epätoivon valtaamana söin päivällisen enkä tiennyt mihin ryhtyä. Istuin salongissa ja sen viereisessä huoneessa oli laatikko jossa oli testamentti. Huoneen ja salongin välinen ovi ei ollut kiinni. Suuri venetsialainen peili oli salin seinällä vastapäätä edellä mainittua ovea. Istuin lepotuolissa selkä oveen päin ja kasvot kääntyneenä peiliin päin. Paikkani oli sellainen että minua ei voinut nähdä viereisestä huoneesta, mutta minä itse sen sijaan saatoin nähdä peilistä kaikki mitä siellä tapahtui. Mutta en ollut katselemassa itseäni peilistä, vaan istuin pää vai-puneena, synkkien ajatusten vallassa.

Nyt lamppu savutti todellakin. Se johtui pienelle säädetyistä liekistä. Montpas sai savua kurkkuunsa ja alkoi kakistella. Samalla hänen katseensa osui appelsiiniin, jonka hän tähän asti oli jättänyt koskematta ja hän vaihtoi sen avulla vakavuuden leikiksi: — Ei, mutta katsohan, sehän on appelsiini, jonka olin sujauttanut mukaan. Siitä kai tämä savu nousee. Minun täytyy ruuvata vähän liekkiä. Sehän muuten sammuu pian. Minä virkistän nyt itseäni appelsiinisillä.

Montpas ruuvasi lampun sydäntä vähän ylemmäksi, niin että huone tuli taas kirkkaasti valaistuksi. Sen jälkeen hän kuori appelsiininsa ja kehotti Maximoa tekemään samoin. Tämä ryhtyi heti toimeen, ja he kumpikin nauttivat etelän maukkaasta, virkistävästä ja kirpeästä hedelmästä.

– Te keskeytitte, herra Montpas, sanoi Maximo hetken kulluttua, — kertomuksenne erittäin mielenkiintoiseen kohtaan. Palkan uteliaisuutta saada kuulla lopun.

– En jätä sitä kertomatta teille, mutta sillä ehdolla että sitten neuvotte minua yhdessä asiassa, jonka tulen mainitsemaan, vastasi Claude Montpas, joka halusi kokeilla, johtuiko se silkasta kohteliaisuudesta, että vanha, äreä lakimies kehotti häntä jatkamaan, vai oliko hän oikeasti kiinnostunut.

– Täytän ilomielin ehtonne, sanoi Maximo kevyesti kumartaen. Sen kummemmitta mutinoitta Montpas jatkoi:

– Kerroin viimeksi, että istuin nojatuolissa salongissa. Siinä istuessani olin kuulevinani kevyitä askelia viereisestä huoneesta. Kohotin päätäni kuullakseni. Mutta samalla osui katseeni peiliin, ja se mitä näin, löi minut niin ällikällä, että en saanut ääntäkään kurkustani, enkä raajojani liikutetuksi. Se oli ihan kauhea tai lamaannuttava tapahtuma, jonka jouduin todistamaan; mutta se oli niin kummallinen ja sai minut tietämään ihmisten pahuuden niin selvästi, että tulisin itse kieltäytymään sen suuntaisista touhuista.

– Mitä te sitten näitte? huudahti Maximo, väsyneenä kertojan pitkään esipuheeseen.

– Mitä näin! — Minä näin, että kaikkein uskotuin ja ulkonäöltä luotettavin palvelijatar oli varas.

Maximo oli ehkä odottanut jotakin muuta; hänen mielestään tämä oli kovin tavallista; mutta hän ymmärsi, että lisävalaistusta olisi tulossa. Hän sanoi:

– Ei tämä nyt oikein selitä — —

– Ei. Tässä tulee selitys: Näin peilistä miten hän kulki hiljaa lattian yli, katsellen peloissaan ympärilleen, olisiko joku lähettyvillä. Ehkä hänen olisi ollut hyvä katsoa myös peiliin. Niin hän sitten meni toimistihuoneeseen, jossa testamenttia säilytettiin. Silmänräpäyksessä hän avasi oikean laatikon ja alkoi penkoa sitä. Mieleni teki sännätä ylös, mutta en voinut; yritin huutaa, mutta kieli oli kuin kitalakeen kiinni liimattu. Palvelijatar — vaikka se onkin aivan liian arvokas nimitys tuolle luntulle — penkoi laatikkoa, löysi monia kultaesineitä sekä yhden suuren timantin, sujautti kaiken hameen taskuun, pani laatikon kiinni ja meni tiehensä. ”Onneksi”, ajattelin minä, ”hän ei koskenut testamenttiin tai muihin papereihin!” Sillä välin olin tehnyt päätökseni ja menin sisälle huoneeseen. Nyt kävin uudelleen läpi koko laatikon, mutta en löytänyt etsimääni paperia. Sitten otin testamentin mukaani ja menin huoneeseeni. Lukitsin sen varmaan paikkaan ja otin avaimen mukaani, ja kysyin kylmän viileästi palvelijattarelta, sattuiko hän kultaa ja jalokiviä varastaessaan huomaamaan laatikossa jo-

takin valkeata, pientä paperin palasta. Suunnilleen tähän tapaan toimitin hänelle asiani. Näin petosta hänen silmissään ja kohotin käteni. Hän pelästyi kauheasti, putosi polvilleen, alkoi rukoilla armoa ja sanoi, että siellä oli ollut pieni, melkein tyhjä paperin palanen, joka oli ollut kiinni yhdessä rintaneulassa. Kysyin häneltä ääni täristen, mitä hän oli tehnyt lapulla, jonka heti arvasin olevan sen, jota etsin. Hän vastasi heittäneensä sen tuleen — — — Sen enempää en enää kuullut, vajosin tiedotonna lattialla. Näin se oli!

– Ja ratkaisu isänne salaisuuteen katosi sitä myöten iäksi? kysyi Maximo.

– Ei aivan, sillä minun isäni — — —

– Ah! Mikä olikaan isänne nimi? kysyi Maximo yhtäkkiä keskeyttäen Montpasin.

– Isäni nimi oli Juan Montepa — —

III.

